

A BOHEMIA BARÁTI KÖR FOLYÓIRATA A CSEH KULTÚRA BARÁTAINAK

Bohemia

2021. ÁPRILIS – 2022. MÁRCIUS
98 CZK • 3 EUR • 980 HUF

„ÉVKÖNYV”
„ROČENKA”

XXIX. ÉVF. 1–4. SZÁM
www.bohemiabk.hu

Bohemia. Egy ország neve, Csehországé. És egy társaságé, a cseh kultúra magyarországi barátainak egyesületéé. Baráti körünk 1993 nyarán alakult. Célunk, hogy – miként a prágai Károly híd a Moldván vagy az Erzsébet híd a Dunán – összekössünk két partot, s hogy a magunk szerény eszközeivel átjárhatóvá tegyük a távolságot két nép, két kultúra, Prága és Budapest között. Ha csatlakozni kívánsz hozzánk, minden szerdán délután örömmel várunk törzshelyünkön, a Bem sörözőben (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Bohemia. To je jméno jedné země, Čech. A také jméno jedné společnosti spolku maďarských přátel české kultury. Náš přátelský kruh vznikl v létě 1993. Naším cílem je spojit dva břehy, tak jako dva břehy spojují mosty: pražský Karlův most nad Vltavou nebo Alžbetin most nad Dunajem. Svými skromnými prostředky bychom chtěli zkrátit vzdálenost mezi dvěma národy, dvěma kulturami, mezi Prahou a Budapeští. Jestliže se chcete k nám připojit, s radostí Vás uvítáme každou středu odpoledne na našem stálém místě v Bemově pivnici (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Cseh kisváros:
Moravský Krumlov

Hrabaliáda 2022
Csehországban
Budapesten

Švejk 100
Csehországban
Magyarországon

In memoriam:
Gyulai Líviusz
Zádor Margit
Radko Pytlík
Vladislav Merhaut
Mirko Knížek
Oldřich Kníchal

Látogatás
Bér Júlia új zirci
emlékszobájában

MELLÉKLET:
Cseh múzeum

Hódolat Schikanedernek – Goldmann Ilona kiállításából

2021. december–2022. március, a Cseh Köztársaság nagykövetségén

Hódolat Schikanedernek I

Hódolat Schikanedernek II

Károly híd

Forók: Zachár Ottó

Covid-áldozatok keresztjei az Óvárosi téren 12. o.

Goldmann Ilona kiállításából (Fotó: Zachár Ottó)	BII
Közérdekű címek, telefonszámok	2
Bohemia tagtoborzó	3
Impresszum	3
Tagnévsor 2021	4
Köszönetnyilvánítás	5
Egyesületi hírek 2021–2022 (Molnár Éva)	6
Hírek Csehországból 2021 (Molnár Éva)	10
Petr Kellner	13
Lennon-fal Prágában	16
Petr Fiala, Karel Šiktanc	20
Sporthírek Csehországból 2021 (Molnár Éva)	21
Cseh kisváros: Moravský Krumlov (Zachár Ottó)	24
Cseh évfordulók 2022-ben (G. Kovács László)	26
Új könyv: Bohumil Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem	30
Cseh Centrum: Vratislav Brabence levele (ford. Svoboda Róbert)	30
A Cseh Centrum 2021–2022. évi programjaiból	31
Hrabaliáda 2022 Csehországban (Polgár László)	34
Hrabaliáda 2022 Budapesten (Molnár Éva)	36
A prágai Liszt Intézet 2021–2022. évi programjaiból	38
Iglice Egylet (Csoma Borbála)	39
Švejk 100 – Megemlékezések (Polgár László)	40
Memoriál Matěje Kuděje 2021 (Polgár László)	42
Josef Švejk találkozása Josef Švejkkel (Zachár Ottó)	43
In memoriam: Gyulai Líviusz (Molnár Éva, Orosz István)	44
In memoriam: Zádor Margit, Radko Pytlík (Molnár Éva, Polgár László)	48
In memoriam: Vladislav Merhaut (Kocsis Péter)	49
In memoriam: Mirko Knížek, Oldřich Kníchal	50
In memoriam: Bohemiások	51
Bohemia bemutatkozik újra Prágában (Kokes János)	54
Cseh sörcsapolási típusok a Jaromír Sörözőtől	55
Receptek: Gombás falatok és gyorsételek (ford. Molnár Éva)	55
Barátainktól, barátainkról 2021–2022	56
A szerkesztőség postaládájából	59
Látogatás Bér Júlia új zirci emlékszobájában (Kelemen Gábor, fotó: Gyurkó János)	61
Božena Němcová utódairól (Havasi Béla)	62
Belső borítóinkon: Goldmann Ilona kiállításából (Molnár Éva, fotó: Zachár Ottó)	64
Goldmann Ilona kiállításából (Fotó: Zachár Ottó)	BIII

MELLÉKLET:

Cseh múzeum: Bohemia-térkép (Zachár Ottó)

Z výstavy Ilony Goldmannové (Snímky: Ottó Zachár)	BII
Důležité adresy, telefonní čísla	2
Jak vstoupit do Bohemie	3
Impressum	3
Seznam členů Bohemie v r. 2021	4
Poděkování	5
Z programů spolku Bohemia v r. 2021–2022 (Eva Molnárová)	6
Zprávy z Čech v r. 2021 (Eva Molnárová)	10
Petr Kellner	13
Lennonův zeď v Praze	16
Petr Fiala, Karel Šiktanc	20
Sportovní zprávy z Čech v r. 2021 (Eva Molnárová)	21
České městečko: Moravský Krumlov (Ottó Zachár)	24
Česká výročí v r. 2022 (László G. Kovács)	26
Nová kniha: Bohumil Hrabal: Já si vzpomínám jen a jen na slunečné dny	30
České centrum: dopis od Vratislava Brabence (překl. Robert Svoboda)	30
Z programů Českého centra v Budapešti v r. 2021–2022	31
Hrabaliáda 2022 v Čechách (László Polgár)	34
Hrabaliáda 2022 v Budapešti (Eva Molnárová)	36
Z programů Lisztova institutu v Praze v r. 2021–2022	38
Spolek Iglice (Borbála Csoma)	39
Švejk 100 v Čechách a v Maďarsku (László Polgár)	40
Memoriál Matěje Kuděje 2021 (László Polgár)	42
Josef Švejk se setkal s Josefem Švejkem (Ottó Zachár)	43
In memoriam: Líviusz Gyulai (Eva Molnárová, István Orosz)	44
In memoriam: Margit Zádor, Radko Pytlík (Eva Molnárová, László Polgár)	48
In memoriam: Vladislav Merhaut (Péter Kocsis)	49
In memoriam: Mirko Knížek, Oldřich Kníchal	50
In memoriam: ze spolku Bohemia	51
Bohemia se představuje v Praze (János Kokes)	54
České typy čepování piva (Jaromírova pivnice)	55
Recepty: Houbové chuťovky... (překl. Eva Molnárová)	55
Naši přátelé ve světě v r. 2021–2022	56
Z poštovní schránky redakce	59
Návštěva v pamětním pokoji Júlie Bérové v Zirci (Gábor Kelemen, snímky: János Gyurkó)	61
Potomci Boženy Němcové (Béla Havasi)	62
O Iloně Goldmannové (Eva Molnárová)	64
Z výstavy Ilony Goldmannové (Snímky: Ottó Zachár)	BIII

PŘÍLOHA:

České muzeum: Mapa Bohemie (Ottó Zachár)

In memoriam Líviusz Gyulai

str. 44.

Közérdekű címek, telefonszámok

A CSEH KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: dr. Boros Miklós
Pod hradbami 17, 160 00 Praha 6
tel.: +420-220-317-200
fax: +420-233-322-104
e-mail: prague@mfa.gov.hu
http://www.facebook.com/
HunEmbassy/Prague/

Prágai Liszt Intézet

igazgató: Kelemen Gertrud
Rytířská 25-27, 110 00 Praha 1
tel.: +420-224-222-424
fax: +420-224-213-746
e-mail: info@hunginst.cz
https://culture.hu/hu/praha
https://www.facebook.com/
PragaiMagyarIntezet/

CSEHORSZÁGI MAGYAR SZERVEZETEK

Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ)

Szav Magyarü žijících v českých zemích

országos elnök: Rákóczi Anna
szervezőtitkár: Tarics Adrienn
K Botiči 409/2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-777-944-650
e-mail: csmmsz@volny.cz
http://csmmsz.cz

CSMMSZ Prágai Helyi Egyesülete

elnök: Szabó János
K Botiči 409/2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-737-523-552
e-mail: pragaialapszervezet@seznam.cz
http://csmmsz.cz

CSMMSZ Brünni Helyi Egyesülete

elnök: Fazekas Mónika
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@smbro.cz
https://www.smbro.cz/hu,
https://csmmsz.cz

CSMMSZ

Karlovy Vary-i Helyi Egyesülete

elnök: Szabó László
Buchenwaldská 892/2, 360 05
Karlovy Vary – Rybáře
tel.: +420-730-548-265
e-mail: ladaszabo@seznam.cz
https://www.madar-kv.eu/
https://csmmsz.cz

CSMMSZ

Lovosicei Helyi Egyesülete

elnök: Pospíšilová Iveta
Školní 6, 410 02 Lovosice
tel.: +420-773-291-149
e-mail: lovosiceimagyarok@seznam.cz
https://csmmsz.cz

CSMMSZ

Ostravai Helyi Egyesülete

elnök: Jenei János
tel.: +420-720-211-721
e-mail: janosjenei84@gmail.com
https://csmmsz.cz

CSMMSZ Olmütz (Ostravához tartozó helyi csoport)

elnök: Nagy Sándor
Luka 123, 783 24 Slavětín
tel.: +420-777-805-384
e-mail: a.nagy1@email.cz
https://csmmsz.cz

CSMMSZ

Pilseni Helyi Egyesülete

elnök: Krivánek László
K Doubravě 7, 331 51 Kaznějov
tel.: +420-777-724-806
e-mail: ekokonsult@seznam.cz
https://csmmsz.cz

CSMMSZ

Teplicei Helyi Egyesülete

elnök: Vovesná Marie
Moskevská 3057/5, 434 01 Most
tel.: +420-602-885-802
e-mail: m.vovesna@seznam.cz
https://csmmsz.cz

Rákóczi Alapítvány –

A Csehországi Magyarok

Kultúrájának és Művelődésének Fejlesztéséért

K Botiči 409/2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-602-843-523
e-mail: nadacerakoczi@seznam.cz

Közép-európai Tanulmányok Tanszéke – Károly Egyetem Katedra středoevropských studií – FF UK

Celetná 20, 116 36 Praha 1
tel.: +420-224-491-410
e-mail: madarstina-1@ff.cuni.cz
http://www.kses.ff.cuni.cz

Ady Endre Diákkör (AED) – Prága

Jindřiřská 973/30, 110 00 Praha 1
e-mail: elnok@aed.cz
www.aed.cz

Kazinczy Ferenc Diákklub

(KAFEDIK) – Brno

Radnická 8, 602 00 Brno
Tel: +420-774-814-357
e-mail: kafedik@gmail.com

Görgey Artúr Társaság – Prága

elnök: Palágyi István György
Řež 45, 250 68 Řež
tel.: +420-775-193-912
e-mail: istvan.palagyi@email.cz

Csehországi Magyar Orvosi és Természettudományi Társaság (CSMOTT)

elnök: Doc. MUDr. Paluch Zoltán, PhD., MBA
Na Kolejním Statku 373/5,
140 00 Praha 4 – Michle
tel.: +420-608-479-009
e-mail: csmott@seznam.cz,
paluch.z@seznam.cz

Esterházy János Társulás az Emberi és Keresztény Értékekért (EJT)

elnök: PhDr. Kocsis László Attila
székhely: Kunínova 1723/9,
149 00 Praha 4
levelezési cím:
Vikova 1146/7, 140 00 Praha 4
tel.: +420-777-234-457
e-mail: dr.kocsislaszloattila@gmail.com,
esterhazyjanostarsulas2015@gmail.com

Prágai Magyar Katolikus Plébánia

Belvárosi Szent Henrik-templom (Kostel sv. Jindřicha a Kunhuty)
plébános: Balga Zoltán
Jindřiřská 30, 110 00 Praha 1
tel.: +420-734-688-656
e-mail: info@katolikus.cz
https://www.katolikus.cz/

Prágai Magyar Református Missziói Gyülekezet

lelkész: Éles György
Klimentská ulice 18, 110 00 Praha 1
Kapucsengő: Sál, 3. patro
e-mail: info@reformata.cz
http://reformata.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SAJTÓ, RÁDIO

Prágai Tükör

főszerkesztő: Kokes János
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-606-606-330
e-mail: KokesJanos@seznam.cz,
csmmsz@volny.cz
https://csmmsz.cz

Brünni Magyar Futár

Brněnský maďarský kurýř

(kiadja a CSMMSZ Brünni Helyi Egyesülete)
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@smbro.cz
https://smbro.cz/hu

Prodejna/Shop: IPAROS

cseh-magyar webáruház 2021 óta:
rendelés <https://www.iparos.cz/>
telefon: +420-733-166-440
Kézműipari termékek Magyarországról!
Remeslné, ručně vyráběné dárky z Maďarska!

Hirdetési tarifáink:

1/1 oldal 50.000 Ft + ÁFA
1/2 oldal 25.000 Ft + ÁFA
1/4 oldal 20.000 Ft + ÁFA
1/8 oldal 15.000 Ft + ÁFA

A borítókön elhelyezett hirdetéseknel + 25 % felárat számítunk fel.

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Pető Tibor
Nad Lomom 28, 811 02 Bratislava
tel.: +421-252-442-961
e-mail: mission.pzs@mfa.gov.hu
http://www.mfa.gov.hu/
kulkepvisolet/SK/HU

Pozsonyi Liszt Intézet

igazgató: Venyercsan Pál
Štefánikova 1., 811 06 Bratislava
tel.: +421-252-442-961
fax: +421-252-442-960
e-mail: hunginst@mfa.gov.hu
https://www.culture.hu/hu/bratislava

Český spolek v Košicích

(Kassai Cseh Egyesület)

elnök: Dagmar Takácsová
Stříbrný vitř – časopis
Hlavná 70, 040 01 Košice
tel/fax: +421-556-255-217
e-mail: ceskyspolec@gmail.com
https://ceskyspolec.sk/

MAGYAR-ORSZÁGON

Cseh Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Bial Tibor
1064 Budapest, Rózsa u. 61.
tel.: +36-1-462-5011
fax: +36-1-351-9189
e-mail: budapest@embassy.mzv.cz
https://www.mzv.cz/budapest

Cseh Centrum

igazgató: Gál Adél
(2020. októbertől)
1063 Budapest, Szegfű u. 4.
tel.: +36-1-462-5066
fax: +36-1-351-9188
e-mail: ccbudapest@czech.cz
https://www.budapest.czechcentres.cz

Szlovák Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Pavol Hamžík
1143 Budapest, Stefánia út 22–24.
tel.: +36-1-460-9010
fax: +36-1-460-9020
e-mail: emb.budapest@mzv.sk
https://www.mzv.sk/web/budapest

Szlovák Intézet

igazgató: Sipos Ildikó
1088 Budapest, Rákóczi út 15.
tel.: +36-1-327-4000
fax: +36-1-337-4008
e-mail: si.budapest@mzv.sk
https://www.mzv.sk/web/sibudapest-hu
https://www.facebook.com/sibudapest

Prágai Sörlovagrend Kulturális Egyesület

alapító: Kocsis Péter
Český Krumlov, Nové domovy 335/1
tel.: +36-20-286-2848
+420-728-571-792
e-mail: ezaz@volny.cz
http://www.krumlove.hu

MOTTÓ:

„...s léte értelmét sem abban látja, hogy egyiküket a másik ellen segítse, hanem hogy a kettő közt állva, tévhitétől szabadultán, magyon szerény erővel és eredménnyel egyengesse a rokon szellemek esedékes találkozását s a ma is – anyyi baj, gyűlölet és féltreértés után – egymás felé tapogatva nyúló kezek összefonását...”
Dobossy László

BOHEMIA BARÁTI KÖR

A cseh kultúra magyarországi barátainak egyesülete

www.bohemiabk.hu

e-mail: 93bohemiabk@gmail.com

Törzshely és székhely:

Bem Söröző, H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.
tel.: +36-1-212-5738

Egyesületi órák minden szerdán:

18 és 21 óra között a Bem Sörözőben

Postacím:

Bohemia Baráti Kör (Bem Söröző)
H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.

Elnökség (2016. márciustól):

Szabó Gábor (elnök)
H-2094 Nagykovácsi, Tinódi u. 8/a
tel.: +36-26-389-283, mobil: +36-30-930-3457
e-mail: szabo.gabor50@t-online.hu

Goldmann Ilona
H-1096 Budapest, Haller u. 68-70. X/43.
tel.: +36-1-215-9413 (o.), mobil: +36-20-363-9702
e-mail: ilonagoldmann@yahoo.com

Jónás Gábor (könyvelés)
tel.: +36-1-379-1849 (o.)

Mudrák Gabriella
H-1201 Budapest, Berkenye stny. 5. VII/47.
mobil: +36-30-70-224-7465
e-mail: mudrakgabi@gmail.com

Polgár László
H-1203 Budapest, Bíró Mihály u. 20.
tel.: +36-1-505-9824 (mh.), mobil: +36-70-610-9797
e-mail: polgarlaszlo@digikabel.hu

Kaposvári Zdenka
1173 Budapest, Akácvirág u. 24. IV/13.
tel.: +36-20-252-3891
e-mail: z.kaposvari@hotmail.com

Vetula Eszter
H-1051 Budapest, Október 6. u. 16-18.
tel.: +36-1-269-3072, mobil: +36-20-598-4852
e-mail: vetulae@gmail.com

Felügyelő Bizottság

Zachár Ottó
H-1144 Budapest, Csertő u. 18. III/78.
tel.: +36-1-364-8070 (o.), mobil: +36-30-445-3169
e-mail: ottozachar512@gmail.com

Molnár Éva
H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.
tel.: +36-1-334-3360 (o.), mobil: +36-30-627-5409
e-mail: molnarova111@gmail.com

Száva Kamilla
H-1133 Budapest, Kárpát u. 38. VIII/32.
tel.: +36-1-359-0397 (o.), mobil: +36-30-403-8682
e-mail: szavakamilla@t-online.hu

Bohemia

PRÁTELSKÝ KRUH - BARÁTI KÖR

tagtoborzó

– miért jó, ha belépsz a Bohemia Körbe? –

1. INGYEN JUTHATSZ ÚJSÁGUNK REMEK SZÁMAIHOZ
2. ELJÖHETSZ VELÜNK CSEHORSZÁGBA KIRÁNDULNI ÉS VÍZITÚRÁZNI
3. SZERDÁNKÉNT KELLEMES TÁRSASÁGBAN VELÜNK SÖRÖZHETSZ

Tagdíjunk 2022-ben is 3500 Ft,
diákoknak és nyugdíjasoknak 2500 Ft.

Bankszámlánk száma:

K&H BANK 10400205–02001478–00000000

1061 Budapest, Andrássy út 49.

Adószámunk: 18049866-1-41

Ízelítő 2022. évi programjainkból
a pandémiás helyzettől függően:

- KÖZGYŰLÉS
- A BOHEMIA BARÁTI KÖR 29. SZÜLINAPJA
- VÍZITÚRA A MOLDVÁN
- STRAKONICEI DUDÁSFESZTIVÁL
- ŠVEJK ANABÁZISA
– KÖRÚT DÉL-CSEHORSZÁGBAN
- CSEH KARÁCSONY

Bohemia

Časopis pro přátele české kultury v Maďarsku
Vychází s využitím dotace MZV České republiky

Vydáváj: Přátelský kruh Bohemia

Odpovědný vydavatel: Ottó Zachár, Gábor Szabó

Redaktoři: Eva Molnárová, László Polgár

Redakční kolegové: László G. Kovács, Ilona Takács (korektura)

Redakce: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Příprava pro tisk: Tandem Stúdió

Redakční uzavěrka: 5. března 2022

ISSN 1219-0500

Viz ještě od r. 2010 v databáze: <https://epa.oszk.hu>

Vytisťeno v tiskárně Elektroproduct s. r. o., Budaörs

Na obálce: Karlův most, Praha (ocelová rytina kolem 1840, kresba:
Ludwyg Lange, rytí: Johann Poppel)

Bohemia

Folyóirat a cseh kultúra barátainak

Megjelenik a Cseh Köztársaság Külügyminisztériumának támogatásával

Kiadja: a Bohemia Baráti Kör

Felelős kiadó: Zachár Ottó, Szabó Gábor

Szerkesztők: Molnár Éva, Polgár László

Munkatársak: G. Kovács László, Takács Ilona (korrektúra)

Szerkesztőség: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Tördelés és nyomdai előkészítés: Tandem Stúdió

Lapzárta: 2022. március 5.

ISSN 1219-0500

Lásd még 2010 óta: <https://epa.oszk.hu> adatbázisban

Nyomda: Elektroproduct Kft., Budaörs

A borítón: Károly híd, Prága (acélmetszet, 1840 k., rajz: Ludwyg Lange,
metszés: Johann Poppel)

Tagnévsor 2021

Andó Miklós
Andóné Timko Zsuzsa
Antal Ildikó Márta
Aranyosmaróthy Vilmos
Aranyosné Tar Júlia
Arday Lajos, Dr.
Ari Ilona

Bakos Edit
Bakos István I.
Bakos István II.
Bakró Erzsébet
Balassa Ferencné †
Balogh Gyuláné
Bartus Miklósné
Bényi Eszter
Bite Mária, Dr.
Blaskó Gabriella
Bodnár Géza
Bodnár Sándor

Bordás Anna
Botka Zoltánné
Böhm Géza
Czeizler Zsuzsa
Csapó Edina
Csíkszenthy Júlia
Csoma Zsigmond †
Csoma Zsigmondné
Csomós Balázs
Csóri Erzsébet
Csöngé Ferenc
Csöngéné Fazekas Mária
Csörgő Lajosné

Diószegi Olga
Dobi Miklós
Dobi Miklósné
Dobos Györgyi
Dobozy Borbála

Érdi Péter
Ertl Olivér

Fekete László
Ferenczi Istvánné
Ferenczy Ingrid †
Florea Gergő
Fodor Éva
Fóthi Erzsébet, Dr.
Főző Anna
Fülöp Istvánné †
Gaál Rita
Gáspár László
Gazdicsko Ágnes
Gazsy Csaba
Gergely Mihályné
Gergics Anna
Gombás Zita
Gottwald László, Dr.

Gottwaldné Károlyi Mária
Görbicz Lászlóné

Gyulai Líviusz, tb. tag †
Gyurkó Györgyné

Hagymásy András
Hajdú Ágnes, Dr.
Havasi Béla
Hámory Endréné
Heé Veronika, Dr.
Hegedűs Erika
Hegedűs István
Hegedűs Istvánné
Hegedűs Judit
Heiner Lajos, Dr.
Hidas Judit, Dr.
Hídvégi Izabella
Honti István
Horváth Judit
Hrabéczy Klára

Illés Judit
Ipach Ildikó

Jähner Zoltán
Jakab Anna, Dr.
Jankovics Józsefné
Jánoska Péter
Jávor Mátyásné Zsuzsa
Jánossy Vera
Jónás Gábor

Kádár Péter, Dr.
Kádár Zsófia
Kalapos Krisztián
Kálmánchelyi Istvánné
Kálmánchelyi Mária
Katona Lucia, Dr.
Kecskés László
Kecskés Lászlóné
Kékesiné Arany Mária
Kiss Gyöngyi
Kiss István
Kiss Juliánna
Kiss Sándor, Dr.
Kiss-Benedek Beáta
Kiss-Benedek Béláné †
Kovács Ágnes
Kovács Istvánné †
Kovács Péter
Kovács Sándor
Kozma Dávid, Dr.
Kristóné Boros Olga
Kuharik László
Kulcsár Sándor
Kun Ferencz †
Kun Lászlóné
Kurucz Ilona

*Forrás:
Secesni móda, Praha,
nakl. Eon, 2012*

Simay Antalné, Dr.
Simó Mária
Simonné Csepregi Zsuzsa

Szabó Gábor
Szabó Gáborné
Szabó Péter
Szabó Péterné Ilona
Szádeczky-Kardoss Géza
Szalai Zsuzsa
Szalay Gábor
Szántai Konrádné
Szántó Erzsébet
Szántó György
Szathmári Ágnes
Száva Kamilla
Szikora Jánosné
Szilágyi Béla
Szilágyi Béláné
Szilágyi Zsuzsanna
Szűcs Gábor

Tahin Gyula
Tahyné Borbély Julianna
Takács Ildikó †
Takács Ilona
Takács Márta
Tóth Gitta
Tőke Anna, Dr.
Tőke Mária
Traj Ferenc
Tuscher Tünde

Vadász Magda
Várbíró György
Varga Ádám
Vendl Szilvia
Verasztó Lajos
Vetula Eszter
Vnuk Miloš
Weichné Csikós Éva
Widengárd-Réber Krisztina

Zachár Ottó
Zöldné Szabó Klára
Zsaludek Endre

**2021-ben összesen
203 fő fizetett tagdíjat.
Köszönjük!**

Kúti Ferenc, ifj.

Lakos Mónika
Láng Péter
László Tamásné
Laukó Anna
Leéb György
Lékai Vilma
Lengyel Éva
Liener Katalin
Lux Balázs, Dr.

Madarász Vladimírné
Majtényi Edit
Martos Andrea Marianna
Mátéka László
Mautner Miklós
Méhes László Mátyás
Ménesi Edit Irén
Menyhárt Ildikó
Metlágel Krisztina
Molnár Éva
Mótusz Antalné
Mudrák Gabriella

Muszka Erzsébet, Dr.

Nademejnský Daniel
Nagy Irén
Nagy Tamás
Németh István

Nyitray Istvánné

Olaszy Marietta
Oswald Lórántné
Osztheimer Józsefné

Pádár Éva
Pádi Éva, Dr.
Patak Károlyné
Péter János
Péter Jánosné
Piller Ágnes
Polgár László
Provaznik Tibor

Rácz Anna Katalin
Radicsné Varga Zsuzsa

Radnai Károly
Radványi Lászlóné
Rázt Péterné
Reményi Krisztina
Ress Imre
Róna Gábor

Salgói József
Salgói Józsefné
Sárosi Imréné
Schallinger Károlyné
Sebestény, Franz A.

Köszönetnyilvánítás

A Bohemia Baráti Kör
a 2020. évi SZJA 1%-os felajánlásai alapján 2021-ben
104 379 Ft támogatásban részesült,
amiért hálás köszönetet mondunk tagjainknak,
támogatóinknak, különösen a járványveszélyes időkben!
Az összeget továbbra is működési költségekre fordítjuk!
– a Bohemia BK grémiuma.

Ami volt... 2021

2021. január 30. – Český rozhlas Plus (Cseh Rádió Plusz) Mezi námi (Köztünk) című műsorában interjú hangzott el *Molnár Évával* a Bohemia Baráti Körről – csehül. Készítette: *Rena Horvátová*. Visszahallgatható: <https://www.mujrozhlas.cz/mezi-nami> honlapon, a dátumot megkeresve, az interjú címe: O banánových dětech, českých Chorvatech a Maďarce s duší Češky, a 15:05–15:30 h közötti utolsó harmadban...

2021. február 22. – Bohemia-batyubál – ELHALASZTVA júniusra.

2021. március 24. – Évi rendes Közgyűlés elektronikus levelezés formájában: az Elnökség és a Felügyelő Bizottság 2020. évi beszámolója, illetve a 2021. évi tervek jóváhagyása.

2021. március 27. – Téltemető-tavaszcseréző KISZE-túra a Bagaméri család szervezésében, mini csapattal, piknik nélkül, a COVID-formát öltött Kiszebábu elégetésével a vírus kiűzetésére!

2021. április 15. – Megjelent a Bohemia folyóirat 2021–2021. évi száma. Elérhető még a <https://epa.oszk.hu> adatbázisban.

2021. április 29. – Csillaghegyi séta 1. *Czirok Mari* barátunk vezetésével – maszkos, távolságtartó mini program, limitált létszámban. *Útvonal:* Csillaghegyi Árpád fürdő–Kőfejtő–Tisztviselőtelep–Kötörő–Országzászló–Krisna ház.

2021. május 12. – Látogatás a Soroksári Botanikus Kertben *Mudrák Gabi* barátunkkal. A képen *Técsi Éva*.

2021. június 5. – A Bohemia BK 28. születésnapja – kicsit másképp, az elhalasztott batyubállal összevonva, korlátozott létszámban, maszkban, a

A Dover Ház udvarán

Karakas Zoltán

Babylon-sorozatának kisfilmje *Eva Molnár a spolek Bohemia* címmel, videófelvétel *Zachár Ottó* barátunk Gratias Agit-díjának átadásáról, *Karakas Zoltán* dudaszólója és előadása, kvíz, büfévacsera a *Ferdinánd Sörház* szolgáltatásában.

2021. június 10. – Csillaghegyi séta 2. *Czirok Mari* barátunk vezetésével. *Útvonal:* Séta a Duna-parton Aquincumtól Pünkösdfürdőig, a Római part múltja és jelene.

Tar Júlia

Dover Házban. *Műsor:* filmvetítés és mini kiállítás *Gyulai Líviusz*, elhunyt grafikus barátunk emlékére, a ČT2

Zalka Kati

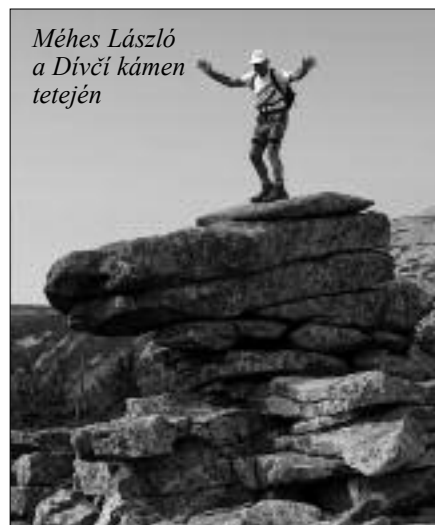

2021. július 31–augusztus 7. – Vízitúra a Moldván – kellő létszám hiányában ELMARADT!

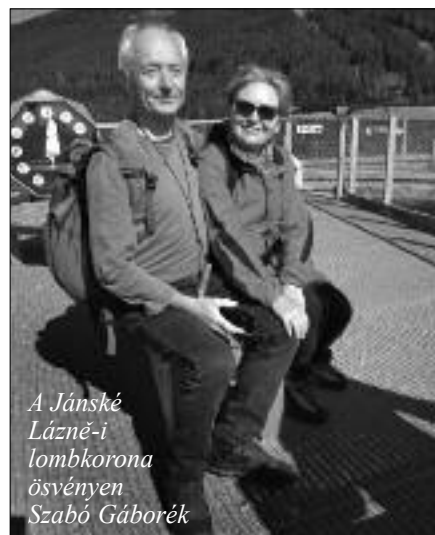

Mumlava-vízesés

Méhes László a Dívčí kámen tetején

A Jánské Lázně-i lombkorona ösvényen Szabó Gáborék

Horná Úpánál a lengyel határon

Az Elba forrásánál

2021. szeptember 4–9. – Gyalogtúrák az Óriáshegységben Szabó Gábor barátunk vezetésével, autóbusszal és 25 fős létszámmal. *Program:* a Svoboda nad Úpou-ban foglalt szállástól csillagtúrázás – napi 10–15 km gyaloglás – a legmagasabb csúcsra, a Sněžkára (1603 m), az Elba-forráshoz, a Mumlava-vízeséshez, a lengyel határhoz, Harrachovba, sok bouda (turistaház) érintésével más gyönyörű helyekre, sőt találkozás Krkonošsal, a hegy szellemével.

2021. szeptember 23. – Csillaghegyi séta 3. Óbudai körséta Czirok Mari barátunkkal az Árpád hídtól a Szentlélek térig.

2021. október 3–9. – Kiscsoportos utazás Prágába autókkal és vonattal. *Program:* séták a városban, gyalogtúrák a környéken Szabó Gábor barátunkkal. 8-án Bohemia-prezentáció Zachár Ottó barátunk kiállításával és találkozó csehországi magyarokkal, a Csehországi és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) partnerszervezetünk tagjaival a Nemzetiségek Házában. (Lásd még: 9. és 54. oldall!)

2021. október 19. – A Ceredi Művészeti Alkotótábor tárlatán a kiállítók között szerepeltek *Goldmann Ilona*, *Csörgő Ági*, *Jakab Anikó* barátaink képei is a biatorbágyi Juhász Ferenc Művelődési Központban. Megnyitotta *Cene gál István* festőművész.

2021. október 27. – Körséta a Budapesti Állatkertben *Mudrák Gabi* barátunk vezetésével.

2021. október 31. – *Bohumil Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem* című írásának megjelenése a Bohemia BK kezdeményezésére és közreműködésével, a baráti Tandem Kiadó gondozásában. (Lásd még: 30., 33., 36–37. oldal és borító IV!)

2021. november 21. – *Molnárová* szabadtéri szalonja az Orczy-kertben.

2021. december 3. – Telt ház **cseh–magyar adventi est** a Cseh Nagykövetség épületében – a követséggel, a Cseh Centrummal és a České kořeny egyesülettel közös szervezésben, az

eredetileg december 15-re tervezett cseh karácsony helyett – maszkban, védettségi igazolással. *Műsor: Jaroslav Šonkský* hegedűművész és *Daniel Wiesner* zongoraművész ünnepi koncertje, *Goldmann Ilona* barátunk Hódolat Jakub Schikanedernek című

1. *Gál Róbert* megnyitja *Goldmann Ilona* kiállítását
2. *Varga György* konzul (balra) és *Gál Adél*, a Cseh Centrum igazgatója az adventi vendégek között
3. A kiállítás-megnyitó közönsége
4. *Jaroslav Šonkský* és *Daniel Wiesner* koncert hevében
5. *Dobozy Borbála*, *Daniel Wiesner*, *Molnár Éva* és *Martina Fialková* a fogadáson
6. A *Ferdinánd Sörház* adventi kínálata

festmény-kiállítása, a *Ferdinánd Sörház* cseh étel-ital találása, *Jiří Mucha*: *Alfons Mucha* és *B. Hrabal*: *Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem* című könyveink vására. (Lásd még: 32–33., 36. és 64. oldal!)

2021. december 28. – Évzáró gyalogtúra *Szabó Gábor* barátunk vezetésével. Útvonal: Dunaszentmiklós–kilátó–Kőpíte-hegy–Dávid-kilátó–Római-kori áteresz–Dunaszentmiklós. Táv: 13 km, szint-emelkedés: 200 m.

2021. december 29. – Bohemiás Óévbúcsúztató a budapesti Orczy-kertben, piknik alapon, biztató jó-kívánságokkal és Zachár Ottó barátunk mini-szindarabjával! (Lásd még: 43. oldal!)

Egyéb évközi programok a pandémia körülményei között: Szabó Gábor barátunk hazai gyalogtúrái és molnárová virtuális online-műsorajánlatai a Hírlevelekben.

Ami lesz... 2022. évi tervek

a járványügyi helyzettől függően,
oltási igazolások birtokában!

2022. január 19. – Vetítéses beszámoló a 2021. évi Óriáshegységben tett Bohemia-túráról Szabó Gábor előadásában, Aranyosmaróthy Vilmos felvételeiből a Bem sörözőben.

2022. február 2. – Bohemia-látogatás az Országos Levéltárban helyi

vezetéssel az épület, irat-émlékek és a Nemzet emlékezete című kiállítás megtekintésére a budai Várnegyedben.

2022. február 23. – Közép-Európai történelmi kaleidoszkóp kezdetektől napjainkig – Zachár Ottó barátunk 2019/2020. évi előadás-sorozatának összefoglaló, befejező része a Bem Sörözőben.

2022. március 3. – VIA HRABAL 2022 – Hrabal-émlékest könyvbemutatóval, Tomáš Mazal és Václav Špale prágai vendégekkel, vetítéssel, B. Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem című könyv bemutatójával, dedikálással, kedvezményes könyv-vásárral és nymburki sörrel, pogácsapartival a Cseh Centrumban. (Lásd még: 30., 33., 36–37. oldal!)

2022. március 23. – Évi rendes közgyűlés: 2021. évi beszámoló és 2022. évi tervek jóváhagyása a Bem Sörözőben.

2022. április 28. – Csillaghegyi séta 4. Czírok Mari barátunk vezette ráadás-

séta az óbudai Selyemgomolyító körül.

2022. május 4. – Séta Budapesten Saly Noémival, a Kereskedelmi Múzeum volt munkatársával.

2022. június 1. – A Bohemia BK 29. születésnapja a Bem Sörözőben.

2022. augusztus 8–15. – Vízitúra a Moldván Zachár Ottó és Szabó Gábor barátunkkal.

2022. augusztus 25–29. – Strakonicei Dudásfesztivál magyar dudásokkal.

2022. szeptember 4–10. – Švejk anabázisa – körút Dél-Csehországban Zachár Ottó barátunk vezetésével és a megidézett Švejkkal.

2022. október 5. – Állatkerti séta Mudrák Gabi barátunkkal.

2022. október 13. – Múzeumi látogatás vagy a komáromi Csillagerőd megtekintése.

2022. november 3. vagy 10. – Előadás-terv.

2022. december – A Bohemia folyóirat különkiadása Zachár Ottó Cseh kisvárosok című rovatának írásaival.

2022. december 14. – Bohemia-karácsony a Bem Sörözőben vagy az Orczy-kertben.

+ alkalmi kiruccanások, kulturális ajánlatok, Szabó Gábor, Mátéka László barátaink hazai gyalogtúrái a Kinizsi-Kilátó és a Zöldpont TE-hez csatlakozva. A részleteket lásd a www.bohemiabk.hu honlapon és rendszeres e-mailes Hírleveleinkben!

Összeállította: Molnár Éva

Fotók: Aranyosmaróthy Vilmos, Mudrák Gabi, Tóth Gitta, Zachár Ottó

Prágába készülni mindig nagy élmény. Így volt ez a 2021. október 3–9-ig tervezett kiruccanással, mely a megszokottól eltérően kilenc személlyel indult. Ki vonattal, ki gépkocsival. Szabó Gábor vezetésével az óvárosi és a Prága-közeli erdei sétákkal szép napokat töltöttünk ott. Meglátogattuk a Břevnov-i bencés kolostort, megismerve a kolostor történetét és kapcsolatait Pannonhalmával. Kirándultunk a Koněprusy-barlangban, vezetéssel bejárva jól kiépített termeit. A program része volt a Nemzetiségek Házában a prágai magyarok által rendezett találkozó, melynek egyik fénypontja Zachár Ottó „Prágai kuriózumok” gyűjteményes kiállításának megnyitója, előtte pedig rövidfilmen a Bohemia Baráti Körünk elmúlt 28 évének eseményeit vetítettük, kisfilmekben megemlékezve Gyulai Líviusz munkásságáról. A találkozó végén a baráti kör tagjaival jó hangulatban beszélgettünk ott élő honfitársainkkal. A rendhagyó módon indult prágai útról végül kellemes őszi időben, tartalmas élményekkel érkeztünk haza, a jó Kozel barna söröket sem feledve. Száva Kamilla (Lásd még: 54. oldal!)

Hírek Csehországból

2021. január 1–december 31.

2021. január 1. – Hivatalba lépett a prágai Nemzeti Galéria új főigazgatója, a lengyel *Alicja Knast* – korábban a katowicei Sziléziai (Ślaski) Múzeum igazgatója –, aki 2020 őszén nyerte el előde, a 2019 áprilisában felmentett *Jiří Fajt* helyét.

2021. január 7. – Az új koronavírus-fertőzöttek számának ugrásszerű emelkedése miatt a cseh kormány 2021. január 22-ig meghosszabbította a 2020-ban elrendelt szigorú járványügyi korlátozásokat, amelyeket január 10-én, az egészségügyi rendkívüli helyzet hatályának lejártakor terveztek feloldani. A környező országokkal január–februárban megszigorították a határellenőrzéseket. (Lásd még: 2021. január 21.)

2021. január 10. – Prágában ezrek tüntettek a meghosszabbított járványügyi korlátozások ellen. Az év folyamán mind a korlátozások, mind a védőoltás kötelezővé tételének terve ellen több tiltakozó tüntetés zajlott Prágában és más városokban.

2021. január 14. – Lemondott *Pavel Brezovský*, a cseh Nemzeti Közegészségügyi Intézet (SZÚ) vezetője azon értesülések miatt, amelyek szerint az intézet koronavírus elleni oltáshoz juttatta olyan alkalmazottait és hozzátartozóikat is, akik nem tartoznak a különösen veszélyeztetett csoportokhoz.

2021. január 15. – Csehországban megindult a nyolcvan év felettiek internetes regisztrációja a koronavírus elleni oltásra. Január 21-ig 155 ezer ember kapott koronavírus elleni vakcinát, közülük 7200 a második adagot is.

2021. január 18. – Csehországban is megjelent a koronavírus brit mutációja.

2021. január 20. – Csehországban 2020-ban 1,15 millió személygépkocsit gyártottak, ami éves szinten 19,2 százalékos visszaesést jelentett (a 2014-es év szintjére).

2021. január 21. – A cseh képviselőház február 14-ig meghosszabbította a pandémia miatt bevezetett szükségállapotot. (Lásd még: 2021. február 11.)

2021. január 26. – Olomoucban 75 évesen elhunyt *Hana Maciuchová* (1945–2021) ismert cseh színésznő,

2021. január 27. – *Václav Klaus* volt cseh államfő pénzbüntetést kapott a koronavírus-járvány elleni óvintézkedések megsértéséért, mert nem tartotta be a kötelező maszkviselési előírást.

2021. február 2. – A Cseh Statisztikai Hivatal (ČSÚ) jelentése szerint 2020-ban 5,6 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék (GDP) Csehországban. Az önálló Csehország megalakulása óta (1993) ez a legnagyobb gazdasági visszaesés.

2021. február 3. – A cseh alkotmánybíróság hatályon kívül helyezte a cseh választási törvény azon részét, amely indoklása szerint sértette a választásokon induló pártok és mozgalmak esélyegyenlőségét. (Lásd még: 2021. május 4.)

2021. február 5. – Járványügyi szakértők csoportjával Budapestre látogatott *Andrej Babiš* cseh miniszterelnök. A koronavírus elleni oltóanyag nem politikai, hanem biztonsági kérdés, így a vakcina származási helye sem tehető politikai kérdéssé – hangoztatta *Orbán Viktor* miniszterelnökkel folytatott tárgyalásán.

2021. február 5. – Csehországban 2020-ban éves összehasonlításban 0,9 százalékkal visszaesett a kiskereskedelmi forgalom – jelentette a Cseh Statisztikai Hivatal.

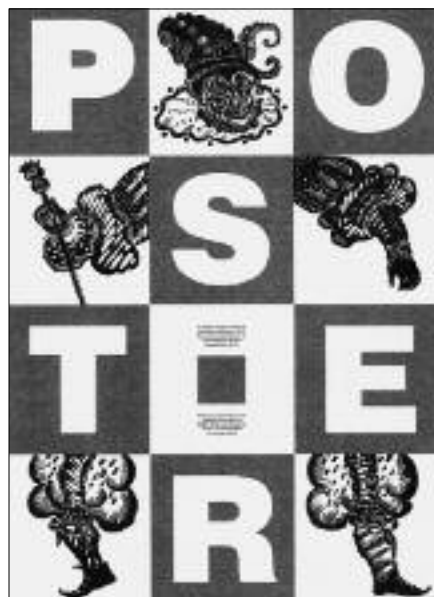
2021. február 9. – Csehországban a turisták száma 2020-ban 10,8 millióra, a korábbi évek átlagának felére csökkent a Cseh Statisztikai Hivatal közlése szerint.

2021. február 9–10. – Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia államfői varsói találkozójukon a visegrádi csoport (V4) megalapításának 30. évfordulójáról, a koronavírus-járvány

utáni gazdasági helyreállításról és az energiabiztonságról tárgyaltak.

2021. február 11. – A parlamenti alsóház elutasította a február 13-án lejáró csehországi szükségállapot meghosszabbítását. (Lásd még: 2021. február 14–15.)

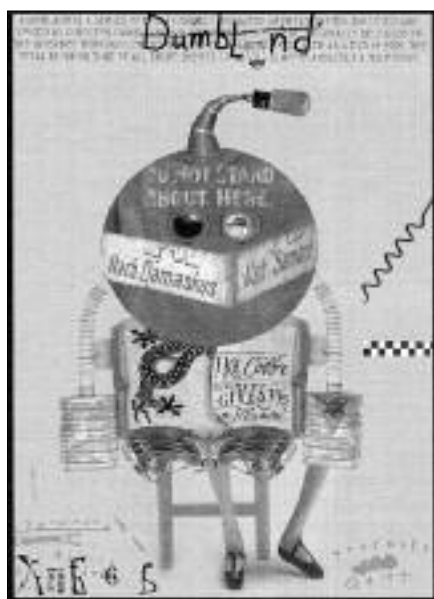
2021. február 11–április 18. – *PoszTerra V4* plakát-vándorkiállítás indult a pesti Vigadóból, az elején virtuális módon, majd mind a négy országba eljutott, és 2021. december 9-től 2022. február 6-ig visszatért Budapestre. Magyarországot *Horkay István*, *Keresztes Dóra* és *Orosz István*, Csehországot pedig *Karel Míšek*, *Pavel Noga*, *Jan Rajlich Jr.* plakátjai képviselték.

Keresztes Dóra

Orosz István

Horkay István

Pavel Noga

Karel Míšek

2021. február 12. – Ógermán rúnairásos emléket – egy II–VII. században használt ún. futhark írással teleírt

csontot – találtak a dél-morvaországi Břeclav közeli Lány településen. Így ez a lelet lehet a legrégebb, régészeti is dokumentált írott emlék a szláv népek lakta területen, és nem a glagolita írás, melyet a IX. században Konstantin és Metód görög szerzetesek Bizáncból hoztak a Nagy-Morva Birodalom területére.

2021. február 14–15. – A cseh kormány újabb 14 napos szükségállapotot hirdetett ki Csehországban a koronavírus-járvány miatt, és február 15-én a kormányt az országos járvány idején rendkívüli intézkedések meghozatalára felhatalmazó törvénytervezetet fogadott el. (Lásd még: 2021. február 18.)

2021. február 17. – A visegrádi csoport (V4) krakkói jubileumi csúcstalálkozóján a kormányfők a Nemzetközi Visegrádi Alap évi költségvetésének 10 millió euróra történő emelésében állapodtak meg.

2021. február 18. – A cseh képviselőház gyorsított eljárásban elfogadta az ún. pandémia-törvényt, amely kimondja, hogy országos járvány idején a jövőben a cseh kormány, kiemelten az egészségügyi minisztérium, saját hatáskörében rendkívüli intézkedéseket hozhat. (Lásd még: 2021. február 26.)

2021. február 23. – Az Európai Bíróság úgy döntött, hogy a cseh állam tulajdonában marad a híres kelet-csehországi, opočnoí vadászkastély, amelyet a második világháború után a Beneš-dekrétumok alapján koboztak el a csehszlovák hatóságok egy szudétánemet családtól.

2021. február 23. – Izrael, Franciaország, Ausztria, Szászország, Szlovénia, Szerbia és Magyarország (többször is az évben) az EU által elfogadott koronavírus elleni vakcinák adományozásával, kölcsönzésével járult hozzá Csehország oltási programjának gyorsításához.

2021. február 23. – Koronavírussal fertőződött meg *Václav Klaus* volt cseh államfő, aki az arcmaszk-viselés és néhány más óvintézkedés legnagyobb ellenzői közé tartozik Csehországban.

2021. február 26. – A cseh kormány úgy döntött, hogy a súlyosbodó koronavírus-járvány miatt az élelmiszerboltokon, drogériákon és gyógyszertárakon kívül bezárják az összes üzletet, a szolgáltatásokat, az iskolákat, és jelentősen korlátozzák a lakosság szabad mozgását. (Lásd még: 2021. május 31.)

2021. február 26. – A cseh parlamenti

alsóház elutasította a kormány javaslatát a koronavírus-járvány miatti szükségállapot meghosszabbítására. A képviselők egy másik határozatukban arra szólították fel a kormányt, hogy haladéktalanul hirdessen ki új szükségállapotot, ami később meg is történt. (Lásd még: 2021. március 26.)

2021. február 28. – Prágában átadták a 2020. évben bemutatott cseh filmek Cseh Oroszlán-díjait. Az év legjobb filmje, legjobb rendezője és legjobb férfi főszereplője díjait a Sarlatán című film vitte el, amelyet *Agnieszka Holland* rendezett, és *Ivan Trojan* alakította a gyógyító *Jan Mikolášek* szerepét. A legjobb férfi mellékszereplő díját *Jiří Mádl* vette át a Modelárban nyújtott alakításáért. A legtöbb díjat, összesen hat kategóriában *Bohdan Sláma* a határmenti németeket érintő háború utáni leszámolásról szóló *Krajina ve stínu (Árnyékba borult vidék)* című filmje kapta.

2021. március 2. – A cseh kormány úgy döntött, hogy márciusban és áprilisban a bérek száz százalékára emelik a táppénz összegét Csehországban.

2021. március 8. – A Cseh Energetikai Művek (ČEZ) megkapta a hivatalos engedélyt a Dukovany atomerőmű kibővítésére. (Lásd még: 2021. március 26.)

2021. március 10. – A Cseh Légitársaság (ČSA) csődeljárást kért önmaga ellen a prágai városi bíróságtól.

2021. március 11. – A Cseh Vasutak (ČD) állami vasúti társaság 2020-ban 117,7 millió utast szállított, mintegy 35 százalékkal kevesebbet, mint a megelőző évben.

2021. március 14. – A visegrádi országokban bemutatott szentmisékkal, közép-európai imaórával emlékeztek a 120 éve született magyar–lengyel származású szlovákiai mártír politikusra, *Esterházy Jánosra* (1901–1957).

2021. március 15. – *Áder János*, Magyarország köztársasági elnöke A Magyar Érdemrend Tisztikeresztje Polgári Tagozata kitüntetés adományozta *Rákóczi Annának*, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége elnökének a csehországi magyar közösség érdekében több évtizede odaadóan végzett munkájáért. (Lásd még: 58. oldal!)

2021. március 16. – A Cseh Energetikai Művek (ČEZ) 5,5 milliárd koronás (több mint 77 milliárd forint) nyereséget termelt 2020-ban, kilenc milliárddal kevesebbet, mint 2019-ben.

2021. március 18. – A Cseh Statisztikai Hivatal szerint 2020-ban 2,8 százalékkal 17,7 milliárd koronára (247,8 milliárd forint) emelkedett a cseh mezőgazdaság nyeresége, a termelés értéke 4,1 százalékkal 147 milliárd koronára nőtt.

2021. március 19. – Több mint egy hónap után újra tízezer alá csökkent a napi új COVID-fertőzések száma, javult a járványhelyzet. 22-i közlés szerint az egy éve tartó járvány halálos

(212,8 milliárd forint) csökkent, bevételei 7,6 százalékkal 424,3 milliárd koronára estek vissza.

2021. március 24. – Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) igazgatótanácsa Londonban jóváhagyta a cseh kormány segítségkérését a cseh gazdaság kilábalásához a koronavírus-válságból, és csaknem másfél évtized után felújítja csehországi befektetési tevékenységét.

januárjában hozta nyilvánosságra a Cseh Statisztikai Hivatal (ČSU). Eszerint 5969 személy jelölte magát magyarnak (háromezerrel kevesebb, mint 2011-ben), de a második helyen még egy más nemzetiséget is megadó személyek számával összeadva a csehországi magyarok száma 8472 (442 fővel kevesebb, mint 2011-ben).

2021. április 7. – *Andrej Babiš* cseh kormányfő menesztette tisztségéből *Jan Blatný* egészségügyi minisztert, aki 2020. szeptembertől vezette a minisztériumot. A sajtó szerint *Miloš Zeman* már egy hónapja követelte a leváltását, mert *Blatný* csak az Európai Gyógyszerügynökség által jóváhagyott koronavírus elleni vakcinákat volt hajlandó engedélyezni, a kínai és orosz vakcinák használatát nem. A szaktárca új vezetője *Petr Arenberger*, a prágai Vínohrady kórház eddigi igazgatója lett. (Lásd még: 2021. május 25.)

2021. április 2. – A Cseh Statisztikai Hivatal (ČSU) jelentése szerint Csehországban 2020-ban 5,6 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék (GDP) éves összehasonlításban. Az önálló cseh állam megalakulása óta (1993) ez a legnagyobb gazdasági visszaesés.

2021. április 8. – Az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletében elutasította több csehországi szülő keresetét, akik azért fordultak a strasbourgi testülethez, mert a hatóságok pénzbírsággal sújtották őket gyermekeik kötelező védőoltásainak megtagadása miatt és ezért az óvodák elutasították gyermekeik felvételét.

2021. április 11. – *Miloš Zeman* cseh államfő ezentúl kerekesszéket használ cukorbetegsége miatti lábfájdalmi miatt.

2021. április 12. – Csehországban megszűnt a koronavírus-járvány miatt 2020. október elejétől bevezetett szükségállapot. A járvány terjedésének enyhülése miatt a cseh kormány már nem kérte a meghosszabbítását a parlamenttől. A járvány elleni küzdelem keretét ezentúl az ilyen alkalmakra megalkotott, 2021. február 18-án elfogadott pandémia-törvény határozza meg.

2021. április 12. – Távozott tisztségéből *Tomás Petříček*, a cseh szociáldemokrata külügyminiszter. Feladatával átmenetileg *Jan Hamáček* cseh kormányfőhelyettest, belügyminisztert bízták meg. Április 21-én a szintén szocdem *Jakub Kulháněk* (ČSSD) került a tárca élére. (Lásd még: 2021. december 17.)

Fotó: Cséfalvay István

áldozatainak a száma túllépte a 25 ezret, a kór ellen beoltottak száma pedig az 1 milliót.

2021. március 23. – Prágában 89 éves korában meghalt a magyar gyökerekkel is rendelkező *Hana Hegerová* (született *Carmen Mária Štefánia Farkašová*), a cseh és szlovák sanzon királynője. Sikeres énekesi pályafutásáért és az eladott 1,5 millió albumáért gyémántlemezzel jutalmazták. Legismertebb örökzöldjei a *Zhasněte lampiony*, *Čerešně*, *Levandulová* című slágerek.

<https://ma7.sk/zene/meghalt-hana-hegerova-a-cseh-sanzon-kiralynoje-videoval>

2021. március 24. – A Škoda Auto autógyár nettó nyeresége 2020-ban 52 százalékkal 15,2 milliárd koronára

2020. március 26. – *Andrej Babiš* miniszterelnök bejelentette, hogy a cseh kormány és a nemzetbiztonsági tanács felülvizsgálja az ipari és kereskedelmi minisztérium döntését, amely engedélyezte, hogy a Dukovany atomerőmű bővítésére kiírandó nemzetközi pályázaton az orosz Roszatom konzern is részt vegyen.

2021. március 26. – A cseh parlamenti alsóház döntése értelmében Csehországban április 11-ig újra meghosszabbították a pandémia miatt kihirdetett, március 28-án lejáró szükségállapotot. (Lásd még: 2021. április 12.)

2021. március 27. – Egy síelőket szállító alaszakai helikopter-balesetben meghalt *Petr Kellner* milliárdos, a Forbes magazin szerint Csehország – és talán Közép-Európa – leggazdagabb embere, a magyar Telenor tulajdonosa. Az Airbus AS350 B3 helikopter Butte város közelében zuhant le, a Knik-gleccsernél. A balesetben öt ember halt meg, köztük a helikopter pilótája. Az egyetlen túlélő súlyosan megsérült. (Lásd még: 13. oldal!)

2021. március 27–április 9. – Csehországban a 2011. évi után új népszámlálást tartottak. Az elektronikusan kitölthető kérdőíveken 27 kérdés szerepelt. Az első eredményeket 2022

Petr Kellner milliárdos évek óta vezet a cseh vállalkozók, vagyonosok TOP-listáját. *Petr Kellner* vagyonát a Forbes magazin 17,5 milliárd dollárra becsülte, a Bloomberg listáján *Kellner* 15,7 milliárd dolláros vagyonnal szerepel. Ő volt a PPF nevű cseh pénzügyi csoport alapítója és 98,93 százalékos tulajdonosa, amely a banki és pénzügyi szolgáltatók, a távközlés, a biotechnológia, a gé-

pézszt, a biztosítás, az ingatlan és a mezőgazdaság területén végez befektetői tevékenységet. A PPF 3 kontinens 25 országában van jelen, Európában, az Egyesült Államokban és Ázsiában is vannak érdekeltségei. A 2020. június végi állapot szerint a PPF közel 44 milliárd euró vagyoni érték felett gazdálkodott, a cégcsoporthoz tartozó vállalatoknál közel 158 ezer alkalmazottat foglalkoztatnak. A csoporthoz tartozik többek között az egyik legnagyobb fogyasztási hitelt nyújtó pénzügyi vállalat, a Home Credit, a cseh és a szlovák mobilszolgáltató, az O2, de több médiaérdekeltsége is van a cégnek, például a Markíza Television. 2018-ban a PPF megvette a Telenor CEE-érdekeltségeit, ennek keretében a Telenor Magyarországot is, amelynek 75 százalékos tulajdonosa lett. (A magyar állam 2019 októberében szerzett részesedést a magyar Telenorban, akkor az Antenna Hungária megvásárolta a Telenor Magyarország 25 százalékát.) Magyarországon a PPF a Mall Group, a Škoda Transportation és a Telenor vállalatokon keresztül van jelen. Kellner geopolitikai üzleti irányultsága Kelet felé, Oroszország és Kína felé fordult, impériuma ezidáig például az egyetlen külföldi cég Kínában, amelynek a kommunista országban joga van fogyasztási hitelek nyújtására. (<https://g7.hu/vilag/20210329/ki-volt-petr-kellner-a-leggazdagabb-kozep-kelet-europai/>)

Petr Kellner 1964. május 20-án született az észak-csehországi Česká Lípában. Közgazdasági egyetemi végzettséget szerzett. 1989-es rendszerváltás utáni kuponos privatizációval alapozta meg vagyonát, majd szédületes befektetői karriert futott be a pénzügyi szektorban. 56 évesen, sikeres pályafutása csúcán, 2021. március 27-én érte a halál egy alaszakai helikopter-szerencsétlenségben, Butte város közelében a Knik-gleccsernél. Magánéletét, családját szigorúan távol tartotta a nyilvánosságtól, özvegye, *Renata Kellnerová* és öt gyereke gyászolja. *Kellner* koporsóját április 9-én magánrepülőgéppel vitte haza Prágába, amely előzőleg egy tiszteletkört írt le Česká Lípa, a szülővárosa felett. Szűk családi körben a *Kellner* család dejvicei székhelyének kertjében helyezték örök nyugalomra április 10-én, kedvence, *Bob Dylan* Knockin' On Heaven's Door ismert dalával. *Miloš Zeman* ugyanaznap közölte, hogy 2021. október 28-án in memoriam a Fehér Oroszlán Rendet, a legmagasabb cseh állami kitüntetést adományozza *Kellner*nek elismerésül, nemcsak mint a legsikeresebb cseh vállalkozónak, hanem a Cseh Köztársaságot felvirágoztató embernek is. (https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/petr-kellner-ppf-pohreb-posledni-rozlouceni.A210412_141726_domaci_indr?)

2021. április 13. – Az *Andrej Babiš* vezette kétpárti koalíciós kormány kisebbségbe került a cseh képviselőházban, miután az ellenzéki Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM), amelyik az ANO mozgalommal megkötött tolerancia-egyezség alapján eddig kívülről támogatta a kabinetet, hivatalosan felmondta a megállapodást.

2021. április 14–18. – A budapesti Toldi Távmozsi online mutatott be öt új cseh filmet a Cseh Centrum által szervezett Cseh Filmkarnevál keretében. (*Lásd még: 33. oldal!*)

2021. április 16–18. – A Budapest Quartet Weekend (BQW) ingyenes

online programsorozatában *Antonín Dvořák* cseh zeneszerző kevésbé ismert művei, a vonósnégyesei szólaltak meg.

2021. április 17. – A cseh kormány 18 orosz diplomatát utasított ki az országból, akik a helyi hatóságok szerint az orosz titkosszolgálatoknak dolgoztak. A gyanú szerint az oroszoknak részük volt a 2014-ben a vrbiticei lőszeraktárban történt robbanásokban. (A robbanásokért a cseh hatóságok az orosz titkosszolgálatokat tették felelőssé, és körözést adtak ki az orosz katonai felderítés két tisztje, *Alekszandr Miskin* és *Anatolij Csepiga* ellen.

Őket Nagy-Britanniában mérgezési kísérlettel gyanúsították meg, amelyet 2018-ban Salisburyben *Szergej Szkripal* átalált orosz katonai hírszerző és a lánya ellen követettek el.) Április 18-án, válaszul Prága lépésére Moszkva 16 cseh diplomatát és négy követségi alkalmazottat nyilvánított nemkívánatos személynek. (*Lásd még: 2021. április 18., 23.*)

2021. április 18. – *Jan Hamáček* kormányfő-helyettes, belügyminiszter és megbízott külügyminiszter szerint a dél-morvaországi vrbiticei lőszeraktárban 2014 októberében történt robbanásnak valószínűleg nem Csehországban, hanem Bulgáriában kellett volna bekövetkeznie. 19-én *Andrej Babiš* cseh kormányfő a cseh kormány ülése után úgy nyilatkozott, hogy a vrbiticei robbanás nem minősíthető állami terrorizmusnak, alapvetően egy bolgár vállalkozó árúja elleni támadásról van szó. 25-én *Miloš Zeman* cseh államfő szerint a robbanásokkal kapcsolatban az események két változata létezik, és a rendőrség feladata megállapítani, mi történt valójában. Ápr. 20-án bekérték a cseh külügyminisztériumba *Alekszandr Zmejevskijt*, Oroszország prágai nagykövétét a cseh–oros diplomáciai konfliktus ügyében.

2021. április 19. – Az Európa Tanács (ET) parlamenti közgyűlése Strasbourgban *Lúdzsán Alhatulnak*, a szaúdi-arábiai feminista mozgalom vezető személyiségének ítélte az évi Václav Havel Emberi Jogi Díjat.

2021. április 19. – A visegrádi csoport (V4) külügyminiszterei Varsóban szolidaritásukat fejezték ki az orosz diplomatákat kiutasító Csehországgal. 22-én a NATO és az Európai Unió teljes támogatásáról és szolidaritásáról biztosította Csehországot. 23-án Litvánia, Lettország és Észtország Prága iránti szolidaritásból orosz diplomatákat utasított ki.

2021. április 20. – A cseh söripari szövetség közlése szerint 2020-ban, éves összehasonlításban 6,9 százalékkal 20,1 millió hektoliterre csökkent a Csehországban főzött sör mennyisége. A sörfogyasztás 2020-ban az 1960-as évek óta a legalacsonyabb szintre esett vissza: az éves 1 főre eső átlagos fogyasztás 135 liter volt, 7 literrel kevesebb, mint 2019-ben.

2021. április 21. – A cseh rendőrség terrorizmus gyanújával őrizetbe vett öt cseh állampolgárt, akik a hatóságok szerint részt vettek a kelet-ukrajnai

harcokban az orosz szeparatisták oldalán.

2021. április 23. – *Szergej Nariskin*, az orosz Külső Hírszerző Szolgálat (SZVR) vezetője cáfolta, hogy az orosz különleges szolgálatoknak közük lett volna a csehországi hadianyagraktárban 2014-ben történt robbanáshoz.

2021. április 23. – A prágai Állatkert négy ritka közép-ázsiai Przsevalszkij-lovát új helyre, egy főváros melletti húszhektáros mezőre költöztették.

2021. április 26. – Brüsszeli sajtóközlés szerint Csehországnak nem kell semmit visszafizetnie az Európai Uniónak *Andrej Babiš* kormányfő politikai és gazdasági szerepvállalásának összeférhetlensége miatt, mert az Európai Bizottság az utóbbi négy évben a *Babiš*hoz kötődő Agrofert holding támogatására nem utalt át pénzt a cseheknek.

2021. április 29. – Prágában és több cseh nagyvárosban ezrek tüntettek *Miloš Zeman* államfő, illetve más cseh politikusok oroszbarát politikája ellen.

2021. április 30. – A moszkvai Cseh Ház jelezte, hogy 2021. júniustól ideiglenesen szünetelteti szállodai és vendéglői szolgáltatásait.

2021. május 1. – A Cseh Tudományos Akadémia (Akademie věd České republiky) által működtetett internetes portálon minden érdeklődő számára ingyenesen elérhető lett az online Cseh Történelmi Atlasz a cseh történelemtől a középkortól a napjainkig. (Lásd: bit.ly/historickyatlas)

2021. május 3– június 13. – Szlovákiában új népszámlálást tartottak, amelynek első eredményeit 2022. januárban hozták nyilvánosságra. Eszerint Szlovákia aktuális lakossága 5 449 270 fő. Az összlakosság 49 százaléka férfi, 51 százaléka nő. 456 ezren vallották magukat magyar nemzetiségűnek, az ország lakosságának 7,75 százaléka. 422 ezren első, 34 ezren pedig második nemzetiségként jelölték meg a magyart.

2021. május 4. – *Miloš Zeman* államfő aláírta a cseh választási törvény módosítását, amely az alkotmánybírók februári döntése nyomán a választásokon induló pártok és mozgalmak esélyegyenlőségét hivatott szolgálni. A törvény módosítás értelmében megváltozott a szavazatok mandátumokra történő átszámítása, mérséklődött a koalíciók parlamentbe jutásának küszöbe: a jövőbeni választáson a kétpárti koalíciónak

legalább 7 százalékot, a hárompártinak pedig 11 százalékot kell megszereznie (korábban annyszor 5 százalékot kellett, ahány párti volt a koalíció). A 2021. október 8–9-re kiírt képviselőházi választásokat már ennek jegyében tartották.

2021. május 5. – A cseh képviselőház zárt ajtós ülésén elfogadott határozat szerint a cseh kormánynak ki kell vizsgáltatnia a titkosszolgálatokkal, hogyan kerülhettek ki bizalmas információk a 2014 őszén Vrbečicében történt robbantás vizsgálatainak eredményéről a médiába.

2021. május 8. – A cseh–német megbékélést jelképező keresztet avattak fel az észak-csehországi Rovensko pod Troskami kisvárosban, emléket állítva a 76 éve ott történt tömeggyilkosság áldozatainak.

2021. május 11. – *Jakub Kulhánek* személyében nyolc év után látogatott cseh külügyminiszter Budapestre. *Szűjjártó Péter* magyar kollégájával időszerű külügyi témákról, a COVID-19 ellen beoltott állampolgárok szabadabb utazásáról is tárgyaltak. (Lásd még: 2021. május 14.)

2021. május 12–június 3. – A 76. Prágai Tavasz Nemzetközi Zenei Fesztivált a pandémia miatt a 2020. évihez hasonlóan online térben közvetítették, de a koncertek közül négyet mintegy 300 ember a helyszínen is megtekinthetett friss negatív PCR-tesztrel és kötelező FFP2-es légzésvédő maszkban.

2021. május 14. – A cseh és magyar kormány megállapodása értelmében május 15-étől mindenfajta karantén- vagy tesztelési kötelezettség nélkül utazhatnak a koronavírus ellen beoltott magyarok és csehek a két ország között. Csehországba utazóknak a <https://plf.uzis.cz/> oldalon elérhető cseh/angol nyelvű online regisztrációs nyomtatványt kell kötelezően kitölteniük, ha tömegközlekedéssel utaznak. A két országban elfogadják bármely oltást igazoló kártyát vagy iratot (EU digitális COVID-igazolvány), ha az oltás dátuma 22 napnál korábbi és 9 hónapnál nem régebbi. Az aktualizált beutazási információkat interneten követhették a <https://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?cseh-koztarsasag> weboldalon.

2021. május 17. – A cseh kormány a koronavírus-járvány okozta válság miatt nemzeti helyreállítási tervet hagyott jóvá, melynek keretében az

állam mintegy 200 milliárd koronát (2770 milliárd forintot) fektet be az országban.

2021. május 18. – *Aleksandar Vučić* szerb elnök és *Miloš Zeman* cseh államfő prágai tárgyalásain *Zeman* bocsánatot kért a szerb nemzetől Jugoszlávia 1999-es NATO-bombázásáért.

2021. május 24. – Bejelentés szerint a Česká Zbrojovka Group (ČZG) cseh fegyvergyár megvásárolta a tulajdonába vette az amerikai Colt fegyvergyárat.

2021. május 25. – Lemondott *Petr Arenberger* cseh egészségügyi miniszter. A szaktárca irányítását egyik elődje, *Adam Vojtěch* parlamenti képviselő vette át.

2021. május 31. – A cseh kormány korábbi döntése értelmében Csehországban a javuló járványügyi mutatók mellett ettől a naptól kezdve minden üzlet és szolgáltatás kinyitható.

2021. május 31. – A cseh rendőrség vádemelést javasolt *Andrej Babiš* kormányfő és egykori tanácsadója, *Jana Mayerová* ellen a Gólyafészek-ügyben, amit szeptember 21-én ismét megtett. A rendőrség az európai uniós pénzek jogosulatlan megszerzésével gyanúsítja a cseh kormányfőt és több rokonát a Gólyafészek nevű szabadidő-központ építésének 50 millió koronás (mintegy 685 millió forint) támogatása ügyében. A Gólyafészek-ügyet vizsgáló rendőrség már 2019 áprilisában vádemelést javasolt, de a büntetőeljárást *Martin Erazim* akkori prágai főügyész leállította, mivel a bizonyítási eljárás alapján *Babiš* cége a kérdéses időszakban megfelelt az uniós pályázatban szereplő kis- vagy középvállalati kritériumoknak. *Pavel Zeman* országos főügyész azonban a döntést felülvizsgálva 2019 decemberében új rendőrségi vizsgálatot rendelt el az ügyben.

2021. május 31. – Oroszország teljesítette a cseh kormány követelését, és május végéig a prágai orosz nagykövetség létszámát hét diplomátára és 25 adminisztratív-műszaki munkatársra korlátozták.

2020. június 3. – Az amerikai Forbes magazin cseh kiadása szerint *Alena Schillerová* pénzügyminiszter a továbbra is a legbefolyásosabb nő Csehországban.

2021. június 7. – A cseh kormány megbízta *Richard Brabec* környezetvédelmi és *Jakub Kulhánec* külügyminisztert, hogy tárgyaljanak Lengyel-

országgal egy kormányközi megállapodás megkötéséről a lengyel Turów barnaszénbánya kibővítése és környezetszennyezése miatt a két ország között kialakult vitában. A feleknek az év végéig nem sikerült megegyezniük.

2021. június 7. – A cseh kormány úgy döntött, hogy Csehország június 21-től megnyitja a pandémia miatt lezárt határait az Európai Unió tagországai és Szerbia állampolgárai előtt, amennyiben teljesítik a beutazáshoz megkövetelt feltételeket.

2021. június 9. – Nemzetközi bíróság felállítását javasolta Prágában *Szvjatlana Cihanouszkaja*, a fehér-orosz ellenzék emigrációban élő vezetője, aki szerint a bíróság büntető-eljárást folytathatna *Aljakszandr Lukasenka* elnök diktatórikus rendszerének képviselői ellen. *Miloš Zeman* cseh államfő fogadta az ellenzéki vezetőt és javasolta, hogy a fehér-orosz ellenzék képviselői irodát nyithatna Prágában.

2021. június 9. – A cseh egészségügyi minisztérium nem javasolta az AstraZeneca és a Johnson&Johnson gyárak koronavírus elleni vakcináinak használatát a 60 évnél fiatalabb korosztály esetében.

2021. június 9–13. – Cseh Sörnapokat tartottak a budapesti Westend Tetőkertjében.

2021. június 10. – A cseh parlament felsőháza, a Szenátus a 2022. évi pekingi téli olimpia bojkottjára szólította fel a cseh politikai vezetőket.

2021. június 11. – *Milan Kundera* Franciaországban élő cseh származású író képviselője Prágában átvette a szerzőnek 2020-ban odaítélt Franz Kafka-díjat.

2021. június 15. – Prága főváros önkormányzata úgy döntött, hogy öt évre kölcsönadja *Alfons Mucha Szláv eposz* című történelmi festményciklusát a dél-morvaországi Moravský Krumlov városának, ahol az 1963-tól 2012-ig volt kiállítva. Akkor Prága visszavette a művész által 1928-ban a fővárosnak ajándékozott festményeket, de nem sikerült számukra megfelelő helyet találnia. Július 31. óta ismét Moravský Krumlov rendbehozott kastélyában láthatók az óriásfestmények. Szeptember 10-én pedig M. Krumlov, Ivančice, a Dél-morva Kerület képviselői és *John Mucha*, a művész unokája, a Mucha Alapítvány igazgatója memorandumot írtak alá egy „Mucha-útvonal” létrehozásáról,

mely a művész életútját népszerűsítő turisztikai program lenne a régióban. (Öt év múlva állítolag a prágai Savarin-palotába kerülnének a képek.)

2021. június 17. – Csehországban a 2020. júliusi szintre esett vissza a koronavírus-járvány terjedése. A hónap eleje óta az új fertőzöttek száma 400 alá csökkent, és egyetlen haláleset sem történt.

2021. június 18. – A Prágától 50 kilométerre fekvő, 150 fős Hlubyně településen leszerelték Csehország utolsó nyilvános telefonfülkéjét.

2021. június 19. – A Sátoraljaújhelytől öt km-re lévő szlovákiai **Borsiban** átadták a felújított Rákóczi-kastélyt,

Zuzana Čaputová szlovák és *Áder János* magyar köztársasági elnök jelenlétében. II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelem szülőhelyét a magyar kormány 8,5 millió euró támogatásával hozták helyre, az újjáépített kastély szállodával, étteremmel és egy állandó kiállítással nyithatott újra.

2021. június 23–27. – VénÉgy Fesztivál és Színházi Találkozó zajlott Nagymaroson.

2021. június 24. – Hatalmas tornádó pusztított Dél-Morvaországban, különösen a cseh–szlovák határon fekvő Hodonín településén okozott jelentős károkat, több ember meghalt, sokan megsérültek. A magyar kormány a Hungary Helps Programon keresztül 20 millió forint azonnali gyorssegéllyel támogatta a károk enyhítését.

2021. június 30. – A Cseh Statisztikai Hivatal (ČSÚ) jelentése szerint a koronavírus okozta COVID-19 betegség volt 2020-ban az elhalálozások második leggyakoribb oka Csehországban.

2021. július 1. – A Visegrádi Együttműködés soros elnökségét Magyarország vette át Lengyelországtól 2022. június 30-ig.

2021. július 1. – A dél-csehországi Jindřichův Hradec városában hosszú idő után új állandó kiállítás nyílt II. Rákóczi Ferenc magyar vezérlő fejedelemről, aki 1688 és 1690 között a helyi jezsuita gimnáziumban tanult. Az emlékszoba tárlatát a Magyar Nemzeti Múzeum készítette a Cseh Állami Levéltár helyi részlegeinek szakmai közreműködésével, magyar állami támogatással.

2021. július 8. – *Miloš Zeman* elnök aláírta a cseh anyakönyvi törvény módosítását, amely szerint Csehországban a nők elhagyhatják nevükből az „-ová” végződést, és választhatnak, hogy családnevük nőnemű vagy hímnemű végződését tüntetik fel a hivatalos iratokban. A módosítás 2022. január 1-jén lépett életbe.

2021. július 12. – A július eleje óta ismét emelkedő koronavírusos megbetegedések miatt a cseh kormány július 19-től előzetes bejelentésre kötelezte az ezernél több résztvevővel számoló tömegrendezvények szervezőit.

2021. július 18. – Pozsonyban elhunyt *Milan Lasica* (sz. 1940) neves szlovák színész, komikus, énekes, *Magda Vašaryová* férje. A 30 éves Bratislava Hot Serenaders jubileumi koncertjén érte a hirtelen halál. 81 éves volt.

2021. július 21. – A cseh parlament felsőháza a képviselőház után jóváhagyta, hogy az alkotmány részét képező Emberi Jogok Listáját kibővítsék az ország állampolgárainak fegyveres önvédelemhez való jogával. Az alkotmányos cikkely módosításához a parlament mindkét házában a képviselők és a szenátorok legalább háromötödös támogatására volt szükség.

2021. július 22. – A szenátus is jóváhagyta a képviselőház által korábban elfogadott jogszabályt, miszerint kárpótlást kapnak Csehországban azok a nők, akiket 1966 és 2012 között akarataik ellenére jogtalanul sterilizáltak.

2021. július 23. – **Prágában megnyílt a John Lennon-fal múzeuma.** A cseh főváros Kisoldalán található Napa bár pincehelyiségeiben berendezett, The Lennon Wall Story névre keresztelt múzeum a Kampa-szigeten lévő híres *John Lennon*-fal történetét mutatja be hétvégenként.

Lennon-fal Prágában. A prágai Lennon-fal az 1970-es évek elején jött létre, amikor a Máltai Lovagrend kertjének falán, a Velkopřeroenské téren megjelentek a korabeli szocialista rendszert bíráló első versek, szövegek, majd egy *John Lennon*-portré, s környéke a fiatalok és olykor az ellenzéki találkozó színhelyéül is szolgált. A rendszerváltozást hozó 1989-es bársonyos forradalom után a fal Prága egyik idegenforgalmi látványossága lett, melyet a rongálások miatt a Máltai Lovagrend és a prágai belváros önkormányzata 2019-ben lezárt, teljesen felújította, s a nagyobb törvényi védelem érdekében hivatalos emlékhellyé nyilvánította. Azóta a rendőrség őrzi. A híres fal mintegy 150 négyzetméteres festményének új változatán is *John Lennon* portréja dominál, egy világtérképre helyezve. Mellette a híres Lennon-dal címe, All You Need is Love olvasható, majd a szabadság és szerelem szavak harminc nyelven, köztük magyarul is. A színes szabadtéri galéria 30 cseh és külföldi művész közös munkája. A fal művészeti koncepcióját *Pavel Štastný* cseh képzőművész dolgozta ki. (Lásd még: <https://librarian.hu/2021/07/24/megnyilt-a-john-lennon-fal/>)

2021. július 27. – A cseh kormány az év végéig legalább 2,39 millió adag koronavírus elleni vakcina ajándékozásáról döntött néhány balkáni, afrikai és ázsiai országnak.

2021. július 30. – A cseh kormány döntése értelmében két fizetett szabadnapra jogosultak 2021-ben azok a cseh állami alkalmazottak, akik már beoltatták vagy beoltatják magukat a koronavírus elleni vakcinával. A kormány elhatározta, hogy támogatást és menedéket nyújt

azoknak az afgánoknak, akik segítették a cseh hadsereg misszióját a nemzetközi erők által 2001-től kezdődően megszállt országban.

2021. július 31. – Az akadémiai ČVVM közvélemény-kutató intézet országos felmérése szerint a cseh lakosság 58 százaléka kijön havi jövedelméből, míg 40 százalék problémával küzd e téren.

2021. augusztus 2. – Ettől kezdve néhány területen már Csehországban is előnyt élveznek a koronavírus ellen beoltott személyek a nem beoltottakkal szemben.

2021. augusztus 3. – Csehországban a jelölési határidő lejártával 22 párt, mozgalom és választási koalíció szerzett indulási jogot az októberi képviselőházi választásokon. (Lásd még: 2021. október 8–9.)

2021. augusztus 5. – A csehországi sörreladás 2020-ban 40%-os visszaesést mutatott a vendéglátóiparban és csak 16%-os emelkedést a kereskedelemben. A dobozos sörök aránya megnőtt a kisüzemiéknél is.

2021. augusztus 14. – Csehország a

kabuli nemzetközi reptőlőterre menekítette az afgán fővárosban dolgozó diplomatait. 16–17-én megkezdte állampolgárai és afgánok, lengyelek kimenekítését Afganisztánból. 19-én befejeződött a cseh mentőakció. 26-án *Andrej Babiš* kormányfő kijelentette, hogy Csehország nem tárgyal az Afganisztánban hatalomra került tálibokkal.

2021. augusztus 17. – *Adam Vojtěch* egészségügyi és *Robert Plaga* oktatási miniszter közölte, hogy szeptembertől a cseh általános és középiskolások védőmaszk nélkül tanulhatnak saját osztályaikban, de a közösségi termekben mindenkinek kötelező a viselése.

2021. augusztus 20. – *Áder János* köztársasági elnök Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését adományozott *Staněk-Csoma Borbálának*, a prágai Iglice Egylet elnökének, a Prágában és környékén élő magyar családok összefogása, anyanyelvének, kulturális és nemzeti hagyományainak megőrzéséért kifejtett tevékenysége elismeréseként. Magyar Ezüst Érdemkeresztet kapott *Majová Barbora*, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége Karlovy Vary-i Helyi Egyesületének elnöke. (Lásd még: 38–39. és 58. oldal!)

2021. augusztus 20–28. – A pandémia okozta egyéves kihagyás után megtartották az 55. Karlovy Vary-i nemzetközi filmfesztivált, amely *Emil Zátopek*, csehszlovák olimpiai bajnok távfutó életéről készült új cseh film (r. *David Ondříček*) bemutatójával nyílt meg. Sztárvendégek voltak: *Johnny Depp* amerikai és *Sir Michael Caine* angol színész. A legjobb filmnek járó Kristályglóbuszt az afrikai migránsokról szóló *Strahinja* című film, *Stefan Arsenjevic* szerb rendező alkotása nyerte. Életműdíjat kapott *Jan Svěrák* cseh rendező és *Ethan Hawke* amerikai színész.

2021. augusztus 29. – Prágában 95 éves korában elhunyt *Zdenka Procházková* színművész, aki mind a hazai, mind német színházakban otthon volt,

televíziós sorozatokban, 19 filmben játszott, mint a *Lída Baarová* (2016), *Vámpír négy keréken* (1981) címűekben. 2003-ban Bécsben Artis Bohemiae Amicis díjat kapott a cseh kultúra jó hírnevének külföldi terjesztéséért, 2019-ben otthon Thália-díjat kapott az *Üzlet a korzón* című rádiójátékban nyújtott alakításáért.

2021. augusztus 30. – A cseh kormány bejelentette, hogy szeptember 20-ával kezdődően minden olyan állampolgár felveheti a 3. koronavírus elleni oltást, akinek a második oltása óta már legalább nyolc hónap eltelt.

2021. szeptember 4. – Prágában ünnepi ülésen emlékeztek meg a Cseh Köztársaságban élő magyarok legnagyobb szervezete, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) megalakulásának 30. évfordulójáról. A CSMMSZ 1990. február 24-én alakult meg, de a pandémia miatt később nyílt lehetőség a megünneplésre.

2021. szeptember 4. – Megnyílt a csehországi magyar képzőművészek Concordia csoportjának 2020-ban a pandémia miatt elmaradt jubileumi kiállítása, fennállásuk 20. évfordulója megünneplésére. (Lásd még: 58. oldal!)

2021. szeptember 5. – Prágában, a kisoldali szent Miklós-templomban bemutatták *Szarka Tamás* Kossuth-díjas zenész és zeneszerző *Missa Missio* című miséjét a budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus (NEK) megnyitásának alkalmából.

2021. szeptember 5–12. – Budapesten rendezték az **52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust** (NEK). Zárómiséjén részt vett *Ferenc* pápa is, aki utána négynapos hivatalos látogatásra Szlovákiába utazott. A NEK zárónapján csehországi magyarok, *Dominik Duka* bíboros, prágai érsek is részt vettek, akinek

katekézisét *Balga Zoltán* prágai magyar plébános olvasta fel. A cseh hívők részére a Rózsák terén álló Szent Erzsébet templomban cseh nyelvű misét celebráltak. A Szent István Bazilikában rendezett kísérelő kiállításra *Lőrincz Zsuzsa*, Prágában élő barátunk három alkotását is meghívták. (Lásd még: 56. oldal!)

2021. szeptember 7. – Csehország 530 ezer euró (184 millió forint) anyagi hozzájárulással támogatja Litvániát 500 km hosszú határkerítés megépítésében az illegális bevándorlás feltartóztatására a Fehéroroszországgal közös határan.

2021. szeptember 12. – Prágában a cseh rendőrség ukrán elfogató parancs alapján őrizetbe vette *Alekszandr Francsetti* orosz állampolgárt, aki állítólag aktív szerepet játszott a korábban Ukrajnához tartozó Krím Oroszországhoz csatolásában. A prágai városi bíróság 14-én előzetes letartóztatásba helyezte.

2021. szeptember 16. – Prágában 77 éves korában elhunyt *George Mraz* cseh származású amerikai jazz nagybőgős.

A píseki születésű zenész Csehszlovákia 1968-as megszállása után hagyta el hazáját, ötven évig az Egyesült Államokban élt, és olyan kiválóságokkal játszott együtt, mint *Clark Terry*, *Herbie Hancock*, *Joe*

Balga Zoltán atya (balra) a prágai magyar zárandokokkal

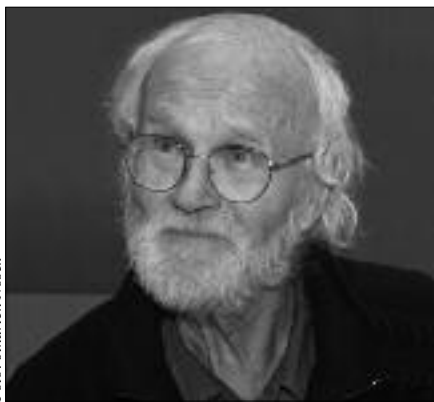
Williams, Chet Baker, Dizzy Gillespie, Ella Fitzgerald. Játszott *Oscar Peterson* triójában, *Charlie Mingus, Tommy Flanagan, Stan Getz* együttesében. Több száz lemezt készített. 2009-ben *Václav Klaus* akkori cseh államfő elnöki aranyplakettel tüntette ki a cseh kultúra szolgálatáért.

2021. szeptember 17–24. – Prágában a Febiofest nemzetközi filmfesztiválon *Amanda Kernell* fiatal svéd rendező *Charter* című filmje nyerte a Krisztián-díjat.

2021. szeptember 18. – *František Hybl* cseh történész Prágában átvette a magyar Arany Érdemkereszt állami kitüntetését, melyet *Áder János* köztársasági elnök adományozott neki a magyarok és németek ellen a II. világháború után elkövetett igaztalanságok feltárásában végzett munkájáért, az áldozatok emlékének ápolásáért.

2021. szeptember 23–26. – Egy év kihagyás után megrendezhették a Svět knihy (Könyvvilág) elnevezésű prágai Nemzetközi Könyvfesztivált a holešovicei Kiállítási Csarnok területén. (Lásd még: 38. oldal!)

2021. szeptember 22. – *Josef Koudelka* világhírű cseh fotóművész az életművéből mintegy 2000 fotót ajándékozott a cseh államnak.

Fotó: Jindřich Novák

2021. szeptember 27. – Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés (PACE) plenáris ülésén Strasbourgban *Marija Kalesznyikava* fehérorosz ellenzéki vezető kapta a Václav Havel egykori cseh elnökről elnevezett emberi jogi díjat.

2021. szeptember 27. – A cseh kormány októberben ötven rendőrt küld a magyar–szerb határra a schengeni külső határok védelmére.

2021. szeptember 29. – *Orbán Viktor* miniszterelnök egynapos hivatalos látogatást tett Prágában és Ústí nad Labemben, ahol *Andrej Babiš* kormányfővel tárgyalt a két ország együttműködéséről, részt vett az ANO mozgalom választási gyűlésén. Lányban fogadta *Miloš Zeman* államfő is.

2021. szeptember 30. – A Prága melletti Černošice városi hivatala 250 ezer koronás (3,5 millió forint) büntetést szabott ki *Andrej Babiš* cseh miniszterelnökre az összeférhetetlenségi törvény megsértése miatt.

2021. szeptember 30. – A júliusban aláírt szerződés alapján magyar többségi tulajdonba került a legnagyobb cseh repülőgépgyártó cég, az Aero Vodochody vállalat. Az új tulajdonos a HSC Aerojet, amelyben 80 százalékos részesedése van *Szalay-Bobrovniczky Kristófnak*, és 20 százalék a cseh Omnipol társaságnak.

2021. október 6. – Az amerikai Forbes magazin cseh kiadása közzétette a száz leggazdagabb cseh állampolgár listáját. Köztük van *Andrej Babiš* kormányfő is, akinek a vagyona egy év alatt egymilliárd koronával 74,9 milliárd koronára (1048,6 milliárd forint) nőtt.

2021. október 6. – A Cseh Műfordítók Szövetségének (Obec překladatelů) Alkotói Díját *Adéla Gálová* (*Gál*

Adél), a budapesti Cseh Centrum igazgatónöje kapta *Mándoky Sándor: Bihari levelek* (Dopisů z Bihoru) című könyvének cseh műfordításáért. (Lásd még: 31–32. oldal!)

2021. október 8–9. – Csehországban a képviselőházi választásokon 22 párt, koalíció és mozgalom közül a legtöbb szavazatot a Polgári Demokrata Pártot (ODS), a Kereszténydemokrata Cseh-szlovák Néppártot (KDU-ČSL), valamint a TOP09-et tömörítő SPOLU névre hallgató, jobbközép koalíció kapta, míg a második helyen az ANO 2011 végzett, mindössze 36 000 szavazat volt a különbség közöttük. A Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) és a Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM) nem jutott be az alsóházba. A Cseh Kalózpárt (4 mandátum) és a Polgármesterek és Függetlenek (STAN, 32 mandátum) progresszív szövetsége a harmadik legnépszerűbb politikai erővé vált. 9-én a győztes SPOLU hárompárti jobboldali koalíció és a szintén jobboldali kétpárti Polgármesterek–Kalózok tömörülés bejelentette kormányalakítási igényét. (Lásd még: 2021. november 3.)

2021. október 10. – *Miloš Zeman* cseh államfőt szeptemberi kórházi ápolása után ismét a prágai Központi Katonai Kórházban kezelték november 27-ig. Kórházi tartózkodása alatt november 16-án meglátogatta *Zuzana Čaputová* szlovák államfő, s 17-én találkozott *Petr Fialával*, a választásokon győztes pártkoalíció kormányfőjelöltjével. (Lásd még: 2021. november 28.)

2021. október 13. – A Bohemia Energy csoport, a legnagyobb csehországi alternatív energiaszolgáltató vállalat bejelentette, hogy megszünteti tevékenységét.

2021. október 14. – A cseh Legfelsőbb Bíróság egy hat éve húzódó perben azt az ítéletet hozta, hogy Csehországnak nyilvánosan bocsánatot kell kérnie *Miloš Zeman* köztársasági elnök korábbi valótlan állításaiért *Ferdinand Peroutka* neves újságíróról, amivel megsértette annak jó hírnevét.

2021. október 14–17. – A budapesti Margó Irodalmi Fesztivál és Könyvvásár egyik bemutatója *Švejk 100* című antológia volt magyar íróktól. (Lásd még: 33. és 41. oldal!)

2021. október 14–31. – Egy év halasztás után 31. Őszi Könyvvásár Havlíčkův Brodban.

2021. október 15. – A 2. Budapesti Illusztrációs Fesztiválon Szlovákia

© Josef Koudelka: A: 1968-as prágai imdázó

volt a díszvendég, és először adták át a család által alapított első Gyulai Líviusz-díjat, melynek nyertese *Rofusz Kinga* lett.

- 2021. október 21.** – A rohamosan romló a járványhelyzet miatt a cseh kormány szigorította az óvintézkedéseket. Október 25-től újra kötelezővé tették az FFP2-es kategóriájú védőmaszkok viselését minden zárt helyen, tömegközlekedési eszközökön, üzletekben, a tömegrendezvényeken is. November 1-től csak a beoltottak és a COVID-19 betegségen tülesettek látogathatják a vendéglőket, és megszűnik az ingyenes tesztelés. A 10,7 millió lakosú országban eddig 6,04 millió ember kapta meg az oltás mindkét adagját, 102 872-en az első dózist. A járvány 2020. márciusi megjelenése óta összesen 30 587 személy halt meg a COVID-19 szövödményeiben.
- 2021. október 22.** – Csehország két filmet nevezett Oscar-díjra: *David Ondříček* *Zátopek* című filmjét a legjobb nemzetközi film kategóriában és *Michaela Pavlátová* *Moje Slunce* Mad című animációs filmjét az animáció kategóriában.
- 2021. november 3.** – A parlamenti választásokon győztes hárompárti SPOLU koalíció és a harmadik helyen végzett kétpárti PirSTAN koalíció megegyezett a koalíciós szerződésben és az új kormányprogramban. Az öt párt közös kormányfőjelöltje *Petr Fiala*, a Polgári Demokratikus Párt (ODS) elnöke lett, akit nov. 9-én *Miloš Zeman* cseh államfő kormányalakítással bízott meg. (Lásd még: 2021. november 28.)
- 2021. november 4.** – A cseh jegybank 24 éve a legnagyobb mértékben emelte meg az irányadó kamatot.
- 2021. november 5–6.** – Csekkold! 5.0 cseh színházi napok a budapesti Katona József Színházban. (Lásd még: 32. oldal!)
- 2021. november 10.** – A cseh államügyészség *Andrej Babiš* távozó kormányfő, parlamenti képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kérte az alsóháztól.
- 2021. november 11.** – Az *Andrej Babiš* vezette cseh koalíciós kormány be-

*Bohumil Hrabal
hétvégi háza Kerskóban*

nyújtotta lemondását, és az új kormány megalakulásáig ügyvezetőként működött tovább.

- 2021. november 17. és 19.** – *Andrej Babiš* ügyvezető kormánya úgy döntött, hogy november 22-től bevezetik az ún. bajor modellt, amely a Covid-mentesség igazolására nem ismeri el a tesztek, és 2022. február végéig hetente tesztelni fogják az általános és a középiskolák összes tanulóját.
- 2021. november 22.** – Szlovákiában az új fertőzések magas száma miatt korlátozásokat vezettek be a koronavírus ellen még be nem oltottakkal szemben.
- 2021. november 23.** – A V4 országok kormányfői budapesti találkozójukon szolidaritásukról biztosították Lengyelországot a keleti határán kialakult migrációs helyzet miatt, és egyetértettek abban, hogy védőoltással lehet a leghatékonyabban védekezni a koronavírus-járvány ellen.
- 2021. november 26.** – A cseh kormány 30 napos szükségállapotot hirdetett ki a romló járványügyi helyzet miatt. 27-én Csehországban is megjelent az új típusú koronavírus (SARS-CoV-2) Dél-Afrikából indult variánsa, az omikron.
- 2021. november 28.** – *Miloš Zeman* cseh köztársasági elnök, kórházból való kiengedése után a közép-csehországi Lányban kinevezte kormányfővé *Petr Fialát*, a Polgári Demokratikus Párt (ODS) elnökét, aki azonnal letette az alkotmány által előírt hivatalos esküt. (Lásd még: 2021. december 17.)
- 2021. november 29.** – A Közép-csehországi Kerület önkormányzati képviselőtestülete **jóváhagyta *Bohumil Hrabal* író kerskói hétvégi házána**k megváltását, miután nyáron felröppent a hír, hogy tulajdonosa (az író szomszédjának fia) 12 millió koronáért árulja a nyaralót. Az ön-

kormányzat 9,9 millió koronát fizetett az épületért, amelyet az író emlékének szentelve 2024-re megnyitna a nagyközönség előtt. Az író halálának 25. évfordulója alkalmából 2022. február 5-én először tették lehetővé, hogy a nyilvánosság megtekinthesse a hétvégi házat. (Lásd még 34–35. oldal!)

- 2021. november 30.** – *Andrej Babiš* ügyvezető és *Petr Fiala* kinevezett kormányfő Prágában közösen szólították fel a cseheket a koronavírus elleni oltás felvételére. (Egy országos felmérés szerint a cseh lakosság 20 százaléka elutasítja a koronavírus elleni oltást.)
- 2021. december 2.** – Prágában 102 évesen elhunyt *Miroslav Zikmund*, a XX. század legismertebb cseh utazója, akinek *Jiří Hanzelkával* közös útleírásai magyarul is megjelentek és világhírt szereztek a világljáró párosnak. (Lásd még: *Bohemia*, 2020/2021. 1–4. sz. 40. oldal!)

- 2021. december 17.** – *Miloš Zeman* köztársasági elnök Lányban, a cseh elnökök vidéki rezidenciáján kinevezte a *Petr Fiala* miniszterelnök vezette új cseh kormányt és tagjai között – fenntartásai ellenére – *Jan Lipavský* új cseh külügyminisztert is. (Lásd még: 20. oldal!)
- 2021. december 26.** – *Miloš Zeman* cseh államfő hagyományos karácsonyi beszédében koronavírus-fertőzés elleni védőoltások kötelezővé tétele mellett

foglalt állást. December elején a leköszönt Babiš-kormány még elrendelte 2022 márciusától a 60 éven felüliek és egyes szakmabeliek kötelező védőoltását, amit az új Fiala-kormány 2022. január 19-én visszavont, miközben csúcsot döntött az új megbetegedések (közel 29 ezres) napi száma.

2021. december 27. – Változtak a Csehországba utazás szabályai: három oltással vagy PCR-tesztel lehet az országba beutazni. Az online regisztrációs formanyomtatvány (www.prijezdovymformular.cz) kitöltése kötelező a tömegközlekedéssel érkezőknek.

2021. december 28. – Prágában 93 éves korában meghalt *Karel Šiktanc*, kortárs cseh költő, műfordító, szövegíró és újságíró, akit a nagy cseh költői hagyomány folytatójaként tartanak számon. (Lásd még: *lent!*)

2021. december 28. – Csehországban a madárinfluenza miatt mintegy nyolcvanezer tyúkot kellett levágni.

2021. december 30. – *Jan Lipavský* cseh és *Alexander Schallenberg* osztrák külügyminiszter prágai találkoójukon megállapodtak, hogy a koronavírus-járvány újabb hulláma ellenére nyitva marad a két ország közötti határ.

Petr Fiala cseh politikus, politikatudós és egyetemi tanár, a Polgári Demokrata Párt (ODS) tagja, 2021 decembere óta Csehország miniszterelnöke. 1964-ben született Brünnben. A brünni Masaryk Egyetem hallgatójaként cseh nyelvet és irodalmat, valamint történelmet tanult. 1989 után az egyetem oktatója lett, ahol részt vett az ország első politológia tanszékének létrehozásában, és az első politológia professzor lett Csehországban. Később a tanszék vezetője, 2004-től 2011-ig az egyetem rektora, majd 2012-ig rektorhelyettese volt. A politikával szakértőként került kapcsolatba, s 2012–2013 között oktatási, ifjúsági és sportminiszter lett *Petr Nečas* kormányában. 2012-ban belépett a Polgári Demokrata Pártba (ODS) és azóta a Képviselőház tagja. 2014-ben az ODS elnökévé választották. 2021-ben két másik párttal alkotott SPOLU (Együtt) koalíció megnyerte a választást, és 2021. november 28-án *Miloš Zeman* őt nevezte ki kormányfővé. A hivatali esküt azonnal letette, de kormánya hivatalba lépéséhez a miniszterek kinevezésére is szükség volt. Így december 17-én vehette át az ország irányítását az ügyvezető miniszterelnöktől, *Andrej Babiš*tól. Nős, feleségével 1992-ben házasodtak össze. Három felnőtt gyermekük van. (wiki)

2022. január 1. – A 2018/2019-ben kezdődött *Mária Terézia* című nagy sikerű minisorozat 5., befejező részét vetítette a Cseh TV1, a főszerepben *Ursula Strauss*-szal. Rendezte: *Robert Dornheim*, a forgatókönyvet írta: *Mirka Zlatníková, Radek Bajgar*.

(Megj. A 2022. év első negyedének híreire jövő évi számunkban térünk vissza,

remélve, hogy a pandémia visszahúzódik, az orosz–ukrán háborús konfliktus pacifikálódik, a humanitárius segítségnyújtás válik általánosabbá, s a hőn óhajtott normális kerékvágásba fordulhat az élet... – A szerk.)

Magyar és cseh sajtó, internet alapján összeállította: *Molnár Éva*
(Képek forrása: újságok, internet)

Karel Šiktanc cseh költő és műfordító 1928. július 10-én a Kladno melletti Hřebečben született. A prágai pedagógiai főiskolán végezte tanulmányait, majd rádió- és lapszerkesztő volt. 1950-ben a Csehszlovák Rádió szerkesztője lett, 1961 és 1971 között pedig a *Mladá fronta* nevű ifjúsági könyvkiadó főszerkesztői tisztét látta el. 1956-ban tagja lett a Květen folyóirat szerkesztőbizottságának, s egyben a folyóirat köré tömörült költőcsoportnak, amely csoportosulás a szemantizmus ellen fordulva meghirdette a „hétköznapi költészetét”. Elítélte Csehszlovákia 1968-as katonai megszállását (később aláírta a Charta 77-et), a hetvenes és a nyolcvanas években nem publikálhatott. Versei csak szamizdatban, illetve külföldi cseh kiadóknál jelenhettek meg, alkalmi munkákból tartotta fenn magát. Az 1989-es rendszerváltással tért vissza az irodalmi életbe, s lett a kortárs cseh irodalom élő klasszikusa. A prágai Karolinum kiadó 2000 és 2006

között adta ki összegyűjtött műveinek hét kötetét. [...] Több rangos irodalmi díj tulajdonosa, állami irodalmi díjas (*Šarlat* című kötetéért), 2004-ben *Zimoviště* című művével elnyerte a Magnesia Litera legjobb verseskötetért járó díját. 2010-ben Erdemeiért (*Za zásluhy*) magas állami kitüntetésben részesült. Šiktanc első versesköteteire a tárgyiasság, a gondosan megfigyelt részletek a jellemzők, a hatvanas években kiadott legsikeresebb verseskötete a *Heinovské noci* (1960). Későbbi kötetekben a szorongás és az egzisztenciális bizonytalanság válik hangsúlyossá. Egyre expresszívebb költészetének középpontjában saját nemzedékének embere, annak létproblémái állnak, mitikus költői képekkel kifejezve. Ilyen stílusban írta az *Adam a Eva** (1968) című verseskötetét is. [...] Šiktanc lírai-epikai költeményeiben gyakran a közép-csehországi falu, annak hagyományai, keresztény és kereszténység előtti archetipusai jelennek meg. Versei több nyelvi rétegből (népnyelv, közmondások, összetett metaforák stb.) állnak. Bonyolult, de ötletes ritmusainak és rímeinek felépítése is. A mai cseh irodalomkritika különösen az először szamizdatban megjelent *Český orloj* (1983) című kötetét értékeli nagyra. *Karel Šiktanc*ot méltán tartják annak a nagy cseh költői hagyománynak a folytatójaként, amelyet František Halas, Vladimír Holan vagy az irodalmi Nobel-díjas Jaroslav Seifert neve fémjelez. Versei magyarul az *Akhilleusz és a teknőc* című kortárs cseh költészeti antológiában láttak napvilágot. Forrás: *Napút-füzetek*, 2011/57. 10–15. o., <https://moly.hu/konyvek/karel-siktanc-adam-a-eva-den-druhy>

*Az *Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK)* 2011-ben az *Adam a Eva*-kötetből választotta 6. műfordítás-pályázatához a *Druhý den / Második nap* című verset, mely csehül és magyarul az I. díjas Szalay Sándor fordításában olvasható a *Bohemia*, 2011–2012/1–4. sz. 52–53. oldalán! – A szerk.

2020. január 1–december 31.

2021. január 13. – Koronavírusos megbetegedések miatt az egyiptomi férfi kézilabda-világbajnokságon Csehország válogatottja helyett Észak-Macedónia csapata indult.

2021. február 16. – A szlovéniai Pokljukában tartott sílövő-világbajnokságon **Markéta Davidová** nyerte a nők 15 kilométeres egyéni számát.

2021. február 20. – Melbourne-ben a hatodik helyen kiemelt **Barbora Krejčíková–Rajeev Ram** cseh–amerikai duó nyerte a vegyes párosok döntőjét.

2021. március 6. – Dohában a negyedik helyen kiemelt cseh **Petra Kvitová** legyőzte a spanyol **Garbine Muguruzá** az 565 ezer dollár (170 millió forint) összdíjazású, keménypályás női tenisztorna döntőjében.

2021. március 21. – A női alpesi sízők 2020/2021. évi világbajnokság-sorozatában **Petra Vlhová** lett az első szlovák versenyző, aki megnyerte az

összetett pontversenyt. (Lásd még: 2021. május 25.)

2021. április 14. – Az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) fegyelmi bizottsága tíz mérkőzésre eltiltotta **Ondřej Kudelát**, a Slavia Praha védőjét rasszista kijelentései miatt. 23-án **Kudela** fellebbezett, de az UEFA május 26-án elutasította. Május 27-én az eltiltott **Kudela** helyére **Michal Sadílek** védekező középpályás került az eb-re készülő cseh válogatott keretébe.

2021. április 27. – Koberčicében (Opavai járás) 61 éves korában elhunyt **Miroslav Frycer**, legendás cseh jégkorongozó, aki 1981-ben Kanadába disszidált. 1981 és 1989

között a Quebec Nordiques, a Toronto Maple Leafs, a Detroit Red Wings és az Edmonton Oilers csapatában játszott. Nyolc szezon játszott a Nemzeti Jégkorong Ligában (NHL). Profi pályafutása és hazatérése után Csehországban és Olaszországban edzősködött, 2018–2020-ban az Orli Znojmo vezető edzője volt.

2021. április 30. – **Jaromír Jágr**, a cseh jégkorongozó legenda egy év után visszajutott csapatával, a Rytíri Kladnával (Kladnoi Lovagok) a cseh élvonalbeli jégkorongbajnokságba.

2021. május 2. – A Slavia Praha sorozatban harmadszor nyerte meg a cseh labdarúgó-bajnokságot.

2021. május 4. – **Barbora Strýcová** cseh hivatásos teniszező (sz. 1986), a női teniszezők páros világranglistájának korábbi élvonala hivatalosan bejelentette visszavonulását. Párosban Grand Slam-tornagyőztes, egykori világelső, olimpiai bronzérmes, háromszoros Fed-kupa-győztes, ötszörös junior Grand Slam-tornagyőztes volt. 2003–2021 közötti profi pályafutása alatt két egyéni és 31 páros WTA-tornát nyert meg.

2021. május 25. – A krónikák 33. női alpesi sízőjeként **Petra Vlhová** szlovák síző nyerte a 2020/2021. évi idény összetett Világbajnokság-győzeleméért járó nagy kristálygömböszt. A 25 éves lipótszentmiklósi

Vihová az egyetlen volt a nők közül, aki az alpesisi-világkupa teljes programját, azaz 31 versenyt teljesítette és 1416 pontot gyűjtött.

2021. június 12. – A cseh **Barbora Krejčíková** teniszszőnő nyerte meg a francia nyílt teniszbajnokság női egyes versenyt, a Roland Garrost, mivel a döntőben három szettben legyőzte az orosz **Anasztaszija Pavljucsenkovát**, így megszerezte első Grand Slam-trófeáját, és a női teniszszők világranglistáján felkerült a TOP 15-be. 13-án ugyanitt **Kateřina Siniakovával** a párosban is megnyerte a döntőt.

2021. június 11–július 11. – Euro 2020 elnevezéssel megtartották a 16. labdarúgó-Európa-bajnokságot az UEFA szervezésében, Európa 11 városában. Eredetileg 2020. június 12–július 12. között rendezték volna, de a koronavírus-járvány miatt egy évvel elhalasztották. A torna történetében először alkalmaztak videóbírót (VAR). A döntőt a londoni Wembley Stadionban az olasz válogatott nyerte Angliával szemben, 1–1-es döntetlen után 3–2 arányú büntetőrúgásokkal. Olaszország másodszor vívta ki a labdarúgó eb-bajnok címet. Magyarország az F csoportból nem jutott tovább az egyenes kieséses szakaszba. Csehország a D csoportból továbbjutott, és a negyeddöntőben Dánia ejtette ki július 3-án 2–1-es eredménnyel. Július 14-én a cseh **Patrik Schick**

gólját választották a labdarúgó Európa-bajnokság legszebb góljává, melyet június 14-én, a csoportkör első fordulójában 45,44 méterről lőtt a skótok hálójába Glasgow-ban.

2021. július 4. – **Vladimir Darida**, a cseh labdarúgó-válogatott kapitánya egy nappal az Európa-bajnoki búcsú után bejelentette visszavonulását a nemzeti csapattól.

2021. július 23–augusztus 8. –

Egy év halasztás után Tokióban megrendezték a COVID-világjárvány miatt elhalasztott 2020. évi, hivatalos nevén a XXXII. nyári olimpiai játékokat, nézők nélkül, üres lelátók előtt. (Lásd még: 23. oldal!)

2021. július 18. – Prágában a második helyen kiemelt cseh **Barbora Krejčíková** győzelmével zárult a 250 ezer dollár (76 millió forint) összdíjazású keménypályás női tenisz-torna.

2021. július 31. – **David Krejčí**, az észak-amerikai profi jégkorong-

ligában (NHL) érdekelt Boston Bruins sztárja – bejelentés szerint – tizenöt szezont után hazatér Csehországba.

2021. augusztus 2. – A cseh olimpiai bajnokok tokiói sikerükért 2,4 millió koronás prémiumot (33,6 millió forint) kapnak az államtól a cseh Nemzeti Sportügynökség döntése értelmében, amely az új szabályok szerint a Cseh Olimpiai Bizottság helyett fizetni fogja a jutalmakat.

2021. augusztus 20. – Sorozatban ötödször választották meg az év legjobb cseh jégkorongozójává **David Pastrňákot**, az észak-amerikai profi hoki ligában (NHL) szereplő Boston Bruins légiósát.

2021. augusztus 25. – Havlíčkův Brodban, 76 éves korában elhunyt **Jan Suchý**, legendás cseh jégkorongozó, aki máig az egyetlen védő, aki gólkirály lett hazája bajnokságában (1968/69-es szezont). 16 idényt játszott a Dukla Jihlavában, és hétszer lett bajnok, majd pályafutása vége felé megfordult Ausztriában és Németországban. Az 1968-as olimpián ezüstérmes lett a csehszlovák válogatottal, a vb-nen 4 ezüst- és 2 bronzérmes szerzett. Négyeszer választották be vb-n All Star-csapatba, 1969-ben és 1971-ben ő lett a legjobb háttvéd.

2021. szeptember 14. – Hosszú betegség után 54 éves korában elhunyt **Ladislav Lubina** cseh válogatott jégkorongozó játékos és edző, a 2014-ben MOL Ligát nyert Nové Zámky (Érsekújvár) egyik vezetőedzője. Játékosként még 1989-ben csehszlovák, majd 2005-ben cseh bajnoki címet szerzett a Pardubicével, a válogatottal egyszeres olimpiai és háromszoros világbajnoki bronzérmes volt.

Ladislav Lubinát szülővárosában, Dvůr Královében temették el.

2021. szeptember 23. – **Ondřej Synek**, kétszeres olimpiai ezüstérmes, ötszörös világbajnok cseh evezős bejelentette visszavonulását.

2021. szeptember 26. – Az 565 ezer dollár (172 millió forint) összdíjazású ostravai keménypályás női tenisztornát az észt **Anett Kontaveit** nyerte meg, miután a döntőben legyőzte a görög **Maria Szakkarit**.

2021. november 6. – A Prágában rendezett Billie Jean King Kupát

az orosz női teniszválogatott nyerte, miután a döntőben 2-0-ra legyőzte a svájci csapatot.

2021. november 10. – Egy cseh befektetési csoport 27 százalékos részesedést szerzett az angol labdarúgó Premier League-ben szereplő West Ham Unitedben.

2021. november 20. – A finnországi Leviben rendezett alpsísi-világkupát negyedszer nyerte meg **Petra Vlhová** szlovák síző (1:46.19 perc), aki egy rénszarvas tulajdonosa is lett.

2021. december 20. – **Petra Vlhová**

Magyar és cseh sajtó alapján összeállította: Molnár Éva
(Fotók: internet)

Éremtáblázat (<http://olimpia.hu/tokyo-2020-eremtabla>)

Ország	Arany	Ezüst	Bronz
1. USA	39	41	33
2. Kína	38	41	18
3. Japán	27	14	17
...			
15. Magyarország	6	7	7
18. Csehország	4	4	3
...			
31. Szlovákia	3	1	1

Cseh aranyérmesek

Judo férfi +100kg
Kajak szlalom férfi kajak
Sportlövészet férfi trap
Tenisz női páros **Krejčíková Barbora, Siniaková Kateřina**

Krpalek Lukáš
Prskavec Jiří
Lipták Jiří

David Kostecký 2. helyezett, Jiří Lipták aranyérmes (jobbra) sportlövők Tokióban 2021. július 29-én

Szlovák aranyérmesek:

Kajak-kenu C1
Kerékpár férfi időfutam
Sportmászás női összetett

Savsek Benjamin
Roglic Primoz
Garnbret Janja

Magyar aranyérmesek:

Birkózás férfi kötöttfogás 77kg
Kajak-kenu férfi K1 1000m
Kajak-kenu férfi K1 200m
Kajak-kenu női K4 500m

Lőrincz Tamás
Kopasz Bálint
Tótka Sándor
Kozák Danuta, Kárász Anna,
Bodonyi Dóra, Csipes Tamara
Milák Kristóf
Szilágyi Áron

Jiří Prskavec egyéni kajak szlalom-győztes

Úszás férfi 200m pillangó
Vívás férfi kard egyéni

Moravský Krumlov

Evtizedeken át a „bakancslista” kötelező tagja volt Moravský Krumlov, mivel kastélyában lehetett megtekinteni *Alfons Mucha* monumentális festmény-ciklusát, a Szláv eposzt (Slovanská epepej).

Valamikor az 1250-es évek környékén *Gerhard z Obřan* nemes úrnak megtetszett a Rokytná folyó egyik meander szakasza. A csaknem visszazáródó folyókannyarral alkotott félsziget nyilvánvalóan alkalmatlan volt mezőgazdasági művelésre, viszont a folyó természetes védelme miatt nagyon is kínálkozott város alapítására. Jelen esetben – minthogy az alapító nem az uralkodó volt – poddanské město, azaz jobbágyváros (mezőváros) létesítéséről lehetett szó.

Ennek legrégebbi dokumentumai eltűntek, de a városi archeológiai kutatásoknál előkerült *II. Přemysl Ottokár* idejében vert pénzek egyértelműen bizonyítják, hogy a település már 1270 körül létezett. Az első írásos emlék 1289-ből már városnak titulálta a települést, amelyet Vojslav vágróf igazgatott. Első lakói németek voltak. A plébániát a cseh földön nagyon elterjedt német lovagrend vezette, az első plébános bizonyos *Heřman* lovag. Mivel a települést nem tanács vezette, városfalak nem

épültek, Moravský Krumlov ezidőben még nem nevezhető városnak. A városerődítések 1354-ben készültek el.

Moravský Krumlov sűrűn váltogatta tulajdonosait. 1313-tól 1369-ig a *Luxemburgi János* uralkodása alatt nagy befolyással bíró Lipa-i (ma Česká Lípa) urak birtokolták, őket váltották a Kravař-i urak 1462-ig.

A huszita háborúk alatt a kétnemzetiségű városban a huszita oldal győzött. Elűzték a német lovagokat, a korábban betelepült augusztinuszokat, sok német lakos is távozott. 1429-ig huszita helyőrség is tartózkodott a városban. 1451–52-ben itt prédikált *Kapisztrán János*, a Cseh Testvérek plébániáján tett vizitációja után itt hunyt el *Jan Blahoslav*, a Králicei Biblia fordítója.

1462-ben a város ismét a Lipa-i uraké lett, akiknek meghívására a kastélyba érkezett a bázeli egyetem orvosprofesszora: *Filip Aureolus Theofrast Paracelsus von Hohenheim*, hogy a tulajdonost megszabadítsa epeköveitől. Az itt töltött idő alatt megírta „Astrologia Magna” című munkájának 3. kötetét. Két év után azonban *Jan z Lipé* a további támogatást megszüntette,

Panoráma a Szent Flórián-kápolnától (wikipedia)

Bohemia GPS

Látnivalók:
Moravský Krumlov-i kastély,
Plébánia-templom, Városi Múzeum,
Szent Flórián-kápolna, főtér

Szállás:
Hotel Rokytnan, Znojemská 393,
67201 Moravský Krumlov
tel.: +420-606-248-935

Megközelítés:
Budapest – Velké Němčice – Branišovice
– Moravský Krumlov

Bohemia GPS

így a doktor Angliába távozott. Az 1618-as rendi lázadás után a Lipa-i urak minden vagyonukat elvesztették. Az utolsó tulajdonos *Pertold Bohobud* Magyarországra menekült, és Szokolcán koldusszegényen halt meg.

A Lipa-i urak után a Liechtenštejneké lett a vidék, akik Moravský Krumlovot „Liechtenštejn”-nek akarták elnevezni, de kísérletüket nem fogadták el.

Jobban haladt a lakosság visszanémetesítésének ügye. 1653-ban a még cseh többségű városban felváltva – csehül és németül – készültek a tanácsi jegyzőkönyvek, de 1666-tól már kötelezően németül.

A város nagyon megsínylette a harmincéves háborút. Sok ház lakhatatlanná vált és lassan elenyészett. Félutcatnyi tűzvész pusztította a század második felében. Oltalom-keresésül a század végén monumentális, emeletes kápolnát építettek a városon kívüli dombra Szent Flórián tiszteletére.

A következő évtizedekben Liechtenštejn hercege – akinek rangjáról Moravský Krumlovot „hercegi városnak” kezdték hívni – mindent megtett a település érdekében, a háború és a tűzvészek okozta sebeket reneszánsz épületekkel begyógyította. Ily módon a gazdaságilag nem jelentős város a XVIII. század közepétől Morvaország legszebb városai közé tartozott. Ezt jól mutatja az 1730 körül készült veduta. Nemcsak a kép bal szélén látható kastély van kiváló állapotban, hanem az egész város, mindkét – külső és belső – városfal is. A kép délről mutatja a települést, így nem látható a falaktól nyugatra egy dombocskára épített Szent Flórián-kápolna, a város egyik ékessége.

Amint a hajdan állandóan változó tulajdonosok nyilvánvalóvá teszik, Moravský Krumlov jobbágyváros volt, mely esetben a tulajdonos sokszor elvonta a városi tanács tevékenységi körét. A lakosság jobbágy státusban maradt, a várossal kapcsolatos munkákban robotra is kötelezhető volt, bár ezt pénzzel meg lehetett váltani. E város esetében főként a Liechtenštejnek vetették át a tanács jogköreit és kezelték jobbágyként a lakosságot. (Csehországban az 1500-as években 290 jobbágyváros működött, melyeknek gazdasági és politikai súlya elmaradt a szabad királyi városokétól.)

Bár Moravský Krumlov a későbbi „szudéta” területen feküdt kötelező német adminisztrációval, cseh lakói mindig igyekeztek azonosságukat megőrizni. A cseh népesség az Osztrák–Magyar Monarchia utolsó évtizedeiben már erős túlsúlyba került, úgyhogy 1920-ra már csak 21,5 százalék volt német. Az 1938-as események után 1200 cseh lakos elköltözött, főként Ivančicébe. Ezután a német helyőrség betelepítése, majd a német közigazgatás megerősítése után a cseh és a német lakosság száma nagyjából kiegyenlített.

A város számára a II. világháború érthetetlen tragédiával vég-

Szent Flórián-kápolna (wikipedia)

Városkép (veduta) délről, 1730 körül (Památkový Ústav Brno)

ződött. Már szó szerint vége volt a háborúnak 1945. május 7–8-ra. Ámbár a Volksturm vezényletével a nép megépítette a tankárokot és torlaszokat, de mind a katonaság, mind a közigazgatás elhagyta a várost, csupán a kastélyt őrizte kisszámú őrség. A távozó németek megbízták a cseh gazdákat, hogy vegyék át a városháza igazgatását. Ezek után az előrenyomuló szovjet hadsereg légi ereje két napig bombázta a sem gazdaságilag, sem közlekedésileg nem fontos dél-morvaországi városkát, melynek 508 házából 126 könnyebben, 143 súlyosan károsodott, 114 tönkrement. Így a festői kisváros központja romhalmazzá vált. Csodálatos módon a Vencel-negyed sértetlen maradt, ezért elnyerte a „megvédett” jelző használatát. Szerencsére a kastély és a templomok épen maradtak.

A háború utáni újjáépítés a lehető legszerencsésebben oldotta meg a város rekonstrukcióját. Miután a teljes visszaépítés csak néhány kiemelt műemlékre korlátozódhatott, csupán a klasszikus utcahálózat megtartása, az elpusztult épületek mértéktartóan modern, cseréptetős építményekkel való pótlása jöhetett szóba. Annak ellenére, hogy az értelmetlen bombázások következtében a város csak néhány műemlékkel rendelkezik, az elismerésre méltó helyreállítás miatt 1990-ben besorolták a „városi műemlék-övezetek” tagjai közé.

A kevés számú fennmaradt műemlék legértékesebb darabja a kastély, melyet kisméretű, egyszerű gótikus várként még az első tulajdonos épített a félsziget bejárájába. A XVI. században lakályos reneszánsz kastéllá bővítették ki.

Az új érában, 1989 óta nem egyszerű a kastély sorsa, ahol 1963 óta *Alfons Mucha* Szláv eposz óriásfestmény ciklusa vonzotta a látogatókat. 2004-ben a pozsonyi Incheba cég vette meg, hogy szállodává, konferencia-központtá alakítsa át, ami végül nem sikerült, miközben a város a Mucha által 1928-ban Prága városának ajándékozott óriásfestmények maradásáért küzdött. A város önkormányzata 2015-ben a kastély visszavásárlása mellett döntött, vállalva a felújítását, és ha kölcsönbe is, 2021-ben öt évre visszakapta kiállításra a Szláv eposzt is. *(Lásd még: Cseh hírek, 2021. június 15.)*

A városban láthatók a gótikus városerőd maradványai, főként a külső várfal félköríves bástyái. Jelentős egyházi emlék a gótikus Mindenszentek-plébániatemplom, itt lelt végső nyughelyet a kastély reneszánsz építész, *Leonardo G. da Biso*. Ma a városi hivataloknak ad helyet a hajdani, Szent Bertalanról elnevezett, eredetileg augusztianus templom és kolostor, mely később a piaristákat és a pálosokat is szolgálta. A főtéren látható városi múzeum a német lovagrendnek köszönhető: a múzeum az ő kommandatúrájukat örökölte. Látványos műemlék a már említett Szent Flórián-kápolna, búcsújáró hely.

Moravský Krumlov a cseh várostörténelem érdekes képeskönyve. Bár a világháború embertelen bombázását nem hirdeti emléktábla, mi már tudjuk, hogyan jött létre a belváros különleges középkori-modern arculata.

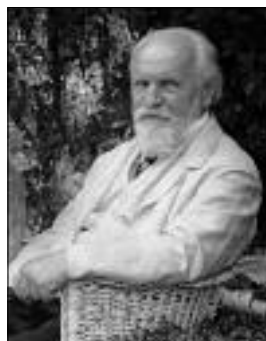
Zachár Ottó

Cseh évfordulók 2022-ben

Múlhatatlan emlékü személyiségek és neves kortársak

Gregor Mendel (1822–1884), német, s részben cseh származású biológus, matematikus, botanikus, az ó-brünni (Staré Brno-i) ágostonrendi kolostor apátja. Az örökléstan alapvető szabályai megfogalmazásának köszönhetően új tudományág, a genetika megalapítójaként tartják számon. Meteorológiai megfigyeléseket is folytatott: tudományos munkássága nemzetközi viszonylatban is csodálatra méltó. **(200 éve született)**

František Bílek (1872–1941), szobrász, grafikus, illusztrátor, építész, a szimbolizmus és a secesszió egyedi stílusú, kiemelkedő képviselője. A Biblia mellett a nemzeti múlt jelentett számára meghatározó ihletforrást. *Otokar Březina* több kötetét is ő illusztrálta, valamint megalkotta a költő síremlékét. Építési tehetségéről többek között a Hradcsin (Hradčany) közelében található világlája tanúskodik. **(150 éve született)**

Božena Němcová (eredeti nevén *Barbora Novotná*, illetve *Panklová*; 1820–1862), író, akit egyaránt összekapcsolnak a romantikával és a realizmussal – mások szerint írásművészete olyannyira egyedi, hogy nem is jellemezhető a szokványos kategóriákkal. Főműve a *Nagyanyó (Babička)* című, *A vidéki élet képei* alcímmel ellátott regény, a gyerekkori emlékek, a jóság és a szeretet könyve, a cseh irodalom egyik leghíresebb, számos nyelvre lefordított alkotása. Kisebb prózai munkái – például *A vad Bára (Divá Bára)*, *A kastélyban és a kastély alján (V zámku a podzámčí)*, *Szegény emberek (Chudí lidé)* – is a tollforgatás mesterasszonyának mutatják. Meseíróként is jelentős, számunkra pedig különösen érdekes, hogy Magyarország egyes vidékeit bemutató útirajzokat is publikált: *Úti emlékek Magyarországról (Vzpomínky z cesty po Uhřích)*, *Magyarországról (Z Uher)*, *Egy magyar város (Gyarmat) – Uherské město (Darmoty)*. **(160 éve halt meg)**
(Lásd még: 62–63. oldal!)

Jože Plečnik (Josip néven is találkozunk vele; 1872–1957), szlovén építész; munkásságában a korszerűség szervesen összekapcsolódott a múlt építészeti örökségével. Egyaránt tervezett villát, palotát, templomot, lakóházat, parkot, szökőkutat és emlékművet: alkotások sora tanúskodik tehetségéről, sokoldalúságáról, Bécsben éppúgy, mint Prágában (és Csehországban) s szülővárosában, Ljubljanában. *Tomáš Garrigue Masaryk* (1850–1937) közársasági elnök kezdeményezése nyomán éveken át dolgozott a prágai vár megújításán és átalakításán: a hatalmas épületegyüttes jelenlegi arculata nem kis részben neki köszönhető. **(150 éve született)**

Jaroslav Panuška (1872–1958), festő, illusztrátor; hírnevét elsősorban tájképfestészetének köszönheti, de a fantasztikum jegyében született, gazdag képzeletvilágról tanúskodó képei is figyelemre méltók. Előszeretettel örökített meg régi várakat. Komoly szerepet játszott abban, hogy *Jaroslav Hašek* (1883–1923) Lipnice nad Sázavou-ba költözött 1921-ben. Ennek a fordulatnak köszönhetően a prágai bohémélettől megviselt író a vidéki élet viszonylagos nyugalmaiban megírhatta a *Švejk. Egy derék katona kalandjai a világháborúban. (Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války)* című, befejezetlensége dacára is nagyszabású háborúellenes szatírját, ma is világhírű művét. **(150 éve született)**
(Lásd még: 40. oldal!)

Emil Zátopek (1922–2000), atléta, hosszútávfutó, 5000, 10 000 méteres távon, illetve maratonfutásban versenyzett. Legnagyobb sikereit az 1948-as londoni és az 1952. évi helsinki olimpián, valamint az 1950-es és 1954-es Európa-bajnokságon érte el: döntő többségben aranyérmet nyert. Helsinkiben mindhárom távon aranyérmes lett és új olimpiai csúcsot állított be. Sérülése miatt Melbourne-ben már nem tudta megismételni korábbi sikereit. Hivatásos katona volt, visszavonulása után a honvédelmi minisztériumban dolgozott. Támogatta a Prágai Tavasz reformtörekvéseit, ezért 1969-ben elbocsátották a hadseregtől, évekig csak segédmunkásként dolgozhatott. Világviszonylatban is az atlétika történetének legkiemelkedőbb alakjai közé tartozik. **(100 éve született)**

Dana Zátopková (sz. *Ingrová*, 1922–2020), gerelyvető, *Emil Zátopek* felesége. Az 1952-es helsinki olimpián aranyat, az 1960. évi római ezüstöt szerzett. Az 1954-es és 1958-as Európa-bajnokságról is arannyal távozott. Sportolói pályafutását követően edzőként tevékenykedett. **(100 éve született)**

Jan Skácel (1922–1989), a XX. század legjelentősebb cseh költőinek egyike. Erősen kötődött Morvaországhoz, az ottani folklórhoz; fontos ihletforrása volt a vidéki környezet, az ember összetartozása a természettel; a csend és a titok poétájának is nevezik. Verseiben gyakran bukkan fel a halál és a szerelem motívuma, az erkölcsi kérdések is erősen foglalkoztatták. 1969 után politikai okokból sokáig nem publikálhatott, s később is csak a cenzúra korlátai között. Tíz nappal a „bársonyos forradalom” kezdete előtt hunyt el. Tisztelői között *Milan Kunderát* is ott találjuk. **(100 éve született)**

Miloš Kopecký (1922–1996), a múlt század egyik legkiemelkedőbb, mindmáig rendkívül népszerű színésze, számos felejthetetlen szerep megformálója. Magyarországon elsősorban az 1956. évi *Švejk, a derék katona* (*Dobry vojaka Švejk*) című filmadaptáció révén, a részeges tábori lelkész, Otto Katz alakítójaként, a *Limonádé Joe*, avagy *Lóopera* (*Limonádový Joe aneb Koňská opera*) Horác Badman, illetve Hogofogo nevet viselő gazfickójaként, a *Kórház a város szélén* (*Nemocnice na kraji města*) című sorozat Štrosmajer doktoraként s a *Várkastély a Kárpátokban* (*Tajemství hradu v Karpatech*) Gorc bárójaként emlékezhetnek rá. **(100 éve született)**

Jiří Sequens (1922–2008), filmrendező, számos tévéfilmet is készített. Többek között Moszkvában tanult, ahol *Szergej Mihajlovics Eisenstein* előadásait is hallgatta. Legkiemelkedőbb műve a *Merénylet* (*Atentát*, 1964) című film, mely a *Reinhard Heydrich* felett kimondott halálos ítélet végrehajtásának hallhatatlanul izgalmas történetét eleveníti fel dokumentarista hűséggel. A film nemzetközi sikere nyomán Görögországban dolgozott, a hatvanas évek végétől ismét ott. Tehetségét a *Prága városának bűnös emberei* (*Hříšní lidé města pražského*) címet viselő bűnügyi tévéfilmsorozattal, majd a hozzá kapcsoló krimikkel – *A szép dragonyos partijai* (*Partie krásného dragouna*), *A fekete király halála* (*Smrt černého krále*), *Gyilkosság az Excelsior szállóban* (*Vražda v hotelu Excelsior*) – bizonyította. A kommunista rendszerhez hú emberként azonban olyan, a hivatalos ideológiát terjesztő, propagandisztikus krimisorozat rendezését is vállalta, mint a *Zeman őrnagy harminc esete* (*Tricet případů majora Zemana*). **(100 éve született)**

Miloš Forman (1932–2018), filmrendező, a cseh új hullám kiemelkedő képviselője. Az 1968. évi szovjet megszállás miatt Amerikában folytatta pályafutását, s a kezdeti nehézségek után világsikerű filmek alkotójaként került kora legnagyobb rendezői közé. Csehszlovákiai korszakát olyan remekművek fémjelzik, mint a *Fekete Péter* (*Černý Petr*), *Egy szösz*

szerelemi (*Lásky jedné plavovlásky*), *Tűz van, babám* (*Hoří, má panenko*); amerikai filmjei közül elég megemlítenünk a *Száll a kakukk fészkére* (*One Flew Over the Cuckoo's Nest*) *Hair*; *Ragtime*, *Amadeus*, *Larry Flint, a provokátor* (*The People vs. Larry Flint*) s a *Goya kísértetei* (*Goya's Ghosts*) címűeket. **(90 éve született)**

Waldemar Matuška (1932–2009), énekes, zenész és színész; tehetsége és népszerűsége alapján egy lapon említhető a fél évszázadon át állócsillagként ragyogó *Karel Gott*-tal. A hatvanas években élvonalbeli prágai színházakban (Semafor, Rokokó) is szerepelt s a korszak legkiválóbb énekeseivel lépett fel, mint *Marta Kubišová*val, *Helena Vondráčková*val, *Jitka Zelenková*val és *Karel Gott*-tal. Számos dalt vitt sikerre és több emlékezetes filmben feltűnt – közülük Magyarországon a *Limonádé Joe*, avagy *Lóopera* a legismertebb. 1986-ban feleségével együtt az Egyesült Államokba emigrált, s bár a kommunista rendszer 1989-ben bekövetkezett bukása után ismét feltűnt szülőföldje színpadain, a hazaköltözés elmaradt. **(90 éve született)**

Vladimír Páral (1932–), író, az 1960-as években feltűnt nemzedék képviselője. A hatvanas években született művei a mából visszanezve is jelentősek: a *Teljesült kívánságok vására* (*Veletrh splněných přání*), *Vihar a lombikban* (*Soukromá vichřice*), *Katapult*, s a *Gyilkosok és szeretők* (*Milenci a vrazi*) ugyanúgy újraolvasható, mint a korszak számos más könyve. *Páral* a normalizáció idején a publikációs lehetőségek érdekében megalkudott a hatalommal, lemondott a társadalmi viszonyok szatirikus ábrázolásáról és „pozitív szellemű” műveket írt. (Említsük meg közülük *Az ifjú ember és a fehér bálna* [*Mladý muž a bílá velryba*] s *A százszázalékos nő* [*Profesionální žena*] című regényeket.) Igazságtalanság volna azt állítani, hogy a tehetségét elveszítette és érdektelenné vált, de az irodalomtörténetben elfoglalt helyét elsősorban a fentebb említett korábbi műveknek köszönheti. **(90 éves)**

Věra Čáslavská (1942–2016), tornász, hétszeres olimpiai, négyszeres világ- és tizenegyszeres Európa-bajnok; legnagyobb sikereit az 1964-es tokiói és a négy évvel későbbi mexikói olimpián aratta. Az 1964 és 1968 közötti években legyőzhetet-

lennek bizonyult. 1968-ban kiállt a rendszer demokratizálása mellett, a *Kétezer szó* című, a rezsim által utóbb „ellenforradalminak” minősített felhívást is aláírta. Emiatt kegyvesztetté vált, egy időben takarítónőként is csak álnéven dolgozhatott. A rendszerváltás után egy ideig *Václav Havel* elnök tanácsadójaként, valamint a hazai és a nemzetközi olimpiai bizottságban tevékenykedett. **(80 éve született)**

Marta Kubišová (1942–), énekesnő, a hatvanas években feltűnt nemzedék egyik legtehetségesebb reprezentánsa. Ő is tagja volt a Rokoko színház társulatának, s olyan élvonalbeli előadókkal dolgozott együtt, mint *Waldemar Matuška*, *Václav Neckář* és *Helena Vondráčková*. (Neckářt Magyarországon is sokan ismerik: ő alakította a szerelemre áhító, de gátlásos vasutas-tanonc, Miloš Hrma szerepét *Jiří Menzel Szigorúan ellenőrzött vonatok [Ostře sledované vlaky]* című Oscar-díjas filmjében.) A lázas és drámai 1968-as esztendő *Marta Kubišová* életét is gyökeresen megváltoztatta: az augusztus 21-i szovjet megszállás után *Imádság Mártáért (Modlitba pro Martu)* című dala az ellenállás egyik jelképévé vált. 1969. évi, *Songok és balladák (Songy a balady)* című lemeze a megszilárduló normalizációs rendszer rosszállását váltotta ki, s a következő évben *Kubišová*t számos más művészhez hasonlóan eltiltották a szerepléstől. A kirekesztés sem törte meg: ő is csatlakozott a Charta 77 néven ismertté vált polgárjogi mozgalomhoz. 1989 novemberében, a „bársonyos forradalom” napjaiban, a Vencel téri tömegtüntetéseken ismét az ő hangján csendült fel az *Imádság Mártáért*. A diktatúra bukása után pályája új lendülettel és sikeresen folytatódott, míg 2017-ben egy utolsó koncertkörúttal le nem zárta. **(80 éves)**

Jiří Stivín (1942–), zenész, zeneszerző, a fuvola virtuóza, de szaxofonon és klarinéton is kiválóan játszik. A dzsessz európai rangú, rendkívül sikeres képviselője, s kivételes képességeit a reneszánsz és a barokk zene megszólaltatásával is sokszorosan bizonyította. Az improvizáció mestere, több stílusvilágban is otthonos – a folk és a rock sem idegen tőle. Néhányszor Magyarországon is fellépett. **(80 éves)**

80 éve történt csehországi merénylet

Az 1939. márciusi német megszállás következményeként létrejött Cseh és Morva Protektorátus élére 1941 szeptemberében *Reinhard Heydrichet* (1904–1942), az SS Obergruppenführerét, a Birodalmi Biztonsági Főhivatal (RSHA) és a Biztonsági Szolgálat (SD) legfőbb vezetőjét nevezték ki helyettes protektornak. A náci terrorrendszer s ezen belül a holocaust sátáni lelkületű és tehetségű szervezője Csehországban is véres kezű hóhérként tevékenykedett. (Halála után *Hitler* állapította meg róla: „Ennek az embernek vasból volt a szíve.”) Heydrich rémuralma arra készítette a csehszlovák emigráció londoni vezetőit, hogy a protektor likvidálása mellett döntsenek. Az Anthropoid-művelet nevű akció keretében Angliából Csehországba küldtek két katonát, a szlovák *Jozef Gabčíkot* és a cseh *Jan Kubišt*. Az ejtőernyővel ledobott ka-

tonáknak sikerült illegálisan maradniuk, s Prága Libeň nevű negyedében 1942. május 27-én végrehajtották a merényletet. *Heydrich* nem halt meg rögtön, kórházban ért véget az élete június 4-én. A merénylők más, szintén ejtőernyősökként érkezett csehszlovák katonákkal együtt a Ressler utcai Cirill és Metód-templom kriptájában találtak búvóhelyet. Hollétükre árulás folytán derült fény, és 1942. június 18-án a németek óriási túlerővel megostromolták a templomot. A hősiiesen védekező katonák életüket vesztették: volt, aki az utolsó töltényt magának hagyta. A merényletre a náci brutális terrorhullámmal válaszoltak: csehek ezreit végezték ki, s elpusztítottak egy falut, Lidicét, valamint a Ležáky nevű kisebb települést. Anglia és Franciaország az események hatására érvénytelenítette az 1938. évi müncheni szerződést – a hitleri Németország pedig elveszítette terrorgépezetének leghatékonyabb irányítóját.

Összeállította: G. Kovács László
(A képek forrása: internet, wikipedia, wikimedia)

A lidicei tömegsír emlékhelye

„Jubiláló” cseh könyvek

1922 – 100 éve

Karel Čapek (1890–1938): *Az abszolútum-gyár* (*Továrna na absolutno*) – regény és antiutópia.

Vítězslav Nezval (1900–1958): *A csodálatos varázsló* (*Podivuhodný kouzelník*) – lírai költemény.

Jiří Wolker (1900–1924): *Nehéz óra* (*Těžká hodina*) – második és utolsó verseskötet.

1932 – 90 éve

Karel Čapek (1890–1938): *Apokrif történetek* (*Apokryfy*) – a bibliai szereplők és motívumok által ihletett, filozófiai hangvételű könyv.

Ladislav Klíma (1878–1928): *Dicső Nemesis* (*Slavná Nemesis*) – misztikus elbeszéléseket tartalmazó posztumusz kötet.

Vítězslav Nezval (1900–1958): *Az üveg-körgallér* (*Skleněný havelok*) – „automatikusan” írt, a francia szürealista André Breton által ihletett verseskötet.

Vítězslav Nezval: *Valeria és a csodák hete* (*Valerie a týden divů*) – az álom és a valóság határán játszódó, bizarr, szürrealisztikus regény.

Vladislav Vančura (1891–1942): *Az alkimista* (*Alchymista*) – a II. Rudolf korát és udvarát megelevenítő színdarab.

Vladislav Vančura: *Szökés Budára* (*Útěk do Budína*) – izgalmas és drámai szerelmi történet az első Csehszlovák Köztársaság idejéből.

1972 – 50 éve

Ladislav Fuks (1923–1994): *Hang a sötétből* (*Osloveni z tmy*) – a nukleáris katasztrófa utáni világ apokaliptikus látomása egy fiú szemével.

Ladislav Fuks: *Boldogultak bálja* (*Nebožtici na bále*) – a groteszk humorral átítatott, szórakoztató regény az I. világháború előtti időről.

Václav Havel (1936–2011): *Koldusopera* (*Žebrácká opera*) – keserű, illúziótlan dráma.

Milan Kundera (1929–): *Búcsúkeringő* (*Valčík na rozloučenou*) – még Csehszlovákiában írt utolsó, az élet értelmét kutató regény.

Josef Škvorecký (1924–2012): *Csoda* (*Mirákl*) – az ideológiák iránti szkepticizmustól áthatott regény a szocializmus időszakának cseh társadalmáról.

1982 – 40 éve

Vladimír Holan (1905–1980): *Istenhozzád?* (*Sbohem?*) – a költő halála után két évvel megjelent verseskötet az 1972–1977 közötti költeményekkel.

Bohumil Hrabal (1914–1997): *Szorgalmi házi feladatok* (*Domáci úkoly z pilnosti*) – esszékből, beszélgetésekből, portrékből, jegyzetektől, eszmefuttatásokból álló kötet.

1992 – 30 éve

Bohumil Hrabal: *Az Auróra sekély vízben* (*Aurora na mělčině*) – az idős író egyik utolsó kötete, az általa Dubenkának (Áprilkának) nevezett amerikai bohémista lányhoz, April Giffordhoz intézett levelek folytatása.

„Jubiláló” cseh filmek

1932 – 90 éve

Gustav Machatý (1901–1963): *Extázis* (*Extase*) – a felkavaró szerelmi történet a két világháború közötti cseh filmművészet egyik legkiválóbb alkotása; ebben a filmben tűnt fel az

Amerikában később *Hedy Lamarr* néven ismertté vált osztrák színésznő, *Hedwig Eva Maria Kiesler*, aki az elsők között mutatkozott meztelenül a filmvásznon, sokkolva a közönséget.

1952 – 70 éve

Bořivoj Zeman (1912–1991): *A gőgös királykisasszony* (*Pyšná princezna*) – a cseh filmtörténet egyik legjobb és meg-unthatatlan mesefilmje.

1962 – 60 éve

Karel Zeman (1910–1989): *Münchhausen báró* (*Baron Prášil*) – a trükkfilmek zseniális mesterének nagyszerű szórakozást nyújtó műve; a címszerepet Miloš Kopecký alakította.

1972 – 50 éve

Juraj Herz (1934–2018): *Morgiana* – a két nővér bizarr történetét elbeszélő, dermesztő légkörű, lélekrajzi alaposságával és vizualitásával is kitűnő film.

Oldřich Lipský (1924–1986): *Hat medve és Cibulka* (*Šest medvěďů s Cibulkou*) – fergeteges komédia egy cirkusszá átváltozó iskoláról.

Jaromil Jireš (1935–2001): *...és üdvözlöm a fecskéket* (*...a pozdravuji vlaštovky*) – balladai hangvételű film arról, hogyan éli meg utolsó heteit és napjait egy fiatal nő, akit a németek halálra ítélték, s hogyan tér vissza képzeletben a múltjába.

1982 – 40 éve

Oldřich Lipský (1924–1986): *Szívélyes üdvözet a földről* (*Srdečný pozdrav ze zeměkoule*) – a rendező újabb vígjátéka voltaképpen a tudományos-fantasztikus filmek paródiája, kiváló színészekkel, köztük *Jiří Menzellel* a főszerepben.

Juraj Herz (1934–2018): *A Ferat-cég vámpírja* (*Upír z Feratu*) – a sci-fi és a horror elemeit is magába foglaló film „főszereplője” voltaképpen egy új típusú versenyautó, amely a gázpedálon keresztül sofőrének vérért szívja magába és így ér el nagy sebességet.

Jan Švankmajer (1934–): *A párbeszéd lehetőségei* (*Možnosti dialogu*) – a szürealista mester mindössze tizenkét perces, három részből álló alkotása valójában a párbeszéd lehetetlenségét vetíti elénk az animáció és a gyurmafilm hatásos eszközeivel.

1992 – 30 éve

Věra Chytilová (1929–2014): *Örökség* (*Dědictví aneb kurvahošigutntag*) – szatirikus vígjáték az 1989 utáni „vadkapitalizmus” és privatizációs hullám zürzavaráról, főszerepben *Bolek Polívka* pazar játékával.

Jaromil Jireš (1935–2001): *Helimadoc* – a Jaroslav Havlíček (1896–1943) azonos című regénye alapján készült, lírai szépségű, romantikus film öt lány és egy serdülő fiú történetéről

Jan Švankmajer (1934–): *Étel* (*Jídlo*) – az animációs filmet színészek játékával kombináló kis remekmű az alkotótól a szürealista fekete humor jegyében.

2002 – 20 éve

Petr Zelenka (1967–): *A sátán éve* (*Rok d'ábla*) – a dokumentumfilmnek álcázott, vígjátéki elemeket is tartalmazó zenés film két ismert cseh énekest, *Jaromír Nohavicát* és *Karel Plišalt* állítja elénk, valamint a népdalok világához és a folkrock műfajához kötődő, sikeres és népszerű Čechomor együttest.

Alice Nellis (1971–): *Kirándulás* (*Výlet*) – a road-movie műfajához sorolható, tragikomikumból és drámai elemekből összeálló film egy családban kiderült titkokról és következményeiről.

Összeállította: G. Kovács László

Bohumil Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem

Bohemia Kiskönyvtárunk legfrissebb kötete a fenti könyvecske, mely 2021 októberében jelent meg a Bohemia Baráti Kör kezdeményezésére és közreműködésével, a baráti Tandem Kiadó gondozásában, a Cseh Köztársaság külügyi és kulturális minisztériuma támogatásával. *Adatai:* 124x184 mm méret, 128 oldal terjedelem, 36 db fekete-fehér fotóillusztráció. *Fordítás:* Molnár Éva, *fűlszöveg:* G. Kovács László. ISBN: 978 615 5194 26 9.

Progresszív Nyomda, Békéscsaba. *Bolti ár:* 2900 Ft. *Kapható:* független könyvesboltokban (pl. Írók Boltja, Láng Téka) és a kiadónál, személyes átvétel esetén 20 % kedvezménnyel (e-mail: tandemgrafika@tandemgrafika.hu, telefon/fax: +36-1-355-3777, cím: 1027 Budapest, Bem József utca 22. II. em.)

A sajtóvisszhangból:

Egy epeműtét hozadéka az a majd' százoldalas kézirat, amit 1973-ban néhány nap alatt írt meg Bohumil Hrabal. A gyerekkora emlékserepeit felidéző jegyzeteket irodalomtörténész barátja nógatasára, irodalmi szándék nélkül, úgymond tényszerűen rögzítette. A kórházból kiszabadulva már igazi prózában gondolkodott, a Gyöngéd barbárokban, amely csak stencilfestékhez jutott, a szamizdat kiadás után még nyolc év telt el, amikor a cseh, majd három évvel később a magyar olvasó is kezébe vehette a „szocializmus realistájának” (© Bojtár Endre) ezen regényét. Amikor Hrabal 1997-ben, 82 esztendősen meghalt, a hagyatékában lettek rá az „unaloműző”, félbehagyott szövegre, amely a következő évben először és utoljára egy kis példányszámú cseh magánkiadásban vált hozzáférhetővé. A magyar verzió is irodalmi csemege: a mívesen megformált, számos ismeretlen képpel illusztrált könyvecske a jogutódok akaratából szintén limitált kiadású. A hrabali világot ihlető gyermekkori élményekben és a szöveg szövevényes históriájában a cseh mester elkötelezett híve és egyben életrajzírója, *Tomáš Mazal* utószava igazít el. De ami a legfőbb: az íróilag kidolgozatlan, ám tündérien hevenyészett, drámaian „derűs” történetekkel – *Molnár Éva* szép fordításában – végre a magyar közönség is megismerkedhet. Hogy például a 11 éves *Bohouš* a nagyapja temetése előtti napon békésen, félelem nélkül tudott átaludni a nyitott koporsó szomszédságában egy egész éjszakát, a tűzoltózenekar másnapi gyászzenéjétől viszont elapadhatatlanul könnyezett, vagy hogy a kiskamasz azért sodorta magát nem is egyszer életveszélybe, mert „szerettem azokat a pillanatokat, amikor aggódtak értem.” (Murányi Gábor) *Lásd még: A HVG Könyv + irodalmi csemege ajánlója a 2021. november 4-i, 44. szám 44. oldalán + https://hvg.hu/360/202144_konyv_irodalmi_csemege_bohumil_hrabal_csak_es_csakis_averofenyess_napokraemlekezem*

Az *Új Szó*, pozsonyi magyar napilap *Vasárnap* című magazinjában, 2021. december 17-én *Szabó G. László: Kórházban, kézzel írt vallomás* címmel ismertette az új Hrabal-könyvecskét, amely az író halála után negyedszázaddal jelent meg először magyarul. *Lásd még: <https://ujsoz.com/korhazban-kezzel-irt-vallomas>*

CSEH CENTRUM: A hatodik MACSETA avagy SUHINTÁS

Vratislav Brabenec levele, 2021. március 30.

Kedves Adél!

Jó régen, már több mint egy esztendeje nem találkoztunk. Ismerjük egymást vagy tíz éve, és te egyszer csak Budapestről jelentkezel! Nem vagyok rutinos utazó, így aztán a benyomások – az érzések és a leírások leszűkítettek és pontatlanok. Menet közben készített pocskék felvételek, elmosódó körvonalak, a kép számos esetben maszatos – vagy dzsuvas lett volna az objektív?

A zenekarral, úgy emlékszem, háromszor jártam Magyarországon. És mindig Budapesten.

A táj és a városok már Szlovákiában is mások. Lankákra telepített gyümölcsösök, valamint szőlőskertek (és -kertecskék!), mindegyikhez tartozik egy-egy kunyhó vagy fabódé, amelyben ha ketten tartózkodnak, már nemigen tudnak leülni. Ez, úgy tűnt nekem, odalenn délen mindenütt egyforma.

Pozsonynak és Budapestnek közös folyója és történelme van. A Duna szerintem bizonyosan Európa legvadabb vizű folyójának mondható. A Moldva (Vltava) elnevezésében ott van a VLT hangcsoport. Ez állítólag azt jelentette, hogy VILT(D) = vad, az AVA jelentése pedig a víz, azaz a folyó. De mikor vad a Moldva vagy mitől, elképzelni nem tudom... Talán valami célzás a zbraslavi gőzhajó fedélzetén vaduló részekre?

Viszont ha nincs a Moldva folyó, az Elba még Děčín városáig sem hömpölyögne el. Ezt kapd ki!

Nagyjából tíz évvel ezelőtt utaztunk ki először a zenekarral Budapestre. Útközben mindig rengeteg a дума. Többnyire mindenféle piszlicsáré témát rágnak. A zenészek gyakran (no meg érzésem szerint előszeretettel) taglalják az új hangtorzító kütyük előnyeit és csodás tulajdonságait... Ebben én nem vehetek részt, mert... ez tölem idegen nyelv – beszéd – szókészlet. Hirtelen kiderül, hogy a huzal, kábel, amper kifejezésekkel az ember manapság már nem megy semmire...

Én sokszor ecsetelem az árokperti virágokat, a fákat meg az épített környezetet. Az emberek olykor... mintha teljesen eltűntek volna. Budapesten a palotatetőkre figyeltem fel. Míg minálunk, Prágában mind a paloták, mind a bérházakon a burkolt tető dívik, addig Budapesten észrevettem, hogy egy középületnek a teje is kőből van. Ez itt nincs. A mai háztetők mindenütt laposak.

A második kiruccanásunk során követeltem a halászlét. A pörköltet megkóstoltam, de nem nekem való. A magyar fernetről *Konrád György* gondoskodott, ő rendelte, miközben hajóztunk a Dunán. Nagyon szépen elbeszélgettünk. Asztalunknál *Václav Havel* is ült, továbbá egy pipázó ember. Akiről te később egy vršovicei kocsmában azt mondtad nekem, hogy az apád volt az. Én sajnos csak a pipájára emlékszem. T. Éva rosszul lett az olajfűtéstől. Azon a dunai hajón.

Másnap volt egy találkozó, Buda–Pest–Prága vagy valami hasonló cím alatt futott.* És angol nyelven zajlott. *David Černý*t Fekete Dávidként mutattam be, ezen az emberek nevettek. David nem nevetett. Utána eszembe jutott, mit táviratozott Prágába *Vodička* árkász, és ráadásul magyarul tettem hozzá egy egész mondatot: lányo klányo kafalube. A tolmácsnő utólag azt mondta nekem, hogy nem is úgy van a mondat, és egyébként is: szerencsésebb lett volna mellőznöm az egészet.

Még jóval több mindent áshatnék ki az emlékezetemből, de a levél (szerencsére) nem egy ömlengő irodalmi műfaj – vagy...? Végezetül, gondolom, úgy illik, szépen üdvözöllek és várva várom, hogy egyszer újra...

Vrátád

© Robert Svoboda fordítása

* Az esemény 2005 novemberében volt az A38 hajón. *Lásd: Bohemia, 2005. december, 46–47. oldal! – A szerk.*

A budapesti Cseh Centrum programjaiból

2021. március–2022. március

még mindig a koronavírusos pandémia hullámai közepette

Lásd még: <https://budapest.czechcentres.cz/hu/>;

<https://www.facebook.com/csehcentrum/>

Cseh
Centrum

2021

Macseta (Suhintás) névvel ellátott új irodalmi blog indult a Cseh Centrum internetes oldalán, mely minden hónap közepén és

végén összesen 25 szerzőtől közölt rövid írásokat a közös közép-európai térben zajló magyar és cseh, illetve cseh–szlovák találkozásokkal kapcsolatos észrevételeikről, emlékeikről, elmélkedéseikről – valamennyit (mindkét nyelven) *Svodoba Róbert* fordításában. Az egyik személyes vallomást *Vratislav Brabenec* (The Plastic People of the Universe” (PPU) szaxofonosza írta *Gál Adélnak* 2021. március 30-án. (Lásd: 30. oldal!)

Időpont: 2021. január 19–2022. január 3.

2021. március

Cseh Hősnők / Hrdinky virtuális arcképcsarnok címmel új online sorozat kezdődött – a Nemzetközi Nőnap alkalmából – 2022 márciusáig, amely a cseh múlt és jelen 30 nőalakját mutatta be *Szent Ludmillától Ester Ledeczkáig*. A projekt a cseh Hrdinky (Hősnők) kiadványra épült, amely 2020-ban jelent meg az Euromedia kiadónál, kortárs illusztrátorok (a pilzeni Nyugat-Csehországi Egyetem Dizájn és Művészeti Karának hallgatói) által készített portrékkal. Konceptióját a csehszlovák nők választójogának 100. és *Božena Němcová* író nő születésének 200. évfordulója inspirálta. (Lásd még: 2022. január 28.)

Időpont: 2021. március 8–2022. január 28.

2021. április

CSEH FILMKARNEVÁL online térben, a budapesti Toldi Távmozin keresztül, a 2019–2020-ban forgatott, legfrissebb cseh filmekből: *Havel* (r. *Slávek Horák*), *Öregfiúk / Stařici* (r. *Martin Dušek, Ondřej Provaník*), *Zenétől hajtva / Postiženi muzikou + ZOOM* beszélgetés *Radovan Šibrt* rendezővel, *Drónpilóta / Modelář* (r. *Petr Zelenka*), *Sarlatán / Šarlatán* (r. *Agnieszka Holland*). Sajtóvisszhang: <https://magyarnarancs.hu/mikrofilm/megneztuk-oket-es-leesett-az-allunk-mai-cseh-filmek-jobbak-mint-a-hires-ujhullam-idejen-keszultek-237496?>

Időpont: 2021. április 14–18.

2021. június

IRODALOM ÉJSZAKÁJA ismét élőben a 2020. évi kényszerű online változat után – nyilvános felolvasások 24 ország 25 szerzőjének művéből a „VÉSZKIJÁRAT” témához kapcsolódóan (védetségügyi igazolvánnyal és esetenként maszkban, a siketek és nagyothallók számára először jeltolmáccsal, hangostérképpel.) A cseh „színeket” *Petra Hůlová*: Mostoha sors cí-

mű könyve képviselte (ford. *Barna Otilia*, Metropolis Media, 2019), Budapesten *Molnár Piroska* felolvasásában. Lásd még: <https://www.irodalomejszakaja.hu> + https://issuu.com/czech-centrebudapest/docs/ie2021_budapest_programfuzet_issue

Időpont: 2021. június 10–12. és június 23–25.

Helyszín: Debrecen és Budapest VII. kerület, Belső Erzsébetváros

INTERJÚ Adéla Gálová / Gál Adél igazgatónővel a budapesti Cseh Centrumból és terveiről a cseh Lidové noviny-ban, lásd: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=10222134317999952&id=1023271294

Időpont: 2021. június 29.

2021. augusztus

A Visegrádi Irodalmi Rezidens-program nyilvános felolvasóestjén *Vojtěch Němec* (CZ), *Pavol Rankov* (SK), *Petneki Nóémi* (HU) és *Maciej Topolski* (PL) olvastak fel műveikből.

A szerzőkkel *Magyary Anna* beszélgetett.

Időpont: 2021. augusztus 10.

Helyszín: Budapest, Massolit Books & Café

2021. szeptember

Pest Text Világirodalmi és Kulturális Fesztivál keretében találkozó cseh résztvevői: 2021. szept. 22-én *Pavla Horáková*, A véletlenek valóságossága című kötet szerzője az A38 Hajón, 2021. szept. 23-án *Irena Dousková*, Hašek, a medve írója a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Időpont: 2021. szeptember 17–26.

Helyszín: Budapest, A38 hajó, PIM

2021. október

A Cseh Műfordítók Szövetségének (Obec překladatelů) Alkotói Díját *Adéla Gálová (Gál Adél)*, a budapesti Cseh Centrum igazgatónője kapta *Mándoky Sándor*: Bihari levelek (Do-

A képen *Gál Adél Ota Splichal*, a büszke nagypapa és *Gál Jenő*, az apa társaságában

pisů z Bihoru) c. könyvének cseh műfordításáért. (Lásd még: 18. oldal!)

Időpont: 2021. október 6.

Helyszín: Prága

Csináld magad! *Eduard Herrmann és Matěj Coufal* kiállításának megnyitója a Budapest Design Week 2021 fesztivál keretében. A képen: *Gál Adél, A LÁMPA és Száva Kamilla.*

Időpont: 2021. október 12.

Helyszín: Budapest, Cseh Centrum

2021. november

CSEKKOLD! 5.0 – Cseh Színházi Fesztivál műsorán: **Fuss, transzi, fuss!** – Az ostravai Divadlo Petra Bezruče előadása cseh nyelven, magyar és angol felirattal. Írta és rendezte: *Tomáš Dianiška*. *Barbora Hančilová*: **Az ajtón túl** című darabja rendhagyó magyar nyelvű felolvasószínházi előadásban került színre a vendéglátó színház színészeivel. Rendezte: *Vajdai Vilmos*. A

Az egyik „lakó”
Havelka
Lakógyűlésén

Fuss, transzi, fuss!
színészei
visszatapsolva

prágai Divadlo pod Palmovkou **Kezenincs Feri**-előadása COVID-megbetegedés miatt **elmaradt**. Kárpótlásul *Jiří Havelka*: **Lakógyűlés** című színműve hangzott el a jelenlévő közönség szórakoztató felolvasásában. (Lásd még 19. oldal!)

Időpont: 2021. november 5–6.

Helyszín: Budapest, Katona József Színház

„Somewhere between Consumer and Pedestrian” címmel fotókiállítás városaink megjelenéséről *Markéta Kinterová* képzőművésztől, aki a Fotograf magazine főszerkesztője, illetve a prágai Fotograf Gallery és a Fotograf Festival igazgatója.

Időpont: 2021. november 11.

Helyszín: Budapest, ISBN könyv+galéria

Marta Töpferová & Milokraj világzenei estje – Az Amerikából 2012-ben visszatért a latin-amerikai népzene és kelet-európai zenét ötvöző egyedi hangú cseh énekes együttesének tagjai: *Stanislav Palúch* (hegedű), *Marcel Comendant* (cimbalom), *David Dorůžka* (gitár), *Peter Korman* (basszusgitár).

Időpont: 2021. november 12.

Helyszín: Budapest, Fonó Budai Zeneház

2021. december

Reading Havel! Olvassunk Havelt! – *Václav Havel* cseh író, politikus születésének (1936. október 5–2011. december 18.) 85. évfordulója alkalmából videofelolvasás-sorozat indult a világ Cseh Centrumainak internetes oldalain. Havel szövegeiből prominens személyiségek olvastak fel. December 18-án *Gál Adél* interpretálásában a Szó a szóról című esszé részletei hangzottak el.

Cseh–magyar adventi est – a Bohemia BK, a Cseh Nagykövetség és a Cseh Centrum közös rendezvénye ünnepi kamara-

koncerttel *Jaroslav Šonšký*, cseh–svéd hegedűművész és *Daniel Wiesner* zongoraművész előadásában, *Goldmann Ilona* Hódolat Schikanedernek című festménykiállításával és állófogadással. (Lásd még: 8., 36. és 64. oldal!)

Időpont: 2021. december 3.

Helyszín: Budapest, Cseh Centrum

ŠVEJK 100 antológia tíz magyar írótól – könyvbemutató a Cseh Centrum és a Cser Kiadó közös rendezésében. Vendégek: *Fehér Renátó* – szerkesztő, *Kukorelly Endre* – szerző, *Szabolcs Benedek* – szerző. Az est háziasszonya és moderátora *Gál Adél*, a Cseh Centrum igazgatója. (Lásd még: 18. és 41. oldal!)

Időpont:

2021. december 9.

Helyszín:

Budapest, Cseh Centrum

2022. január–március

MŰFORDÍTÓI PÁLYÁZAT 2022 | **SUSANNA ROTH-DÍJ** – a Cseh Centrum és a Cseh Irodalmi Központ brünni szekciójának pályázati kiírása kezdő fiatal műfordítók számára. A feladat: *Elsa Aids: Přípravy na všechno* (FRA, 2020) című regényének részlete.

Időpont: 2022. január 1–2022. március 31.

Részletek: <https://bit.ly/3JM3Rfd>

BIDF – Budapest International Documentary Festival cseh nevezettjei: *Adéla Komrží: Az élet mértékegysége* (Jednotka intenzivního života, 2021), *Helena Třeščíková: Mádám Anny* (Anny, 2020), *Vitaly Mansky: Gorbacsov.mennyország* (2020). Különdíjat nyert *Az élet mértékegysége* a BÁTOR ÚTKERESŐK szekcióban és a *Mádám Anny* a BÁTOR NŐK szekcióban. A BIDF filmjeit online is elérhetővé tették!

Időpont: 2022. január 21–30.

Helyszín: Budapest, Cinema City Mammut

HŐSNŐK | HRDINKY – A cseh és a magyar női emancipáció mérföldkövei címmel nőtörténelmi konferencia 3–3 cseh és magyar kutató részvételével: – *Sipos Balázs* történész, Nőtörténelmi Kutatóközpont, – *Acsády Judit* szociológus, Szociológiai Intézet, – *Czeferner Dóra* történész, Történettudományi Intézet, – *Johana Jonáková* szociológus, igazgatóhelyettes, Gender Studies közhasznú egyesület, – *Marie Heřmanová* genderszakértő, szociológus, Cseh Tudományos Akadémia, Szociológiai Intézet, – *Šárka Homfray* genderszakértő, jogász. Moderátor: *Bolemant Lilla* szerkesztő, kiadóvezető, Phoenix Polgári Társulás – Womanpress. A konferenciáról készített videófelvétel feliratozva online platformon is megjelenik.

Időpont: 2022. január 28.

Helyszín: Budapest, Európa Pont

CSEH FILMKARNEVÁL a budapesti Toldi moziban és Toldi Távmoziban! **Filmprogram:**

2022. február 23. – Megszállás (Okupace, r. *Michal Nohejl*), vetítés után találkozók a film rendezőjével;

2022. február 24. – Árnyékba borult vidék (Krajina ve stínu, r. *Bohdan Sláma*);

2022. február 25. – Hibák (Chyby, r. *Jan Prušinovský*);

2022. február 26. – Tűz van, babám! (Hoří, má panenko, r. *Miloš Forman*);

2022. február 26. – Napocskám, Maad (Moje slunce Mad, r. *Michaela Pavlátová*), vetítés után találkozók a film rendezőjével;

2022. február 27. – Forman vs. Forman (r. *Helena Třeščíková, Jakub Hejna*)

2022. február 27. – Egy modern apa naplója (Deníček moderního fotra, r. *Jan Haluza*).

Sajtóvisszhang: <https://librarian.hu/2022/02/21/cseh-film-van-babam/>

Időpont: 2022. február 23–27.

Helyszín: Budapest, Toldi Mozi és Toldi Távmozsi

VIA HRABAL 2022 – Hrabal-émlékest *Bohumil Hrabal* halálának 25. évfordulója alkalmából. Program: filmvetítés és beszélgetés *Tomáš Mazal* és *Václav Špale* prágai vendégekkel, *B. Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem* című könyv bemutatójával, dedikálással, kedvezményes könyvvásárral és nymburki sörrrel. (Lásd még: 9., 30., 36–37. oldal!)

Időpont: 2022. március 3.

Helyszín: Cseh Centrum, mozi terem és I. emelet

Fotó: Cseh Centrum és Mudrák Gabi

HRABALIÁDA 2022

Csehországban

2022. február 3-án volt a „legmagyarabb” világhírű cseh író, *Bohumil Hrabal* halálának 25. évfordulója. Alig hisszük el, hogy már negyedszázada annak, hogy a megfáradt író kiugrott a Bulovka kórház 5. emeletéről. Halálának körülményei nagyon sok rajongóját tartották kétségek között: vajon baleset vagy öngyilkosság volt-e, ami akkor ott történt...

Hogy halálának körülményei milyen kétségeket is ébresztettek kortársaiban, annak illusztrálására álljon itt két eltérő idézet. *Tomáš Mazal* idézi a megfásult írórt a *Szlam a Parnasszusra* című Hrabal-útikalauzában: „»Ez már nem nekem való. Én már mindent megcsináltam, megírtam, kiadtam, én már csak meghalni szeretnék,« mondta a reményvesztettség kétségbeesett gesztusával. Érezhető volt, hogy pengeélen táncol az élet határmezsgyéjén. [...] »Konec filmu« mondta, és legyintett.” Egészen máshonnan közelítette meg az eseményt *Jan Saudek* „polgárpukkasztó” fotóművész, aki így beszélt Hrabal haláláról a maga stílusában *Mariusz Szczygiel Teremts magadnak édenkertet!* című könyvében: „– Ismertük egymást Hraballal. Szoktam gondolni rá. Azon gondolkodom, milyen sok kocsmái ismerőse volt, hiszen világéletében a sörös haverjairól írt, de valójában magányos volt. Nem bocsátom meg a kormányunknak, hogy Hrabal kiugrott az ablakon. [...] Mi köze ehhez a kormányhoz? [...] Elég sok. Hrabal odavolt a nőkért. Elég lett volna annyi, hogy az állam fölfogad egy ápolónőt, aki nonstop a gondját viseli. Adtak volna neki ezer dollárt havonta, az ápolónő meg pucéran járt-kelt volna, mindig csinált volna neki valamit, életben tartotta volna. Jegyezd meg: egy öregembernek mindig kell egy fiatalabb nő, attól jön meg az életkedve. Hrabalnak meghalt a felesége, nagyon magányos volt... Nem hiszem, hogy kiesett az ablakon.”

Jól emlékszünk még a sok akkori tanácstalan nyilatkozatra.* Így vagy úgy, a szomorú eset óta eltelt további 25 év...

A csehországi megemlékezések sorát egy kiállítás nyitotta 2022. február 1-jén a nyburki Sokol moziban, Jan Řehounek helyi író rendezésében. A kiállításon szokatlan képeket is láthattunk Hrabalról.

Február 3-án az évforduló tényleges napján aztán egymást követték az események. Dél előtt 11-től a **nyburki gimnáziumban**, amelynek tanárai és diákjai ambivalens érzésekkel viszonyulnak a nagy íróhoz, csak úgy, mint Nymburk lakossága, amely nem is tudja, mit gondoljon a „korhely és mogorva íróról”, aki azonban mégiscsak beírta a várost a világirodalomba... **Az aulában Hrabal-falat avattak** fel az iskola, a városi könyvtárban működő Hrabal olvasók klubja és a sörgyár közreműködésével. A kis emlékhely kialakítása olyan, mintha Hrabalnak még mindig lenne egy polca egykori iskolájában, most könyvekkel és macskákkal díszítve. Néhány panel egészíti ki, amelyeken az iskola mai diákjainak fogalmazásai olvashatók az írónak címezve. „*Miért tetszett kiugrani?*” – kérdezi egyikük, az utókor által ezzel mintegy eldöntve a 25 éves kiesett/kiugrott dilemmát.*

Megtudtuk, hogy a **nyburki könyvtárban** még mindig működik a Hrabal olvasók klubja, sőt, egy külön alapot hoz-

tak létre, amelyben elkezdtek összegyűjteni a Hraballal kapcsolatos dokumentumokat. A meglevő papírok között örömmel fedeztük fel az 1999-es Bohemia-kirándulásról összeállított anyagukat. Aki ott volt, emlékszik rá, hogy akkor együttesen is meglátogattuk a városi könyvtárat...

A délutáni események a **hradištkói temetőben** folytatódtak, ahol meglepően nagyszámú közönség gyűlt össze a koszorúzásra (a 20. évfordulón lényegesen kevesebben voltunk). Ezúttal azonban a hivatalos szervek is megjelentek a temetőben, nem véletlenül, hiszen éppen ezt megelőzően született meg az egyezség a kerskói Hrabal-ház eladásáról az örökös

(az egykori szomszéd fia) és a Közép-Csehországi Kerület hivatala között. A megállapodás értelmében az állami szervezet közel 10 millió koronáért megvásárolta a hétvégi házat (az eredeti ár 12 millió volt), azzal a céllal, hogy emlékhellyé alakítsa át. Talán ennek is volt köszönhető, hogy a Közép-Cseh Kerület agilis vezetője, *Petra Pecková* is személyesen tisztelgett a sírnál. Eljött még Prága 8. kerületi (Libeň) polgármesteri hivatalának kulturális tanácsosa, *Michal Švarc* is. A sírnál *Jan Řehounek* író, a Pábitel folyóirat főszerkesztője, több Hrabalról szóló kötet szerzője; valamint *Jana Kubová*, a kerskói Lesní ateliér egyik tulajdonosa, az évente megrendezett Hrabalovo Kersko fesztivál szervezője mondott megemlékező beszédet. (Lásd még 19. oldal!)

És az igazi „unicum” még csak ezután következett. Prágában, a libeňi kastélytól nem messze, a néhány éve létrehozott „**Libeňský svět**” szimbolikus nevet viselő kultúrtérben este megemlékező találkozó volt, amelyen a főszerző *Michal Švarc* beszélgetőtársai *Oliver Malina-Morgenstern* filmrendező és *Jaromír Hanzlík* színész voltak. Hanzlíktól, aki több Menzel-féle Hrabal-feldolgozásban is szerepelt, sok érdekeset tudtunk meg az íróról. A beszélgetést követően levetítették Malina-Morgenstern „...takže se stalo, že?” (Úgy történt, hogy...) című dokumentumfilmjét, amely Hrabal hatását, műveinek utóéletét dolgozza fel, s amelyet néhány éve Magyarországon (Budapesten) is láthattunk. A Libeňský svět korlátozott befogadó képessége miatt a programra előre kellett regisztrálni, a terem a hideg idő ellenére tele volt, s mint megtudtuk, nem is jutott mindenkinek hely.

A megemlékezés hetének utolsó eseményét azonban még ennél is sokkal nagyobb érdeklődés kísérte. A Közép-Cseh Kerület az alkalomhoz kapcsolódva egy napra, **február 5-ére, szombatra megnyitotta a nagyközönség előtt a kerskói Hrabal-villát**, hogy a betervezett felújítás előtt megnézhesék az érdeklődők. A kicsiny házacskába kevés ember fért be egyszerre, és már délelőtt nagyon sokan álltak sorban, így aki be akart jutni, annak bizony hosszú várakozásra kellett felkészülnie. Nekünk szerencsénk volt, mert *Pavel Fojtík* bará-

Jegyzetek:

* A médiában elterjedt és legendává vált verzió: Hrabal úr galambokat etetett, amikor hirtelen megszédülhetett, kihajolt és kizuhant... „Hrabal nem etetett galambokat. Hivatalosan egészen 2020-ig volt érvényben ez a hamis, készre gyártott történet. Akkor aztán a főorvos úr kimondta az igazat, hogy a nagy cseh író öngyilkosságot követett el. És mint közölte, Hrabal úr mondta is neki, hogy ki fog ugriani.” – nyilatkozta *Tomáš Mazal* az Új Szó pozsonyi újság Vasárnap című magazinjának adott 2022. február 3-i interjújában, melyet *Szabó G. László* készített. *Lásd még:* <https://ujso.com/kultura/hrabal-nem-etetett-galambokat>

** *Bohumil Hrabal* 1965-ben vásárolta első könyvének honoráriumából a Prágától 40 km-re lévő Kerskóban, a 0274. számú telken álló kis házat. 1969-ben, amikor betiltott író lett, kiköltözött Kerskóba és csak időnként utazott be Prágába. Kerskóban írta meg életművének csúcsait jelentő prózai alkotásait, amelyek könyv alakban csak évekkel később kerültek az olvasók elé:

Postřiziny (Sörgyári capriccio, 1970),
Obsluhoval jsem anglického krále (Ófelsége pincére voltam, 1971),

Městečko kde zastavil čas (A városka, ahol megáll az idő),
Něžný barbar (A gyöngéd barbár, 1973),

Příliš hlučný samota (Túlságosan zajos magány, 1976),
Dopisy Dubence (Levelek Áprilkának, 1990-es évek eleje).
 Itt írta legutolsó szövegét *Delirantní video (Deliráló videó, 1995)* címmel.

Kerskóba még élete utolsó hónapjaiban is kijárt.

(*Tomáš Mazal: Szlalom a Parnasszusra. Útikalauz Bohumil Hrabal nyomában.*

Ford. Molnár Éva, Polgár László. Te-Art-Rum K., Budapest, 2017, 130–134. oldal)

Fotók: Polgár László

Sorállás a kerskói
Hrabal-ház előtt

tunk, a Polabské muzeum munkatársa, és az esemény egyik szervezője észrevett minket, és mint „magyar delegációt” előre vitt a sorban, illetve soron kívül. Így megnézhattuk a házacskát belülről, láthattuk a helyszínt, ahol annyi sok kiváló szöveg született!**

Ugyanezen a napon a **prágai Libeňský světhben** *Václav Špale* és *Tomáš Mazal* tartottak még bemutatót VIA HRABAL – páte patro (VIA HRABAL – Ötödik emelet) címmel.

És a **prágaiak** még egy héttel később, **február 12-én**, szombaton is **Hrabal-sétát** szerveztek, *Václav Špale* és *Michal Švarc* vezetésével végigjárhattuk azokat a libeňi helyeket, amelyek valamilyen módon kapcsolódtak az íróhoz. Így például különleges élmény volt belülről is látni a libeňi zsinagógát, ahol Hrabal egykor díszletmunkásként dolgozott.

Ha Csehországban szerzett értesüléseink nem tévesek, akkor a Hrabalovo Kersko fesztivál idején (2022. május 21.) ismét megnyitják a nagyközönség számára a kerskói Hrabal-villát!

Addig is olvassunk Hrabalt!

2022. március 4. Polgár László, száguldó riporterünk

HRABALIÁDA 2022

Budapesten

Hrabal halálának 25. évfordulóján Magyarországon **Bohumil Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem** című könyv megjelenése és bemutatója alkalmával idézték meg az író szellemét **2022. március 3-án** a Bohemia Baráti Kör és a Cseh Centrum szervezésében.

A meghívóra Hrabal-rajongók töltötték meg a Szegfű utcai mozitermet, ahol prágai vendégek, Hrabal két közeli barátja, és szellemi örökségének mai ápolója, *Tomáš Mazal* író, publicista, illetve *Václav Špale* festő, illusztrátor várta őket „a szellemidézéshez”. A program a **VIA HRABAL 2022** című multimediális összeállításukkal kezdődött az író életéről, amely-

lyel már bejárták a világot, de a mostani alkalomra egy újabb, magyarul beszélő változatát hozták el ajándékkul. A képek sok helyütt Hrabal egyik kedvenc műfajában, a kollázsokban elevenedtek meg, és a jeleneteket Hrabal saját szavai kísérték magyarul, *Halász András*, Prágában élő fordító barátunk magyar hangján. A vetítés után *G. Kovács László* műsorvezető barátunk kérdegetésére s kényelvű tolmácsolásában a vendégek elárulták, hogy kezdődött életre szóló barátságuk a XX. század világhírű klasszikusává vált íróval, hogyan folytatják emlékének megőrzését, hogy került elő a hagyatékból az a Hrabal-töredék, amelynek első külföldi bemutatójára

Václav Špale, G. Kovács László, Molnár Éva és Tomáš Mazal

(„világpremierjére”) gyűltünk össze, s mely *Bohumil Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem* címmel jelent meg most magyarul. Az előadás kiegészült a hazai kiadás minitörténetével* *Molnárovától*, a fordítótól, a könyvecske kedvezményes vásárával a Bohemia Kiskönyvtár más kötetivel együtt. A „hivatalos” bevezető után az est kötetlenül folytatódott az emeleti termekben. Volt dedikálás, de Hrabal sör iránti szakrális viszonyát felidézve kiváló nymburki söröket is kóstolhattunk a budapesti Hrabal Sörözőtől, melynek színeiben *Orvos Miklós* – VIA HRABAL mezben – és *Orvos Kati* csapolt. A pogácsa-sörlátéteket a Ferdinánd Söröző szolgáltatotta, és a legnagyobb belső teremben *Goldmann Ilona* festményein *Jakub Schikaneder* prágai hangulatának is hódolhattunk. *(Lásd még 9., 30., 33. és 64. oldal!)*

És a kiegészítés, az új, hazai kiadás minitörténete *Molnár Évától*, a fordítótól:

„Az ún. premierdíjas könyvecskeként megjelent Hrabal-töredék azt a Bohemia Kiskönyvtárát gyarapítja – melyet *Polgár László* könyves barátunk alapított majdnem egy időben a Bohemia Baráti Körrel – és jellemzője, hogy tagjai és baráti kiadók együttműködésében olyan könyveket jelentet meg, amelyek cseh témákban valamiféle hiányérzetet próbálnak kielégíteni. Ún. rétegérdeklődést. E téren a Bohemia BK 1993 óta 20 könyvet kezdeményezett, valósított meg bohemiás összefogással, saját szakmai kapacitással, három ebből már második kiadás.

Így született Mazal Hrabal-útikalauza is *Molnár Éva* és *Polgár Laci* fordításában, 2017-ben, a Te-Art-Rum családi Kiadó-

val összefogva. E kis kiadó tagjai – *Gyulai Líviusz*, Kossuth-díjas grafikusművész, *Vennes Emmy*, a felesége és *Gyulai Kati*, a lánya, aki tipográfus – már korábban is önzetlenül közreműködtek *Václav Čtvrtek*: Pajzán meséinek Szép könyv-díjas kiadásában, a Cseh ételek szellemes illusztrálásában. Nagy fájdalomra *Líviusz* barátunk 2021-ben örökre elment e világból, de itt van *Vennes Emmy* színművész, aki nemcsak élete párja, hanem alkotótársa, s a mai alkalomból a Hrabal-útikalauzból hozott számozott példányokat a Kiadó készletéből kedvezményes vásárlásra, mivel könyvesboltokban már nem kapható.

A mostani Hrabal-könyvecske egy másik baráti Kiadóval, a Tandemmel együtt készült, képviselőjében jelen van *Faragó István* is, neves tipográfus, aki viszont *Jiří Mucha*: Alfons Mucha életregényét, *Švejk* unokája drámakötetét, a Prágai házjegyeket adta ki. Szintén beszerezhetők ez alkalommal az előtérben. A Hrabal-útikalauz után szinte magától adódott a folytatás Hrabal gyerekkori emlékeivel. Ugyanis mind az útikalauz, mind más korábbi kötetek bőven idéztek ebből a töredékes írásból, sőt hivatkoztak rá, de egészében még nem találkoztunk vele, csak a kicsinyke nymburki magánkiadásban. Ismét úgy éreztük, pótolnunk kell ezt a hiányt! A lebonyolítást *molnárová* vállalta a fordítástól kezdve pályázaton, levelezésen keresztül a képaláírásokig.

Az ún. töredékekből is elvárásoló kép rajzolódott ki *Židenicéről* és az ottani emberekről, Hrabal születésének és kisgyerekkorának színhelyéről, melyet ő úgy jellemez, hogy Libeňen kívül ott élt igazán... Annak a bizonyos utolsó repülésnek gyermekkori gyökerét is ki lehet olvasni ezekből a visszaemlékezésekből...

A könyvecske szerkesztője ezúttal is *Thuróczy Kati* drámaíró, dramaturg, a magyar nyelvhelyesség őre volt, lektora pedig *G. Kovács László*, műfordító, a nyelvi hűség őre. Nagy köszönet *Tomáš Mazal* barátunknak, aki az eligazító utószót írta, és a képek rendelkezésre bocsátásával támogatta kiadásunkat.

Külön köszönet a Cseh Centrumnak, ahol a munkatársak segítségével szinte minden könyvbemutatónkat, a mostanival együtt méltó helyszínen megtarthattuk. Nem különben az érdeklődőknek és a könyv olvasóinak!

Köszönjük, Hrabal úr!”

Molnár Éva

Fotó: *Zachár Ottó*

A budapesti Hrabaliádról készült fotók albumát Zachár Ottó és Mudrák Gabi felvételeiből lásd még honlapunk:

www.bohemiabk.hu / Képek menüpontjában.

Orvos Kati és Orvos Miklós

A prágai Magyar Intézet 2021 szeptemberétől – a 24 országban, 26 városban működő egész

magyar kulturális intézeti hálózat tagjaként – Liszt Ferenc világhírű zeneszerző és zongoraművész nevét viseli. A 2020 óta tartó pandémia körülményei között virtuális térben kínálta programjait: Facebookon, YouTube-on közvetített remek koncerteket, filmeket a magyar filmklubban (eredeti hangzásban, cseh felirattal), előadásokat, eseményeket, tárlatvezetéseket, és lehetőség szerint élő rendezvények előtt is kinyílt a kapu. – A szerk.

Néhány kiemelés:

2021. március 25. – VILÁGHÍRES MAGYAROK – koncert és beszélgetés Eötvös Péter zeneszerző-karmesterrel élő online közvetítésben Bartók Béla születésének évfordulója alkalmából. Műsor: Eötvös Péter: Siren's song (ösbemutató), Bartók Béla: Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára. Közreműködött: a Pannon Filharmonikusok. <https://www.youtube.com/watch?v=Gm0hWhUYXLY>

2021. április 11–13. – A Magyar Költészet Napja alkalmából színes post-it cédulákra nyomtatott versidézetek lepték el eredetiben és cseh fordításban a prágai Intézet utcafrontját – elvitelre! A versidézeteket a prágai Károly Egyetem Közép-európai Tanulmányok Tanszék hallgatói válogatták és vetették papírra.

2021. május 27. – PILINSZKY 100 – Pilinszky János születésének 100. és halálának 40. évfordulója alkalmából Ko-

vács Márton zenész és Wunderlich József színművész idézte fel a költő életének fontos helyszíneit, verseit hallgatva a Facebookon.

2021. június 24. – SEFO 2021 – Közép-Európai Kortárs Művészeti Triennálé nyílt az UNIVERSUM témájáról az Olmützi Művészeti Múzeumban és a városban 2022. január 2-ig. A lengyel, szlovák, osztrák, szlovén és más külföldi, illetve helyi művészek között szerepelt magyar részről Albert Ádám, Kokesch Ádám, Kútvölgyi-Szabó Áron, Herbert Anikó, Hajdú József, Bartha Máté, Csörgő Attila, Koós Gábor, a budapesti Kassák Múzeum és Ludwig Múzeum.

2021. július 1. – Jindřichův Hradecben, az egykori jezsuita kollégiumban újra megnyílt a II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelem életét bemutató állandó kiállítás. Az emlékszoba a prágai Magyar Kulturális Intézet kezdeményezésére és koordinálásával jött létre, több intézmény támogatásával.

2021. szeptember 7. – Kelemen Gertrud, Magyarország Nagykövetségének tanácsosa, a prágai Liszt Intézet igazgatója ünnepélyes keretek között átadta Staněk-Csoma Borbála barátunknak a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést, amelyet augusztus 20-án Áder János köztársasági elnök adományozott a prágai Iglice Egylet elnökének. Gratulálunk! (Lásd még: 17., 39. és 58. oldal!)

2021. szeptember 23–26. – SVĚT KNIHY PRAHA 2021 – prágai nemzetközi könyvfesztivál a Petőfi Kulturális Ügy-nökség és a Liszt Intézet szervezésében bemutatott új cseh kiadásban megjelent magyar művek: Mándy Iván: Ciklon (Cyklon a jiné povídky, Novela bohemica K.), ford. Svoboda Róbert, Lázár Ervin: A hétfejű tündér (Sedmihlavá víla, Malvern kiadó), ford. Kateřina Anna Šrubařová, Borbáth Péter: Sündör és Niru (Strkhal a Necho, Malvern K.), ford. Svoboda Róbert, ill. Remsey Dávid, Szvoren Edina: Nincs, és ne is legyen (Nemá, a dobře, že nemá, Bourdon K.), ford. Svoboda Róbert. Helyszín: Prága, Holešovice-i Kiállítási Palota.

2021. október 7–29. – POSZTERRA – V4 plakát-vándorkiállítás csehországi állomása a prágai Liszt Intézet a Visegrádi Együttműködés megalakulásának 30. évfordulója alkalmából. A kiállító művészek: Horkay István, Keresztes Dóra, Orosz István (HU), Karel Mišek, Pavel Noga, Jan Rajlich Jr. (CZ),

Lech Majewski, Władysław Pluta, Agnieszka Ziemska (PL), Andrej Haščák, Dušan Junek, Vladislav Rostoka (SK). (Lásd még: 10–11. oldal!)

2021. november 4–26. – *Štefunková Szabó Erzsébet* MMXXI című kiállítása a CSMMMSZ Prágai Helyi Egyesülete szervezésében a Prágai Magyar Napok eseményeként, a Liszt Intézet Galériájában.

2021. november 11–13. – A MAGYAR NYELV NAPJAI előadás-sorozat magyar és cseh nyelven, az intézet nagyszalonnájában. 16-án beszélgetés és felolvasás *Izsó Zita* magyar és *Lenka Kuhar Daňhelová* cseh költő részvételével ugyanott.

Izsó Zita

Lenka Kuhar Daňhelová

2021. november 17–30. – A CSODÁK ÉVE: 1989–1990 – kiállítás a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány '30 éve szabadon' projektje keretében, az intézet ablakain keresztül.

2021. december 9. – Online sorozat indult kortárs magyar képzőművészek bemutatására heti gyakorisággal: <http://www.dokuweb.hu/hu/>

2022. január 20. – Magyarország rejtett kincsei – a 2021-ben Kiemelkedő Nemzeti Értékké nyilvánított „ZEMA” magyar porcelán- és ékszerárka kollektívából összeállított kiállítás az intézetben 2022. február 25-ig.

2022. február 24. – Szent László-legendák *Tóth Péter Lóránt* tanár, Radnóti-díjas versmondó, Pro Cultura Hungarica-díjas versvándor előadásában, az intézet tantermeiben.

2022. március 3. – AZ OTTHON ÉS A VILÁG – közép-európai (cseh–magyar–szlovák) tájképek kiállítása 2022. szeptember 11-ig. A Šumavát *Josef Váchal, Alfred Kubin, František Skála, Michaela Melián, a pusztát, Hanát és Slováckót Markó Károly, Lakner László, André Kertész, Fehér László, Pinczehelyi Sándor, Joža Uprka, Jiří Lindovský,* és a Tátrát *Ludovít Fulla, Martin Benka, Julius Koller, VAL, Rudolf Sikora, Stanislav Mikyta* képein láthatja a közönség, az olomouci Múzeum umění-ben, Denisova 47.

2022. március 31. – Rendhagyó magyaróra *Elekes Dóra* íróval, a mai magyar gyermekirodalom egyik legeredetibb alkotójával, az intézet tantermeiben.

Elekes Dóra

(A válogatás forrása: az intézet honlapja és hírlevelei)

„*Iglice, szívem, iglice, aranyos lábú iglice, ahova te hajlasz, én is oda hajlok, iglice!*” Prágában ez nemcsak kedves gyerekdal, hanem fontos egyesület neve, melyet elnöke, Csoma Bori barátunk mutat be, aki amellett, hogy Prágában él és négy gyermek édesanyja, remek műfordítóként közvetíti a kortárs cseh irodalmat a magyar olvasóknak:

Szívügyünk, az Iglice Egylet, a csehországi magyar és egyes házasságban élő kisgyerekes családokat fogja össze, akiknek egy a céljuk: az, hogy gyermekük Prágában is megőrizhesse magyar nyelvtudását és kapcsolatát a magyar kultúrával, és ezt a tudást hasonló életkorú pajtásai között, természetes módon szívja magába. Az Iglice idén ünnepli

fennállásának 20. évfordulóját, ebből az alkalomból nagyszabású programsorozattal készülnek. Jelenleg 85 család alkotja az Iglice nagy családját, több mint 150 gyerek látogatja rendszeres foglalkozásait és programjait. Az Iglice szíve és motorja egy maroknyi lelkes anyuka és apuka, akik családjuk egész napos ellátása, és rendes, hivatalos munkájuk elvégzése mellett éjszakáikat azzal töltik, hogy társadalmi munkában bábelőadásokat, koncerteket, rendhagyó magyar órákat, rendhagyó történelem órákat, junior klubot, „Ki, mit tud?”-ot, művészettörténeti barangolásokat, vasárnapi iskolát, cserkészet, néptánc szakkört, népzene-tanítást és hétvégi, illetve hagyományőrző táborokat szervezzenek gyermekeinknek. Az egyesület pályázati pénzeiből finanszírozza a foglalkozásait és programjait, de szívesen fogad szponzori támogatást, adományokat is nemes célja megvalósításához.*

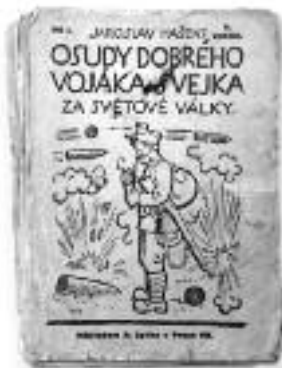
2022. február 3.

Csoma Bori

*Az *Iglice elérhetősége* folyóiratunk 4. oldalán, a *Közérdekű* címek között található! – A szerk.

Megemlékezések a neves évfordulóról

Csehországban

2021-ben éppen száz éve volt annak, hogy a világirodalom egyik legjelentősebb alkotása, *Jaroslav Hašek Švejkje* megjelent. Helyesebben: elkezdett megjelenni. A befejezetlen regény ugyanis legelőször magánkiadásban, a ponyvairodalomra jellemző füzetes formában jelent meg a prágai (első sorban a žižkovi) kocsmákban. Miután a „nagy háborúból” viszatérő íróban megszületett az el-

határozás, hogy a korábban már néhány novellában szereplő Josef Švejk alakján keresztül Hašek megörökíti saját világháborús élményeit, persze a rá olyannyira jellemző ironikus stílusban, baráti vállalkozásban elkezdtek a kalandokat füzetes formában megjelentetni. A füzeteket pedig azokban a prágai sörözőkben árusították, ahova gyakran jártak, ahol jóban voltak a csapossal vagy a tulajdonossal. S a kocsmárosok a füzetekért nem egyszer sörrel fizettek...

Az alkotás folyamatát legjobban Hašek orosz feleségének szavai érzékeltetik, melyeket *Radko Pytlík* irodalomtörténész A csavargó liba című könyve idéz részletesen. „Egyszer február végén Sauerral fényes hangulatban tértek haza. Nevettek, ölelgették egymást, és Jaroslav kijelentette, hogy remek ötlete támadt. Švejkről, a derék katonáról fog írni. Én azt sem tudtam, hogy már a háború előtt és alatt is írt Švejkről. Ezt csak akkor mondta meg nekem, de azonnal hozzáfűzte, hogy ezúttal valami egészen másról van szó, ezúttal ez valóban irodalom lesz. »Nevetségessé teszek minden bárgyú alakot, és ugyanakkor megmutatom, milyenek vagyunk mi igazán, mire vagyunk képesek.« Azzal kezdték, hogy elküldtek a szemben lévő 'U Šnorů' vendéglőbe sörért, majd tisztességesen berúgtak. Másnap végigaludták az egész délelőttöt, délután pedig Jaroslav írni kezdett, Sauer meg eljárt sörért. Jaroslav igen gyorsan és tisztán írt, s amikor megfájdult a keze, diktált Sauernek. Közben mind a ketten jól mulattak, még a sörről is megfeledeztek. Egész éjjel írtak.”

1921 márciusában aztán két fiatalember nyitott be a žižkovi U Kamenáče söröző ajtaján. Akkor még nem sejtették, hogy ezzel nemcsak barátjuk, Šnor vendéglős sörözőjébe, hanem a világirodalomba is öles léptekkel léptek be. Kikérték a szokásos sörüket, majd a vendéglős elé tették azt, amit a kezükben tartottak: a *Švejk, a derék katona* című folytatásos regény első füzetét.

Az első füzet rendkívül sikeres volt, ezt követte a többi kaland, öt hét elmúltával már a harmadik füzetnél tartottak, ám Hašek egyszer csak elakadt az írásban... Volt gondja elég: két feleség, egy gyerek, lakhatási problémák stb... Barátai ekkor furmányos cselszövészel elcsalták a Vysočinára, Lipnice nad Sázavouba, ebbe a festői kisvárosba, hogy ott nyugodt körülmények között dolgozzon tovább a művön. Lám, milyen fontosak is a barátok: nélkülük aligha született volna meg ez a remekmű, mint ahogy talán *Franz Kafka* sem vált volna világhírűvé, ha barátja, *Max Brod* a végakarátának megfelelően megsemmisíti a kézíratait...

Maga a körmönfont összeesküvés, ahogy Hašeket a barátai rávették az utazásra, önmagában is nagyon érdekes, és ennek az irodalom szempontjából nagy jelentőségű **Prága–Lipnice útnak is emléket állítottak az író mai utódai és kedvelői.**

2021 augusztusának egyik szombatján történt, hogy a Lipnice-közei vasútállomás, **Světlá nad Sázavou** peronján az érkező vonatok egyikéről a *Jaroslav Hašek*hez és *Jaroslav Panuška* tájképfestőhöz (az író barátjához) meglehetősen hasonlító **két személy szállt le a vonatról.** *Richard Hašek*, az író unokája és *Radomír Dvořák* helyi szobrász alakította őket. Üdvözlésükre nagyszámú – első világháborús egyenruhákba öltözött – társaság gyűlt össze, akik a két főszereplőt elkísérték a **Lipnicébe** vezető, több állomásos stációjukon. A tizenegynéhány kilométeres táv közben több olyan helyen is volt ideiglenes megállójuk, ahol annak idején Hašek és Panuška is megálltak sörözni.

A 2021-es menet résztvevőit a Hašek-család tulajdonában levő lipnicei U České koruny fogadó által biztosított „pivní sanitka” (sörös mentőautó) várta, amely a szomjas vándorok számára biztosította az ingyen söradagot. A stációk közül érdemes kiemelni Radostovice települést, ahol Hašek másik barátja, *Zdeněk Matěj Kuděj* író lakott egy időben, s amelynek romos, faluszéli házában valamikor kocsmá működött, ahol Hašekék is megálltak. A menet a **Hlava XXII. emlékmű** útba ejtésével, majd a lipnicei kőfejtő előtt álló, Hašek cseh feleségét, *Jarmila Mayerovát* allegorikusan ábrázoló szobornál megpihelve ért fel a lipnicei hegytetőre, ahol az egykori Invald-vendéglőben folytatódott és zárult le az emléktúra. Ott, ahol Hašek, Lipnicébe megérkezve kijelentette: „végre kocsmában lakhatok”. S ott, ahol Hašek végül is a regény nagyobb részét megírta...

A Švejk-füzetek megjelenésének 100. évfordulójára emlékezett **Prága žižkovi negyedének önkormányzata** is, amikor **2021. szeptember 20-án félnapos happeninget rendezett** a világhírű helybéli írók, mindenekelőtt Jaroslav Hašek és *Franta Sauer* tiszteletére.

A Praha 3. kerületi polgármesteri hivatal kiállítótermeiben rendezett helytörténeti kiállítás megnyitója keretében *Eugen Brikcius* költő és *Radko Pytlík* irodalomtörténész Hašek és Sauer žižkovi hónapjaira is emlékezett. A happeningre nem csak Prágából érkeztek korabeli kosztümökbe és egyenruhákba öltözött látogatók, de a közeli Kralupy nad Vltavouból, a távolabbi Opavából és Olomoucból is, sőt, még Budapestről, Oslóból és Kijevből is. A Světlá–Lipnice menethez ha-

Polgár Laci és Radko Pytlík Žižkovban

Richard Hašek és Radomír Dvořák az állomáson

sonló ünnepi menetté alakuló társaság a Tachovské náměstín felállított őrbódéhoz vonult, ahol Švejk katonatársai őrizték Sauer hajdani lakásának helyét, amelyben egy ideig Hašek is lakott.

A Prokopovo náměstín álló Hašek-lovasszobor környéke volt a következő állomás, ahol *Eugen Brikcius* olvasott fel, majd fiatal költők slam-poetry összeállítás keretében emlékeztek a Švejk születésére. A vendégek – az önkormányzat jóvoltából – előadás közben ingyen sörözhettek... Az esemény a *Jeronymova és Husitská utcák sarkán* álló rozoga épületnél folytatódott, ahol vidám beszédek közepette vicces emléktáblát lepleztünk le, majd a jókedvű társaság átvonult a Kostnické náměstíre, ahol újabb sörözés mellett *Monika Načeva* énekesnő koncertjét hallgathattuk meg. A délutánból késő estébe hajló rendezvény a kultikus Kilótt Szem (U Vystřeleného oka) sörözőben lezajlott „szabadfoglalkozással” ért véget.

Richard Hašek a nagymama: Jarmila Mayerová szobránál

A Hlava XXII emlékmű Lipnice felé

Magyarországon

Az évforduló kapcsán tavasszal és ősszel is több kiadvány (könyv és magazin összeállítás) jelent meg Csehországban és nálunk is. A Švejk 100-as év lezárásaként emeljük ki az őszi budapesti Pestext-fesztivál programjának részeként szervezett könyvbemutatót *Irena Dousková* cseh írónővel, akinek Jaroslav Hašekről szóló „Medvedí tanec” című könyve magyarul is megjelent a Kalligram kiadó jóvoltából Hašek, a medve magyar címmel.

Különleges vállalkozás, hogy az évforduló tiszteletére magyar írók tovább írták a Švejket. A Cser kiadó által novemberben kiadott kötet címe: Švejk 100. Egy derék katona kalandjai a világháború után. A könyvben a Hévíz folyóirat szerzőinek (mások mellett például *Kukorelly Endre*, *Parti Nagy Lajos* és *Végel László*) írásai találhatók meg, *Ráskai Szabolcs* rajzainak kíséretében. A könyv második bemutatója a Margó Fesztivál után 2021 decemberében zajlott a Cseh Centrumban, amelyre meghívást kapott az író unokája, régi barátunk, *Richard Hašek* is. Ő végül is a pandémia erősödése miatt nem jött el, ám üdvözlétét – kérésére – e sorok írója tolmácsolta a közönségnek. (Lásd még: 18. és 31. oldal!)

2022. február

Kép és szöveg: Polgár László,
szágló riporterünk

Részben lásd még: <https://hetediklepcsó.blogspot.com/2021/03/100-eve-tortent-szinre-lepett-svejk.html>

P. S. Polgár László barátunk nemcsak a csehországi Švejk-eseményeknek aktív részese, mint ahogy a 100-as megemlékezésekről kiderült, hanem baráti körünkben is a bohém Švejk megszemélyesítője, aki a megalakulásunk óta *Švejk-stílusban* örökíti meg egyesületünk életének jellemző fordulóit. Így ő is lassan újabb korszakos évfordulóhoz közeledik itthoni irodalmi munkásságának ezen a területén. Lásd: *Amicusszal Bohemiába. Paródiák a cseh kultúra barátainak egyesületi életéről, 1985–2018*. Megjelent: a *Bohemia BK 25. évfordulója* alkalmából kiadott *Bohemia* folyóirat 2018. évi különnkiadásának mellékletében. Forgassuk, olvassuk jókedvvel, további kimeríthetetlen alkotó erőt kívánva! – A szerk.

Memoriál Matěje Kuděje 2021

Egy év szünet után – a 2020-as Memoriál a pandémia miatt kimaradt – 2021. október 16-án ismét sor került Prágában a „Švejk-parádéra”. Az egy év kihagyás azonban talán még jót is tett a „kocsmatúrának”: az **urak és hölgyek** nagy lelkesedéssel vettek részt, és a kocsmák sora is részben megváltozott – úgy véljük, előnyére. Már az is javára vált a programnak, hogy a befutó nem a Pivnice u Pivnace levegőtlen pincehelyiségében, hanem a Montmartre kávézóban volt. Új, eddig ismeretlen sörözőként látogathattuk meg a Napa és az U Rudolfina vendéglőket.

2022. február

Kép és szöveg: Polgár László

Száguldó riporterünk beszámolója a Hašek–Kuděj barátságot idéző Memoriál eredetéről, háttértörténetéről és 2015-ös parádéjáról olvasható még folyóiratunk 2015/2016. 1–4. számának 50–51. oldalán! – A szerk.

Hašek-unokák: Richard Hašek és Barbara Freslová

V sobotu, 16. října 2021 v 14:00,
na rohu Pohofelce a Keplerovy ulice
startuje 27.

„MEMORIÁL MATĚJE KUDĚJE”

1. U OBŘÍHO VLA, VOJENSKÁ HŘADIŠTĚ 1
2. U HŘEŠŤAVSKÉ, ŽITNOVÁ ŠTOLK 14
3. KOCHEVA, VYŠŠÍHOŘ 7
4. ŽITNOVÁ, ŽITNOVSKÁ 18
5. NÁPLAV, KOCHEVA 3
6. ŽITNOVÁ, PRAHA 1, VODNÁŘSKÝ KÁROV NÁHRAŽÍ
7. KOCHEVA, ŽITNOVSKÁ 18
8. K. POHOFELCE, ŽITNOVSKÁ 18

Pravidla soutěže: vítězná (čtyřlístková) šiška zkonsumuje minimálně 2 piva (3 piva) v uvedených uličkách a slavných lokálcích.

ORGANIZÁTOŘI: VYŠŠÍHOŘSKÝ ÚSTAV HISTORIE PRAHA
PŘEDSEDA: JIŘÍ ŠKARVA
ZÁŠTĚBA: VÁCLAV
WWW.VYŠSHORSKY.cz

Josef Švejk felfoghatatlan találkozása Josef Švejkkel

Kedves Barátaink!

Mielőtt *Josef Švejk felfoghatatlan találkozása Josef Švejkkel* című szösszenetemet felolvasnám egy üres papírról, kötelező elmondani, szeretett derék katonánkon kívül a XIX/XX. század fordulóján szintén Josef Švejknek hívtak egy Kutná Hora-i földbirtokost, aki ifjú korában katonatiszt (főhadnagyként szerelt le), majd politikára váltva az I. világháború alatt képviselő volt a bécsi parlamentben és 1918. január 6-án megszavazta Csehország nagyobb önállóságát kérő „Háromkirályi” Kiáltványt. Üdvözléssel: Zachár Ottó

Színmű mini felvonásban

Szereplők: Josef Švejk és Josef Švejk

Messze-messze, távol a csillagösvényen is túl, a Nagy Világos Csillagmezőn valaha élt ember-milliárdok végzik napi egyhangú sétájukat. Hozzánk legközelebb máris láthatjuk a képviselő Josef Švejkot, aki sétáin következetesen ifjúkorának snájdig főhadnagyi egyenruhájában parádézik: csákó, vasalt tisztí zubony és pantalló, fekete magas szárú cúgos cipő, díszkard.

Tekintete mindig katonásan a horizontot fürkészi – s bár eddig soha semmi különöset nem vett észre, most hirtelen feltűnt neki a szembejövők között egy K. und K. gyalogos egyenruhás tömzsi alak, akinek szájából hosszúszerű pipa lógott. Švejk főhadnagynak az első pillanattól ismerősnek tetszett a pipás katona, sőt amikor közel kerültek egymáshoz, már tudta is, honnan...

– Gyalogos hozzám! – *adta ki a parancsot, amit a baka, szemét a főhadnagyra függesztve máris teljesített.*

– Gyalogos! Most már tudom, miért volt maga ismerős nekem... Maga volt az, aki a háború előtt el akarta lopni a mopszli kutyámat a Rooseveltpályaudvar előtti parkban. Már az is gyanús volt, hogy milyen szeretettel ölelgette az ebet, miközben próbálta lecsatolni a nyakörvet a pórázról, amit én állandóan megfeszítve tartottam, így a gazembersége nem sikerült...

– De Főhadnagy úr, ez a vád méltatlan... Igaz, hogy kutyakereskedő voltam, de kutyát sohasem loptam.

– Ha itt volt a vadászterülete, bizonyára a közelben volt a lakása. Mi volt a címe?

– Főhadnagy úr, én azt nem tudhatom, Azt tudom, hogy ki takarított nálam, és hogy a Kehely kocsmámban ki csapolta a sört, de mindent én sem tudhatok...

– Ember, hogy lehet, hogy magát hülyeség miatt nem szuporták ki a seregből? De a nevét csak tudja?

– Parancsára, igenis, Josef Švejk!

– Jó ember, én nem a saját nevemet kérdeztem, hanem a magáét! Egyébként honnan tudja a nevemet?

– Méltóságos Főhadnagy úr, Josef Švejk az én becsületes nevem! Az úgy történt, hogy amikor a szomszéd Kolipka hentes meghallotta, hogy egészségesen felsírok a bába kezében, átjött hozzánk, és így szólt anyámhoz: Švejkné asszony, ha már a vezetéknevük olyan amilyen, adjanak a fiúnak egy becsületes, jól hangzó keresztnevet... Pepa, Pepíček, Józsi, Józsika, szóval Josef. Meglátja, vidám ember lesz, mindenki szeretni fogja.

Az addig türelmesen hallgató főhadnagy közbevágott:

– Ez a Josef-mese nagyon szép, nagyon szép, de hol a lakás-cím?

– Főhadnagy úr, én csak azt tudhatom, amit az író úr beleírt a regénybe! Müllerné kell, Palivec úr kell, cím nem kell... Én semmit sem találhatok ki...

– Milyen író úr, milyen regényben, mi ez az egész?

– Főhadnagy úr, tudnia kell, hogy én nem vagyok olyan sima eset, mint a Főhadnagy úr. Már megbocsásson, maga élt, aztán csak úgy ukk-mukk-fukk meghalt, és azóta itt van az örök vadászmezőkön... Én azonban csak egy regény főhőseként léteztem, de szegény Hašek úr elhunytával az én történetem is befejeződött... A Mindenható kegyelméből azonban a legjobb regény- és színpadi hősök között én is helyet kaptam az öröklételem itt kiérdemelték között. Itt van a Búsképű lovag, Sancho Panza jó barátom, Rómeó és Júlia és még sokan.

– Josef Švejk, lassabban, lassabban... Eszerint a „derék katonával” találkoztam? Ezt nem könnyű felfogni...

– Ez bizony így van Főhadnagy úr! Ha valami nagyon újjal találkozik az ember, áll, mint borjú az új kapu előtt.

– Mint én most.

– Pedig a Főhadnagy úr még nem is tud mindent...

– Josef Švejk, Josef Švejk, kezdek félni...

– Odalenn annyira megy a regényünk szekere – film, színpad, rádió, előadóstek tömkelege, csoportok kirándulásai kalandjaim nyomában. Egy szóval annyi a munka, hogy a Teremtő a minap így szólt hozzám: Josef Švejk, én leküldelek a Földre, eleven ember formájában, hogy segíteni tudjál ebben a sok munkában...

– Švejk, maga most mesedélután tartott...

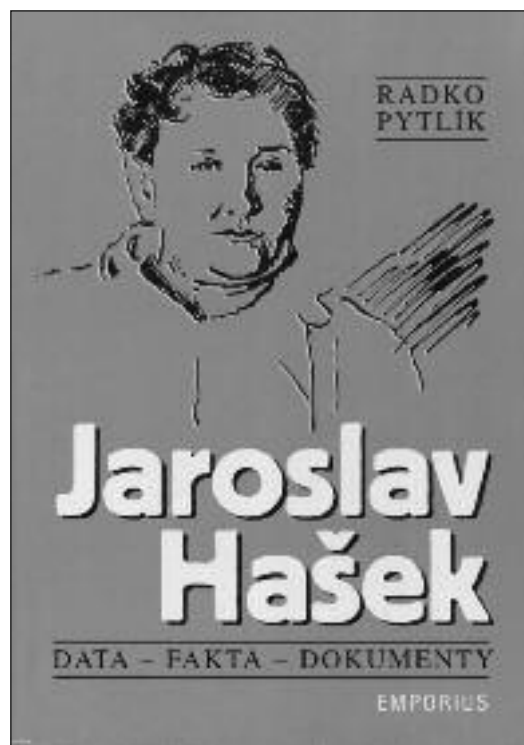
– Pedig lehetné a Főhadnagy úr! Látja ott lent azt a fehér buszt? Abban a BOHEMIA Baráti Kör tagjai ülnek, akik a vezetéssel megismétlik az én anabázisomat! Mindjárt megáll a busz, én kilépek az első ajtón és a sapkámmal integetek... Na! Látja? Na látja... Mit szól hozzá Főhadnagy úr?

– Josef Švejk, Josef Švejk, csak annyit, hogy ha valaki csupán két percig hallgatja magát, az úgy érzi, elment az esze...

– Főhadnagy úr, ezt nem maga mondta először...

Elhangzott: Zachár Ottó barátunk szabadtéri színi előadásában, 2021. december 29-én, az Orczy-kertben.

Lejegyezte: ő maga.

Rendhagyó búcsú Gyulai Líviusztól

Bohemia hírlevelünk 2021. március 16-án rendkívüli hírben tudatta: Gyulai Líviusz, Kossuth-díjas grafikusművész és animációs filmrendező, a Nemzet Művésze – mindannyiunk kedves, önzetlen és örök barátja, a Bohemia BK rendes és tiszteletbeli tagja, támogatója – e napon délelőtt az égi mezőkre költözött! „Szó bennszakad, hang fennakad, Lehellet megszégik...” Arany János szavai (Walesi bárdok) jellemzik első meg-

rendülésünket, de drága barátunktól mégsem búcsúzunk, hisz amit ránk hagyott, mindig velünk lesz. Hogy csak a Bohemia Kiskönyvtár Szép Könyvdíjas kötetéhez, *Václav Čtvrtek*: Pajzán meséihez készített illusztrációit idézzük. S örizzük feledhetetlen egyéniségét, figuráit, meséit, könyvillusztrációit, animációs filmjeit, melyeket mind hátrahagyott nekünk a napot fényesítendő!

A gyászhirre megrendült barátaink spontán részvétnyilvánításai áradtak szerkesztőségünkbe, mindannyian a nagyszerű ember és páratlan művész mivoltát siratták. Összegezve mindenki tiszteletteljes megnyilvánulását eljuttattuk a családnak: *Vennes Emmynek*, feleségének, igaz társának, lányának, *Katinak* – akik a Te-Art-Rum családi kiadó révén szintúgy a Bohemia kiskönyvtárának támogatói voltak kiadóként és tipográfusként – és *Vendelnek*, az unokának.

Itt és most a külföldi, köztük a cseh kapcsolatokból idézünk:

Martina Fialková <m.fialkova@centrum.cz>
2021. márc. 16. 23:09

..., to je mi líto... Často si prohlížím jeho obrázky, který dostal Jaroslav jednou k narozeninám a má ho v kuchyni tady v pražském bytě. ... „Sváteční jídlo“ – z té vaší české kuchárky... Všem návštěvám, které tam přijdou, se líbí. Bude tu na něj stálá vzpomínka. Martina
(...sajnálom... Gyakran nézegetem azt a képét, amelyet Jaroslav kapott egyszer a születésnapjára és prágai lakásának konyhájában függ. „Ünnepi ételek” – a cseh szakácskönyvekből... Minden látogatónak, aki ott megfordul, nagyon tetszik. Állandóan rá fog emlékeztetni. Martina)

Robert Svoboda <svoboda_robert@yahoo.com>
2021. márc. 17. 7:40

...oh, de sajnálom Líviuszt, pont azt a stílust képviselte, amit gyerekkorom óta nagyon imádok... Túl sok a halál mostanában. Üdv, R.

Tomáš Mazal <mazal.tom@seznam.cz>
2021. márc. 17. 9:44

...to je smutná zpráva. Hned se mi vybavilo, jak jsi mě jednou v Budapešti vzala k Líviuszovi domů, někde na periferii města to myslím bylo. Byli jsme pozvaní na oběd, velmi působivý dojem ta návštěva ve mě zanechala. To jeho domácí prostředí, skoro jako někde na zámku, kde se zastavil čas... No jo, a čas se nezastavil. [...] Tom

(...ez valóban szomorú hír. Rögtön eszembe jutott, hogy Budapestén egyszer elvittél Líviuszékhoz, valahol a város szélén volt ez, azt hiszem. Ebédre voltunk hivatalosak, nagyon nagy élményt hagyott bennem az a látogatás. Az otthoni környezete, szinte mint valami kastélyban, ahol megállt az idő... No igen, és az idő nem állt meg. [...] Tom)

Karel Daňhel <danel.k@seznam.cz>
2021. márc. 17. 11:37

Milá Evo, Otto a všichni z Bohemie, Vaše nečekaná smutná zpráva nás velmi hluboce zasáhla. Přijměte upřímnou hlubokou soustrast k odchodu Liviusze Gyulaie do uměleckého nebe. Předejte, prosíme, vyjádření hluboké soustrasti přibuzným a pozůstalým. Na setkání s Liviuszem v táborském divadle i v Budapešti máme ty nejlepší vzpomínky a jsme rádi, že jsme měli možnost s tímto velkým umělcem a krásným člověkem strávit velmi silný, příjemný a inspirativní čas. Karel Daňhel, emeritní ředitel Divadla Oskara Nedbala v Táboře CZ, Marcel Kříž, emeritní dramaturg Divadla Oskara Nedbala v Táboře CZ, Alena Němcová sólistka hudebního tria Pouličníci CZ a to všichni POULIČNÍCI.

(Kedves Éva, Ottó és minden Bohemiás, váratlan gyász híretek nagyon mélyen megrázott minket. Fogadjátok őszinte, mély részvétiünket Gyulai Líviusz távozása miatt a művészi menyekbe. Kérjük, adjátok át mély együttérzésünket a rokonoknak és a hátramaradottaknak. Líviusszal való találkozásunk mind a tábori színházban, mind Budapesten a legszebb emlékeink közé tartoznak, és örülünk, hogy nagyon intenzív, kellemes és inspiratív időt tölthettünk együtt e nagy művésszel és gyönyörű emberrel. Karel Daňhel, a tábori Oskar Nedbal Színház emeritus igazgatója, CZ, Marcel Kříž, a tábori Oskar Nedbal Színház emeritus dramaturgia, CZ, Alena Němcová, a Pouličníci trió szólistája, CZ, azaz összes POULIČNÍCI (az UTCAZENÉSZEK).

CSMMSZ <csmmsz@volny.cz>
2021. márc. 17. 12:01

... Nagyon, nagyon sajnálom! Gyulai Líviusszal, úgy emlékszem, egy kiállítás alkalmával találkoztam Prágában. Jóízűt beszélgettünk, épp Indiában jártak azt megelőzően kedves feleségével, meséltek a nagy kalandról. Mintha ezer éve ismerjük volna egymást. Munkáit nagyon szerettem. Végtelenül sajnálom, hogy felköltözött az égi műterembe. Tarics Adrienn (Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége, Prága)

Ferenc Csörtán <csortanferi@gmail.com>
2021. márc. 17. 17:54

Isten nyugtassa Lulut! Szeretettel gondolunk rá és találkozásunkra!* Feri, Ilona

* (A Duna-deltában tett 2011. évi túránk alkalmával. – A szerk.)

Patricia Bretas <patbretas@globo.com>
2021. márc. 18. 16:12

Oh, no!!!! He was so dear, such a great and talented artist... I am very sorry for this unvaluable loss, and can imagine how much you all from the Bohemia Club must be suffering... Please, receive my condolences and extend them to all of my friends from Budapest. I think of you. Patrícia

(Óh, nem!!! Oly kedves, oly nagyszerű és tehetséges művész volt... Nagyon sajnálom ezt a felbecsülhetetlenül értékes veszteséget, és el tudom képzelni, mennyire érint mindnyájukat a Bohemia Clubból... Kérlek, fogadd és add tovább részvényilvánításomat minden budapesti barátomnak. Gondolok Rátok. Patrícia)

Evžen Gál <jgal@volny.cz>
2021. márc. 21. 16:12

...Köszönöm a tájékoztatást, ha még oly megrendítő is. Nekem is kedves emlékeim vannak Líviuszról, éppen Nektek köszönhetően, akkor ismerhettem meg személyesen is, mikor ott dolgoztam. Fel is ütöttem a Töletek kapott kedves fotóalbumot, felidézve az együtt töltött pillanatokot, rendezvényeket, eseményeket. Részvéttem a családnak, barátoknak, kollégáknak. Talán méltó megemlékezés lenne Róla itt, Prágában is, ha egy kis tárlatát elhozná ide a Magyar Intézet, amint az lehetséges lesz. Gondoljátok meg. ... Jenő (a budapesti cseh Centrum volt igazgatója 2003–2009 között, Prágából)

Simon Jennifer <simon@mek.oszk.hu>
2021. márc. 30. 14:28

[...] Szomorúan olvastam Líviusz halálát. Szerettem volna még életében több könyv illusztrációját feltenni a DKA-ba, sajnos ez már nem valósulhatott meg. A munkássága a DKA-ban itt található, amikre engedélyt kaptunk és tudtuk digitalizálni: https://dka.oszk.hu/kereses/gyujtemenylista.phtml?gyujt=Gyulai_L%EDviusz_munk%E1ss%E1ga ... Minden jót! Jennifer (OSZK, Digitálistartalom-fejlesztési és Szolgáltatási Osztály)

Dagmar Takácsová <dagmar.takacsova@outlook.sk>
2021. márc. 30. 13:52

...všichni ... přítelé ve spolku Bohemia, [...] Je nám líto, že odešel váš tak blízký spolupracovník a přítel, budeme na něj vždy v dobrém vzpomínat. Dáša, Šaňo, Pavel a všichni Vaši přátelé z Českého spolku v Košicích.

(...a Bohemia egyesület összes barátja, ... Nagyon sajnálom, hogy elment az oly közeli munkatársatok és barátotok, a legjobb emlékekkel mindig szívesen gondolunk vissza reá. Dáša, Sanyi, Pavel és minden Barátotok a Kassai Cseh Egyesületből.)

Illusztrációk Čtvrtek Pajzán meséihez (linómetszetek)

A végső búcsú, 2021. április 1-jén, a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben...

Levél Vennes Emmynek:

Arany Emmyke! ...Gondolj arra, hogy a tegnapi nap, milyen sok jelentésű és jelentőségű, sőt ünnepi nap volt – a dátum és az egybeesés a szent három naptól az első, a nagy/szent/zöld csütörtöktől... s minden visszakanyarodik az induláshoz, a Teremtőhöz, a Bibliához, az örök könyvhöz! Szemadám György szépen és találóan közvetítette, amit Lulu üzent Hármótoknak, a baróti szavak meghatóak, Berecz Andrisé a jó ízű baráté voltak, és a hit földi képviselője igazat, vigasztalót mondott. A nap is kegyesen derűbe vonta a földi búcsút.

Képzeld el az égi társaságot, akikkel Líviusz most mind találkozik: Dürerhez sietett Szemadám szerint, hogy megbeszéljék a Rinocéroszt, majd az összes reneszánsz elődjével megvitatja kitérő rokon világlátásukat, huncut művész-trükkjeiket, elkanyarodik a görögökhöz, ahol Topkapi, Mükénéi kapuknál, köveknél mannával és szőlőfürttel int Neked, elkalandozik a cseh tájak felé, hogy Duchcov/Duxban Casanovától is megkérdezze, hogy fogadta az ő interpretációját..., a prágai ódon házakban, kapualjakban és más kisvárosokban bolyong Csütörtök-Čtvrtekkkel pedig együtt figyelnek a hely szellemeire és egyetértenek, hogy az igaz szerelem mindig minden nehézséget legyőz. Hašekkel és Hraballal még egy sört is megiszik, bár a bort szereti, de otthon van a világ minden táján, élvezzi fényeit, figuráit, tárgyait, s a párizsi nagy Katedrálislól elhessenti az ördögöcskéket.

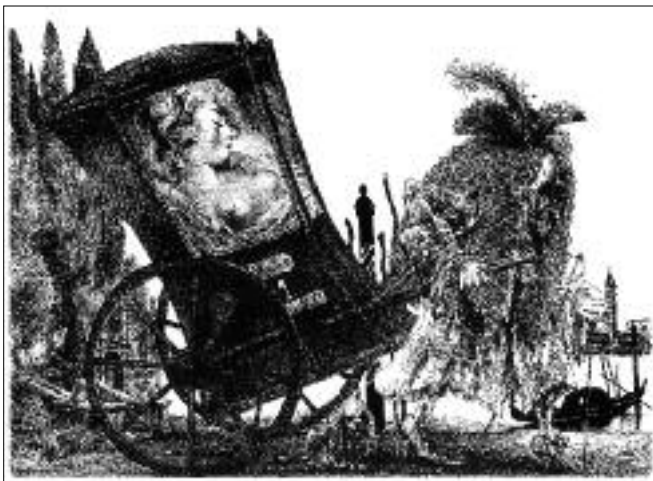
Vigyázz Magadra, s nem leszel egyedül, sok dolgod lesz... (félbemaradt kisfilmek befejezése, az életmű gondozása stb.)

molnárová <molnarova111@gmail.com>
2021. ápr. 2. 12:56

Papp Imre költő <z.lorincz@seznam.cz>

Gy. L. emlékére
a vállad fölött a felhők
csókolják egymást
örökre

Prága, 2021. április 9.

Gyulai Líviusz és a Bohemia BK

Líviusz, amikor 2000-ben megkerestük, hogy egy Villon-linómetszete alapján a Tandem Stúdió javaslatára felkérjük Václav Čtvrtek Pajzán meséinek illusztrálására, azonnal igent mondott! Ebben szerepe volt „Csütörtök” úr (ahogy ő nevezte) kedves, finom erotikával átszótt humorának, a prágai mondák ismert világának is, de attól kezdve Líviusz a Bohemia Baráti Kör örökös tagja lett. Családostól, kiterjedt baráti körével együtt utazott többször velünk Csehország földjére, sőt a Baltikumba a Jagellók nyomában, Spanyolországba, Franciaországba is. Duchcovval kezdte, ahol Casanova – az ő egyedi grafikáinak egyik főhőse – utolsó éveit élte, s ahol már stílusosan **Az öreg Casanova** egyik nyomatát hagyta emlékebe. 2002 és 2015 között már az ő „nyomába” is szegődtünk, pontosabban egykori és mostani északi szomszédainknál szervezett kiállításaihoz kötöttük körutazásainkat. Élvezte a cseh kisvárosok miliójét. Litomyšlben a Lovagok XVI. századi emeletes főtéri házát, ahol a városi galéria rendezkedett be, teljesen megtöltötte munkáival, s lám, egyik ablakából ott-honosan integet. Akárhol jártunk, nem volt olyan művészeti bolt, amelynek választékából ne hozott volna haza értékes anyagokat, finom „szerszámokat”, ecseteket itthoni munkáihoz. Óriási munkabírásából önzetlenül színezte Bohemia folyóiratunk értékes metszeteit Zachár Ottó barátunk – és mint kiderült, három nap különbséggel kortársa – gyűjteményeiből, vagy első szóra bekapcsolódott Bohemia Kiskönyvtárunk új köteteinek kiadásába, illusztrálásába, címadásába, bemutatóiba, cseh barátaink fogadásába... Végtelen kedvvel, derűvel, humorral, mesélőkedvvel osztotta meg velünk történeteit. Elmondhatjuk, hogy húsz éven át valódi barátunk volt, míg a Covid el nem ragadta, s mi boldogok vagyunk, hogy széles baráti körébe tartozhattunk... (mé)

Gyulai Líviusz csehországi és szlovákiai kiállításai a Bohemia BK-val:

Révkomárom (2002, Zichy Palota, Limes Galéria), *Prága* (2003, Magyar Intézet), *Slavonice* (2004, Városi Galéria), *Prága* (2005, Magyar Intézet), *Búcs* (2005), *Tábor* (2006, Oscar Nedbal Színház), *Litomyšl* (2008, Városi Galéria), *Brno* (2009, Régi Városháza), *Kassa* (2014, Városi Könyvtár)

A Bohemia Kiskönyvtár könyvei Gyulai Líviusz illusztrációival, illetve a Te-Art-Rum családi kiadó közreműködésével:

Václav Čtvrtek: Pajzán mesék (1. kiadás, Korma, 2000, ford. Molnár Éva, illusztráció: Gyulai Líviusz, tipográfia: Tandem Stúdió),

Václav Čtvrtek: Pajzán mesék és csodák (2. bővített kiadás, Te-Art-Rum, 2010, ford. Molnár Éva, illusztráció: Gyulai Líviusz, Szép Könyv-díjas 2011-ben, tipográfia: Gyulai Kati), *Cseh ételek. A Vnuk család konyhája* (Vnuk Piroška, Miloš, Kata és Bohemia BK receptjei, Te-Art-Rum, 2014, szerk. és tipográfia: Molnár Éva, illusztráció: Gyulai Líviusz), *Tomáš Mazal: Szlalom a Parnasszusra*. Útikalauz Bohumil Hrabal nyomában (Te-Art-Rum, 2017, ford. Molnár Éva és Polgár László, tipográfia: Gyulai Kati)

Gyulai Líviuszról megjelent könyvek:

Bán András: Gyulai Líviusz. Corvina, 1978, 20x28 cm, 66p
Gyulai Líviusz. Időutazás álló- és mozgóképekben. Te-Art-Rum, 2002, 23x29 cm, 128p
Lulu 80. Mesék álló- és mozgóképeken. Te-Art-Rum–MMA, 2018, 23x29 cm, 112p

Gyulai Líviusz rövid életrajza

Gyulai Líviusz 1937-ban született a Kovászna megyei Baróton, családja a második világháború idején költözött Magyarországra. Sopronban járt iskolába, 1952-től Budapesten a Képzőművészeti Gimnáziumban folytatta tanulmányait. 1956 és 1962 között a Magyar Képzőművészeti Főiskolát látogatta. Mesterei *Ék Sándor*, *Fónyi Géza* és *Kmetty János* voltak, *Barcsay Jenő* tárgybrázolásra és anatómiára tanította. Számos nagy sikerű könyvet illusztrált, az 1960-as évek elejétől a 2010-es évek második feléig. Első, jelentős figyelmet keltő munkája *Weöres Sándor* könyvének, a *Psychének* az illusztrálása volt 1972-ben. Ironikus, archaizáló tollrajzok, litográfiák, rézkarcok és linómetszetek kerültek ki keze alól. 1975 óta tévésorozatok, animációs filmeket is készített, melyek sorra hozták haza az első díjakat. A firenzei Uffizi Képtár linómetszetet vásárolt tőle.

A ‘vonalak mágusa’ – ahogy a róla forgatott portréfilm nevezi – számos díjat nyert el, mint a Munkácsy Mihály-díj (1973), az Erdemes Művész cím, a Kossuth-díj (2004), a Magyar Mozgóképmestere cím, a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztje, valamint a Nemzet Művésze cím (2014). A Magyar Művészeti Akadémiának megalakulása, 2012 óta tagja volt.

Számos csoportos és egyéni kiállításán láthatta a közönség alkotásait, 2018-ban nagy életmű-kiállítását a Vigadóban. 2021-ben hunyt el 84. életében, és azóta három emlékkiállítást rendeztek tiszteletére a Karinthy Szalonban, a Pestújhelyi Közösségi Házban és 2022. február 20-ig a Mücsarnokban. A II. Budapesti Illusztrációs Fesztiválon 2021 szeptemberében kiosztották a család-alapította I. Gyulai Líviusz-díjat. *(Az MMA közleménye alapján.)*

Orosz István megnyitóbeszéde

Gyulai Líviusz „Utazóféle vagyok...” című tárlatán,

2021. szeptember 22-én, a Karinthy Szalonban

Könny nem marad szárazon – konstatálja az „utazóféle”, hajdani rajzfilmjének címét idézve, amint valamelyik habzó fellegdunyha széléről lábát lóbázva szemrevételezi a gyülekezetet. Ez itten, kérem – tekint körbe – egy másik világ. Másmi-lyen, amelyben másképpen történnek a dolgok, nem jobban és nem rosszabbul, hanem másként, ráadásul nem is történnek, vannak, mert a történés valami időbeliséget feltételezne, hogy repüljön a jelenések fölött a szárnyas idő, meg minden míve, de ezek fölött nem száll, nem lebeg, meg sem moccan. Olyan, mint a sláger, az elakadt hanglemeztüvel: megáll az idő... Na persze már az alkotó sem öregszik, izmusok jönnek, mennek, dagadó izmú izmusok, némelyik visszatér, mintha itt

felejtette volna a pipáját (ami amúgy nem is pipa), vagy azért, hogy visszaakassza a kölcsönvett piszoárt, beleütközik az ajtóban a posztmodernbe, kalapot emel, mintha régi ismerőse lenne.

Mindenki ismer mindenkit, valami régi kocsmából, kávéházból, filmstúdióból, a Brazíliából, vagy a Veronikából, a Pénzügyorból vagy az Abbáziából, Egon Erwin Kisch vagy Hrabal mester U Ruzskujából, vagy abból a nagy deszkatákolmányból, ami a Nagymamák tengerpartján áll. Biplán és kalapos puttó. Szóval itt ez a másik világ, amiben másként vannak a dolgok, nem jobban vagy rosszabbul, de szerethetőbben, annyi szent. Közünk van hozzájuk, személyes közünk, talán a részletek teszik, a hozzájuk mesélt anekdoták, a végtelen möbiusz-csavarintású történetek, amelyek sosem fejeződtek be, de nem is ismétlődtek, meg persze a kísérők, a kísérők olykor csipkés szoknyában, máskor meg talpas poharakba töltve. Tinto rosso és Tintoretto. Pálmafás, tengerhabos Delfinia – ciril betűkkel skribálva föl – mindig a Hold pálmafás túlsó oldalán. Földtöltek föl harsan a földkóros alvajárók dala: Csapszék, pince, borkimérés, nem folyik itt borkimelés... Macskapék, a pajzán Bukolika. Rózsás labirinth ... és Pepecs ... és Kontúr ... és Satír... Az ő kis városa. Münchhausen báró ágyúgolyón ülve repül át a felhőszölyge előtt. Animus... anima... animáció. Robinson fölteszi a pápaszemét, s Gertrúd, a szakállas nevelőnő végre megszabadul a szájmaszkától, Napóleon megadja magát Hány János előtt, és egy vasúti forgalmistának egy ifjú sellőivadék elcsavarja a fejét. Egy sellőbarkfő Sopronból.

Együtt figyelik a tusba mártott tollhegy játékát a bordázott fehér papiroson (ugye emlékszünk, ez még kap fogni egy vajszínű árnyalatot), a tollszem döccenéseit, megiramodását, kanyarvetéseit, karistolását, hogy a lavírozva odaszusszantott lélegzetvételeket, a litográf-kőre pettyezett apróbb-nagyobb szívdobbanásokat, a harántdúc erekción és az aquatinta pászmák lassú ernyedését már ne is forszírozzam. Űgy is látják. Lássátok! Feleim! Fametszet? Rézkarc? Könyomat? Linó? Nem válogat, őt választja ki magának Psyché, a hajdani költőnő, naná, hisz tudja, hogy a legeslegnagyobb cickológust tisztelheti benne (úgy tessék érteni, a művészettudományok történetében, de egészen a Willendorfi óta ám, nem formált senki olyan érzéki ciciket, mint ő), aztán a sebesült Biciklibajnok, Lipitlotty, a pesti gavallér, továbbá a diabolós hölgy, meg a másik, a kitért kebelű (kedvenc sportod? A száz női mell!), aki olykor sárkányt legeltet (egy flört Cyranóval, egy liezon Szindbáddal), majd átül az öreg Casanova kordéjába, vagy pucér üleppel lovagolja az ajtós-nurenbergai Albrecht Dürer szenvedélyes rinocéroszát.

Művészettörténeti csúcspillanat: a legeslegelső orrszarvú (Jókainál még szarvorrú) a bestiáriumok narválagyarral ékesített ázsiai gyöngye (afrikai kitömvé) nyílegyenest Lisszabonból érkezvén az Oktogonon dobkol. Pestűjhelyen abra kol. Szenzáció! Szenzáció! Tempera Mentum. Hidegtű, Mezzotinto, lágylap... És persze borzolás, a grafikusok ismerik, a göndör fűrtök önborzolása. Utazóféle vagyok, mondja a cím. Ha úgy vesszük, a térben, a terek kanyaros labirintusában, de inkább az időkben utazgató mester. A dimenziók vándora. A nagymestert nem röffel mérik, nem könyökkel, arasszal, és nem is a vázlatrajzok számával. Azt sem tudta, mi fán terem a skicc. Egyből a makulátlan tisztázatot rajzolta. Radírgumi-ja? Tán nem is volt sosem. Magától értetődő természetességgel közlekedett a stílusok között, úgy öltötte magára Villon köpenyét, Lúdas Matyi csizmáját és Leacock cilinderét, mint ha öröktől fogva rá szabták volna. De nem csak azt tudta, ho-

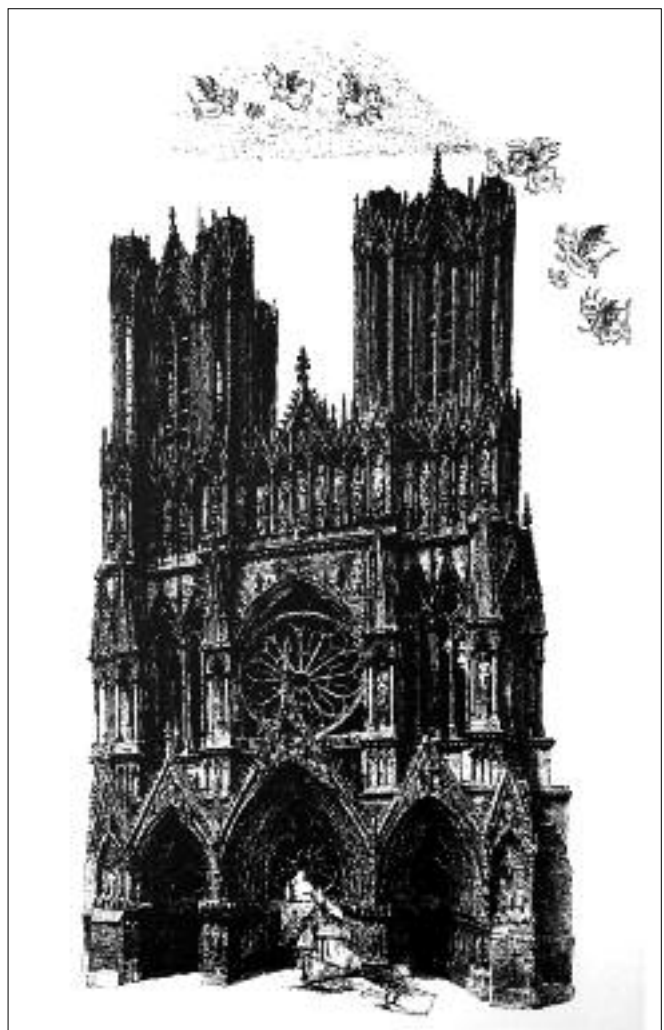
gyan legyen „autentikus”, azt is, talán még jobban, hogyan kell egy szelíd mosollyal minden szabályt idézőjelbe tenni.

Nézőpontváltás vagy könnyed stílusgyakorlat? Kecsesen okos csevegés. A szereplők horizontja, a rajzoló szemszöge és a nézők látómezeje csereszabatos: folytassa az olvasó, ezt a vonalat akár kegyed is húzhatta volna, ezt a foltot már uraságod is idetehette volna. Vagy kiscuccsád oda. Még érezzük a kézfogás melegét. És bepárasodik az orunkra drótozott lüpe. Az olvasó, aki „befefejezi” a művet, itt egyenrangú útítárs, barát, pajtás, cimbor. Körülülük a rajzszalt: Hertul mester és Hertul fia Miklós (tudták, hogy akkoriban még egy egész falu járt egy könyv illusztrálásért, jobbágyostul, jószágostul, hétszilvafástul), Hertul fia Miklós fia Miklós... Bocskay György és Bubenka – naná, hogy Jónás –, Zichy Mihály, Kondor Samu, Rékassy és Viola... Távlatlan, enyészpont, kalaplengető széles panoráma. A világirodalom magyarázója, a magyar irodalom megvilágítója. S a térdére támasztott rajztáblán a kigöngyölt látóhatár. Látszólag különbözők a témák: Sterne Érzékeny utazásai, Molière Fösvénye, Balzac Borsos történetei, Csokonai Karnyónéja, az édes-édes Krúdyádák, Hadova és Hamuka, De Ronch kapitány és az emblemikus rajzfilm-alteregő: Jónás, meg persze a kistestvére, a naplóíró Komisz kölyök – mindegyikhez tökéletes formát talál, kifogástalan technikát, eszményi stílt, és mégis, mégis minden esetben csorbítatlanul ő az: Gyulai Líviusz. Könny nem marad szárazon. Most tessenek, kérem, visszaintegetni!

2021. október 10.

Orosz István,

a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas grafikusművész, animációsfilm-rendező, költő, író, Gyulai Líviusz egykori barátja, munkatársa

Katedrális, 1991 (litográfia)

Elment Zádor Margit

Az Egyesült Államokból érkezett a hír, hogy 2021. szeptember 24-én, 98 éves korában a michigani Rochester Hillsben elhunyt **Zádor Margit** műfordító, memoáriró és holokauszt-túlélő, a cseh irodalom kitarító, kiváló népszerűsítője.

Zádor Margit 1923. május 7-én Munkácson született, amely akkoriban Csehszlovákiához tartozott, egy kultúrát kedvelő, ötgyermekes családban a legfiatalabbként. Cseh és magyar iskolákat látogatott. 1942-ben Munkácson elvégezte a magyar gimnáziumot, majd beiratkozott a zsidó hitközség által fenntartott Miskolci Tanítóképző Intézet utolsó évfolyamára, ahol tanítónői oklevelet szerzett 1944-ben, s jóval később pedig bölcsészdoktori diplomát a prágai Károly Egyetemen. A miskolci tanítóképző akkoriban egyike volt Magyarországon azon kevés iskolájának, ahol zsidó gyerekek abban az időben még tanulhattak. Miskolcra hazatért édesanyjához Munkácsra, ahonnan rövidesen az auschwitz koncentrációs táborba deportálták a családdal, majd fél év múlva a mauthauseni fióklágerbe szállították, amelyet az amerikaiak szabadítottak fel 1945. május 5-én.

A világháború után Prágába került. Itt ismerkedett meg és kötött házasságot **Zádor András**sal (1912–2008), aki már 1931-től Prágában élt. 1950-ben vele együtt utazott Budapestre, s vállalt munkát a férje által megszervezett és igazgatott Csehszlovák Kulturális Központban. Tíz év után Csehszlovákiába visszatérve 1962-től nyugdíjba vonulásáig, 1982-ig a prágai Városi Könyvtár módszertani osztályán dolgozott.

Munkája mellett a könyvtárban az ötvenes évektől a másik élethivatásává vált műfordításnak is hódolhatott. Modern cseh prózát fordított magyarra, férjével szoros alkotói kapcsolatban, aki szintén kitűnő fordító és irodalmár volt és már a hatvanas években az ő tolmácsolásában ismerhettük meg *Škvorecký* Gyávák című művét, de magyarul írt monográfiáit is *Ivan Olbracht*ról és *Karel Čapek*ről.

Zádor Margit a *Čapek* fivérek, *Šrámek*, *Vančura*, *Hašek* és *Olbracht* után a 60-as években sorozatban fordította magyarra *Vladimír Páral*, *Ivan Klíma*, *Ladislav Fuks*, *Jan Otčenášek*, *Jiří Mucha* vagy *Milan Kundera* műveit.

Az 1989-es rendszerváltás után a házaspár aktívan bekapcsolódott a prágai magyarok kulturális életébe, és rendszeresen közöltek kitűnő fordításokat a kortárs cseh irodalomból a Prágai Tükör című folyóiratban, kis szócikkben ismertetve az új szerzőket is. Háborús emlékeikhez későn tértek vissza. Zádor Margit Emlékfoszlányok című szépirodalmi igényű holokauszt-émlékiratai első ízben a Prágai Tükör 2000–2001. évi számaiban, könyv alakban a Kalligram kiadónál 2003-ban jelentek meg. (A dokumentum értékű írás Útržky vzpomínek címmel a cseh olvasókhoz is eljutott 2000-ben és 2009-ben.) 2007-ben férjével együtt nagy interjúban osztották meg emberpróbáló éveik emlékeit a Prágai Tükörben.

Margit életének utolsó öt évét az Egyesült Államokban élő orvos gyermekeinél töltötte, akiknek – *Helenkának* és *Ivának* – Emlékfoszlányait ajánlotta. Hosszú élete utolsó útja viszsza szakanyarodik Prágába, ahol az Olšany-i Új Zsidótemetőben helyezik örök nyugalomra. Emlékét a cseh irodalom nagyjainak az általa magyarra ültetett művei őrzik kötetekbe zárva.

Molnár Éva

(Lásd még: *Jiří Flaišman* 2021. szeptember 30-i megemlékezését a következő linken:

<http://i-kanon.cz/2021/09/30/za-marketou-zadorovou/>

In memoriam Radko Pytlík

Aki ismerte, tudja, hogy **Radko Pytlík** sokunk személyes jó ismerőse, jó barátja volt. Aki csak a száraz tényeket szemléli, azt mondhatja: végül is szép kort ért meg, hiszen 2022. január 31-én, 93 és fél éves korában hunyt el. (A híres irodalomtörténész 1928. október 8-án született.) Csak hogy nekünk szerencsénk volt pár hónappal 2021 vége előtt is találkozni vele, amikor még jó egészségnek örvendett. Ezért – még ha magas kora miatt bármikor számítani is lehetett a legrosszabbra – mégis váratlanul ért és lesújtott minket a hír.

A cseh kultúrát jobban ismerő barátaink tudják, hogy Radko Pytlík elismert haškológus és hrabalológus volt, számtalan nagyszerű könyvet írt a cseh irodalomnak erről a két kiemelkedő alkotójáról. De írt Franz Kafkáról és Dosztojevskijről is, és nem egy helytörténeti munkája is megjelent. Pytlík professzor úr személyesen is ismerhette és barátjának mondhatta a nála 14 évvel idősebb Bohumil Hrabalt, aki maga is nagyon tisztelte Jaroslav Hašek munkásságát.

De bármennyire ismert és elismert alkotó volt, mindig megmaradt barátságosnak, aki nem volt rest az egyszerű emberekkel is tartani a kapcsolatot, aminek mi magunk is tanúi lehettünk megannyiszor. Akár a budapesti családi kirándulásukat említjük, amikor a Bohemia tagjaival is találkozott, akár a rendszeres Hašek-rendezvényeket, akár a személyes baráti

találkozókat. Nem tudok elég hálás lenni a sorsnak azért, hogy nekem ez utóbbiból jó pár alkalom kijutott: négyszemközt Radkóval, vagy hatszemközt vele és Richard Hašekkel. Ahogy a cseh médiának szoktam nyilatkozni: „az én (nyelvi) egyetemem a prágai kocsmá volt, s azon belül Radko Pytlík volt a professzorom, és Richard Hašek a tanárom”. Többször volt lehetőségem a műtermében meglátogatni őt, sőt, bizalmas jelölő kölcsönadta prágai sörözői jegyzeteit a kocsmológiai kutatásaimhoz.

Radko Pytlík számtalan nyomtatásban megjelent könyve közül ki kell emelnünk a magyarul is megjelent és nagyszerű Hašek-életrajzát, amelyet a Kossuth kiadó jelentetett meg Csavargó liba címmel A Toulavé house a világ számtalan nyelvén megjelent, és ma is a haškológia alapművének tartja minden irodalomtörténész. A Švejk írójáról ezen kívül is sok könyvet írt, nem túlzás azt mondani, hogy saját Hašek-életművel rendelkezik. Ezek közül kiemelkedik a Hašek bibliográfia, amely bár az 1960-as években jelent

meg, mégis alaplátnak számít, akárcsak a 2013-ban megjelent *Jaroslav Hašek: Data–fakta–dokumenty (Dátumok–tények–dokumentumok)* című enciklopédikus munkája, amely az író életének napjait kronologikus sorrendben dolgozza fel. Hatalmas munka, amelyet ő maga élete főművének tekintett. Amint azt nekem nyilatkozta egyszer, „még az a ’szerencse’, hogy Hašek élete aránylag rövid ideig tartott, különben sosem végeznék ezzel a könyvvel”. Hiszen már ő is nyolcvan fölött járt, amikor a munkát – több évtizedes kutatásait összegezve – összeállította. A kötetet csakúgy, mint Radko Pytlík újabb kiadású munkáit az Emporius kiadó jelentette meg.

Hrabalról írt munkái közül magyarul a „...a neuveřitelné se stalo skutkem. O Bohumilu Hrabalovi” című könyve jelent meg Kiss Szemán Róbert fordításában, az Eri Kiadó kiadásában 1998-ban. Itthoni címe: *Hrabal-émlékkönyv* volt, amelynek utolsó fejezete csak magyarul jelent meg, Radko Pytlík kézírata alapján. A könyv bemutatóját akkor a Víztorony könyvesbolt rendezte, ahol a szerző maga is megjelent, s ahol le-

hetőségünk volt régi barátjával, a legnagyobb magyar bohémistával, Dobossy Lászlóval összehozni őket. Egy régebbi közös fényképük a söröskancsóval a mai napig lapunk fényképes mottója. (Milan Jankovič felvétele egy 60-as évekbeli irodalomtörténeti konferencián.)

Irodalomtörténeti, tudományos ismeretterjesztő munkássága mellett gyakran vett részt különböző kulturális akciókon, rendezvényeken. Nem egyszer hallhattuk őt előadni Magyarországon is. Nem csak a Víztorony könyvesbolt találkozóin, de a budapesti Cseh Centrumban is többször vendégeskedett. Csehországban pedig sokszor hallhattuk őt csodásan zongorázni és énekelni a Hašek-konferenciákon, sőt magyar énekrepertoárjával lefőzte a miénket.

Harminc éves barátságunk alapján mondhatom: Radko Pytlík bölcsessége, embersége, barátságossága, énekhangja öröké szép emlék marad lelkünkben...

Isten veled, professzor úr!

2022. február

Polgár László

Éjszaka írt nekrológ

2021. szeptember 20-án délután érkezett számomra az év legszomorúbb híre: meghalt **Vladislav Merhaut** barátom. Felesége hívott fel telefonon, éppen a Gyöngéd barbárt lapozgattam. És pár nap múlva már az utolsó gyöngéd barbár prágai temetésére utaztam fel dél-csehországi lakhelyemről.

Merhaut az egyik legcsodálatosabb ember volt, akit megismerhettem életemben. Még egyetemista voltam, amikor először találkoztunk, és a jófajta pilzeni sörök társaságában azonnal barátok lettünk. A több évtized alatt számos kiskocsmát bejártunk, ő tanított meg a cseh erdőben gombászni, bevezetett az Arany Tigris Hrabal-asztaltársaságba, részt vett a Bohémia-fesztiválokon és sok szabadidőnket töltöttük együtt télen-nyáron. Az egyik emlékezetes sörözésünkre Jelínékéknél került sor: délelőtt volt még, és a mellettünk levő asztalnál magyarok ültek. Pár óra elteltével aztán ezt hallom:

– Nézd már ezeket a cseheket, már órák óta itt üldögélnek, apa és fia, és csak vedelik a sört meg dumálnak, ez aztán az élet, nincs jobb dolguk, munka, tanulás, ilyesmi...

Merhaut barátom tanított meg igazán úgy általában az élet, a lét iránt érzett csaknem permanens szeretetére. Holott az ő sorsa nem volt könnyű – először legjobb barátját, Vladimír Boudníkot vesztette el, aztán egy alattomos betegség miatt leányát is. Mégis – talán utolsó éveit leszámítva – az a fajta őszinte, lényé legbelsejéből sugárzó derű jellemezte, ami csak nagyon keveseknek adatik meg a földi lét során. Bölcsnek és derűsnek ismertem mindvégig, egy olyan világban, amelyben már nagyon nehéz ilyennek maradni.

Vidéken született, de már fiatalon Prágába költözött. Gépipari technikumot végzett, de volt sofőr, remekül trombitált és

Vladislav Merhauttal 2006-ban, egy žižkovi kiskocsmában

Fotó: Kocsis Péter

egy jazz-zenekarral sokat turnézott Európa-szerte, így keresve meg a sörre valót. És persze remekül táncolt és imádták a nők. Életében mégis két főszereplő volt: Vladimír Boudník, a jóbarát, és Libuska, a második feleség. Boudníkkal munkahelyén ismerkedett meg, és a kezdetektől naplót vezetett a zaklatott életű, korán elhunyt képzőművészről. Merhaut voltaképpen egész életében az ő hagyatékát, emlékét ápolta és népszerűsítette. Nem sokkal halála előtt jelent meg a Boudník összes művét leltárba vevő kötete, amely a harmadik, vele foglalkozó vaskos könyv volt. Így elmondhatjuk, hogy halálakor már semmivel sem maradt „adósa” az egykori jóbarát-nak. Kevés olyan ember volt, mint ő – aki eredeti képzettsége ellenére annyira szerette volna a művészeteket, és egyben igazi értőjük is volt. Utolsó éveit meghatározta a tény, hogy egyre nehezebben járt, és ehhez jött még a koronavírus nyomasztó ideje is, amikor bezártak a kocsmák és nem lehetett találkozni a cimborákkal. Telefonbeszélgetéseink során már nem azt a régi, vidám hangot hallottam, amit addig évtizedeken át. Már nem volt benne várakozás a lét, az élet új dolgai iránt, inkább afféle unott üldögélés az Örökkévalóság Gátján, akárcsak Hrabal esetében. De azt mindig elmondta, mennyire hálás a sorsnak feleségéért, akivel csodálatos harmóniában éltek, jóban-rosszban egymást támogatva, kitartó szeretetben, még idősen is, az utolsó pillanatig. Emlékszem, hányszor elmondta nekem ebben az időszakban – „Petře, ez az, ami a legfontosabb az életben, és ezt főleg idősebben tudja értékelni az ember. Egy társ, akivel megértitek és szeretitek egymást, és akivel közös emlékeitek vannak.”

Tiszta lélek volt, tele szeretettel, lelkesedéssel az élet és az emberek iránt. És persze férfi, férj, apa, nagypapa és déd-nagypapa is.

Nem szeretnék személyes élményeket mesélni, azokat szívesebben őrzöm meg magamban – és csak remélni tudom, hogy van valami a halál után is, ami értelmet ad minden életnek. Például egy kiskocsmában jófajta pilzenivel, ahol most derűs mosollyal üldögél Hraballal és Boudníkkal, várva a többi érkezőt, miközben Vaništa úr elégedetten bólogat a csapszék mögött, lám-lám, akik boldogok voltak a földön, azok boldogok az égben is...

2022. január 4.

Kocsis Péter

Mirko, a költő elbúcsúzott

2021. augusztus 1-jén Horvátországból érkezett gyász hír: Elhunyt **Mirko Knížek** barátunk, a Lipovljani Česká beseda volt elnöke, a horvátországi csehek kulturális életének illusztris alakja, megbecsült költője, horvátországi látogatásaink szíves vendéglátója, Bohemia-báljaink, születésnapjaink vendége honfitársaival, Lipovljani ének- és táncsoportjával együtt. 2007. évi dobroškai nyári cseh nyelvtanfolyam óta tartott barátságunk. Az oda-vissza látogatásaink mindig eseményszámba mentek, büszkén és kitárt szívű barátsággal mutatták be értékeiket. Ő, személy szerint a nagy betűs Barát több versét, kötetét ajánlotta körünknek, folyóiratunknak. Mélyen megrendülve búcsúztunk tőle, hisz a szívhalál hirtelen ragadta el egy boszniai cseh irodalmi fellépésen. Augusztus 4-én helyezték örök nyugalomra Krivajban, nyári lakóhelyén, a családi bázison, ahol még foglalkozásszerűen méhészkedett is. Verseiben éljen tovább! (mé)

Setkání

Osud mi šeptal,
Že se jednou znovu setkáme.
Dnes nebo zítra.
Věřil jsem v to,
to moje srdce chtělo.
A teďka tvá postava přede mnou,
tvá blízkost mě mluví,
že jseš i ty ráda.
Já to cítím
I proto jsem nesmírně šťastěn.
Vyměníme si pohledy
a slíbíme si navždy přátelství.

Találkozás

A sors azt suttogta nekem,
Hogy egyszer újra találkozunk.
Ma vagy holnap.
Hittem benne,
a szívem akarta ezt.
És előttem most az alakod,
a közelséged beszél hozzám most,
hogy te is örömmel vagy.
Érzem ezt
Határtalanul boldog vagyok.
Pillantást cserélünk
és barátságot ígérünk örökre.

(Papp Imre fordítása, 2007)

(Megjelent:

Bohemia, 2007. december, 43. oldal)

Oldřich Kníchal életútja

Oldřich Kníchal író, műfordító, publicista. A hajdani Csehszlovákiából 1981-ben költözött Magyarországra magyar feleségéhez. Budapesten kezdett magyarul tanulni. 1996-ban lett magyar állampolgár. A magyar irodalom fordításával harmincöt éve foglalkozott, szlovákra és csehre (anya- és apanyelvére) fordított. Eddig harminchét kötetben jelentek meg művei, saját munkák és fordítások szlovák, cseh és eszperantó nyelven. (v. ö. <http://worldcat.org/identities/lccn-n79134378/>) Három kötet műfordítása kiadásra kész.

Ebben a vázlatos szakmai életrajzban csak a magyarországi műfordítói munkájáról esik szó, mert bár hosszú élete során sokat dolgozott, mint író, esszéista, publicista, de csak élete második felében lett a kortárs magyar irodalom fordítója. Táncsics Mihály-díjas újságíró, publicista. 81 évesen ment el, 2021. március 21-én.

A mai magyar irodalomból szlovákra és csehre több mint százötven írótól fordított, van, akitől egész kötetet, van, akitől egy-egy novellát vagy verset. Az alábbiakban csak a köteteket sorolom fel:

Szávai Gézától két kötetet fordított csehre: *A zöld sivatag vőlegény (Ženich zelenej púšte)* és a *Séta gramofonzenére címűt (Smrt krásných kozlů)*

Szlovákra fordított számos novellát, ezek közül tizenhárom könyv alakban megjelent a *More a čajka* című kötetben. (*Tenger és sirály*. Elbeszélések kortárs írótól. 1998)

Nemes Nagy Ágnes verseiből, először(!) szlovák nyelven kétnyelvű kiadásban. *Achnaton v nebi – Ekhnaton az égben* címmel jelent meg válogatás (1999)

A határon túli magyar költészet három antológiája, 2003–2005 között jelent meg a következő kötetekben:

Valaki jár a fák hegyén – Vol'akto chodí po horách. Magyar költők Romániából. (Verses kötet. Válogatás)

Tornycok zengenek – Veže zunia. Magyar költők Szlovákiából. (Verses kötet. Válogatás)

Vers kékben – Báseň v modrom. Magyar költők a Vajdaságból. (Verses kötet. Válogatás)

Ady Endre istenes verseiből állított össze válogatást *Az Úr érkezése – Prichod Pána* címmel, ami 2006-ban jelent meg.

Hosszú ideig dolgozott azon az antológián, amely XX. századi magyar költők istenes verseit tartalmazza az ő válogatásában:

Az Isten harsonája – Božia trúba című kétnyelvű kötet 2016-ban jelent meg.

Kiadásra várnak a következő, elkészült fordítás-kötetei, amelyeket az NKA támogatott és elfogadott:

Pilinszky János: *Smerom k plnosti (A teljesség felé)*. Válogatás a szerzőnek az Új Ember című lapban megjelent prózai írásaiból.

Jókai Anna: *Virágvasárnap alkonyán. Imaversek. (Na sklonku Kvetnej nedele. Veršované modlitby.)*

Jókai Anna–Kozma Imre: *A remény ablaka (Okno nádeje)*

Néhány szépirodalmi és publicisztikai írása magyar, illetve román nyelven is megjelent. Szlovák és magyar nyelvű recenzióit és szépirodalmi alkotásainak részleteit nagy számban közölték szlovákiai, csehországi, magyarországi, romániai és vajdasági irodalmi és más lapok is. Előadóként részt vett számos irodalmi rendezvényen Magyarországon és Szlovákiában.

Az alábbi linken Oldřich Kníchal csaknem minden munkája fellelhető, a megjelenési adatokkal ellátva és képekkel illusztrálva:

https://www.google.com/search?source=univ&tbm=isch&q=old%C5%99ich+kn%C3%ADchal&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKewiTwY_L5q_sAhXOXIsKHJR8AN0Q420oCnoECA8QTg&biw=992&bih=455

1990 óta tiszteletbeli tagja volt a Szlovák Írók Egyesületének (Spolok Slovenskych Spisovateľov), és 2000 óta a Magyar Írószövetségnek. Valószínűleg az egyetlen műfordító volt, aki rendszeresen fordított magyar költészetet szlovák nyelvre.

Pécs, 2021. február 23.

Tófalvy Éva

P. S. Búcsúzik tőle a Bohemia Baráti Kör is, hisz Pécsre költözése előtt és amíg egészsége engedte, többször találkoztunk különféle csehes rendezvényen, ahol a maga szerény módján nyilvánult meg, mialatt a háttérben hatalmas, elkötelezett munkát végzett. Igazi „krajanként” cseh–magyar–eszperantista családi kötelékben élt itt Magyarországon, míg a COVID el nem ragadta. Gyászolja felesége, Tófalvy Éva – akinek A szabadulás című, a Husáki érában játszódó regénye 2019-ben jelent meg –, fiuk, barátai, ismerősei. – A szerk.

BÚCSÚZUNK...

A pandémia hullámaival terhelt 2021-es évben több barátunk, ismerősünk, tagtársunk távozott az élők és a Bohemia BK soraiból, mint valaha korábban. Gyászoljuk Gyulai Líviusz, Oldřich Kníchal, Kun Ferencz, Veres Ágnes, dr. Sasi Nagy Istvánné, Hunyadi Zsófia, Máriás Krisztina, Tényi István, Kuzma László, Balassa Ferencné, Ferenczy Ingrid, Csoma Zsigmond, Péterffy Ágoston, Kovács Ildikó, Flasch János barátainkat és azokat, akikről esetleg nem érkezett értesítés. Hosszabb-rövidebb megemlékezéseink következnek... – A szerk.

A Rákóczi Szövetség megrendülten és mély fájdalommal tudatta, hogy Kun Ferencz barátunk, a Rákóczi Szövetség alelnöke és alapítója 80. életévében, 2021. október 15-én elhunyt. A szövetség saját halottjának tekintette, és november 9-én a Farkasréti temetőben kísérelhetjük utolsó útjára. Credója: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.” 2 Tim 4.7

Foto: Árendás József

Kun Ferencz Dunaalmásról származott, Neszmélyen nőtt fel, közvetlenül a szlovák–magyar határnál Komárom-Esztergom megyében. Egész életére kihatott, hogy családja, rokonai egy része a trianoni döntés következtében a Felvidéken maradt. Az 1980-as évektől rendszeresen kezdett el járni a Felvidékre. Természeti, történelmi, irodalmi témák lelkes kutatójává, majd élvezetes előadójává vált. Azt vallotta, minél erőteljesebben fel kell karolni a szellemi értéket és a helyi érdekességeket, s ott, ahol az megtalálható, minél inkább őrizni és éltetni kell. A rendszerváltást követően egyre inkább érezte társaival, hogy erős szolgálatot kell létrehozni. Kun Ferencz nevéhez fűződik, hogy próbáljanak szervezett formában megnyilvánulni. Így kezdtek el öten: néhai dr. Göndöcs Laci bácsi, Balázs György, Czenthe Miklós, Simén András és jómagam megalakítani a Rákóczi Szövetséget 1989-ben. Élete végéig elkötelezetten dolgozott a felvidéki magyarság ügyéért, s előadásokat tartott. A legpolgárabb, legcivilibb nyugdíjas életet élte Budapesten. Minden, ami könyvekkel, a színházzal és a focival kapcsolatos volt, beépült életébe. Részt vett aukciókon, gyűjtött, tanácsot adott. Alig akadt olyan téma, amihez ne tudott volna érdemben és érdekesen hozzászólni – hangzott el a temetésen Csáky Csongortól, a RSZ elnökétől. Széles látkörébe minden emberi, kulturális és nemzetiségi ügy belefért, a civil szervezetekkel való kapcsolattartás is a kezdetektől fogva. Így lettünk többen egymás

szervezeteinek tagjává is, kölcsönösen figyelemmel kísérve tevékenységünket, cseréltünk tapasztalatot és kiadványokat. Kun Feri már elődszervezetünket, a szlovák és cseh kultúra magyar barátainak Amicus elnevezésű társulását is értékelte, s 1993-ban a Bohemia Baráti Kör megalakulásakor azonnal az egyesületünk tagja lett. Ha közvetlenül nem is vett részt rendezvényeinken, utazásainkon, érdeklődött irántunk, 28 éven át tagdíjfizetéssel támogatta körünket, vagyis az alapítás óta megszakitás nélkül erősítette a taglétszámot. A 25. évfordulónkon **Diploma Bohemorum** oklevéllel díjaztuk folyamatos tagságát, kitarását. Egy másik informális, de annál kitaróbb Asztalnak lett még tekintélyes, közkedvelt tagja, szinte összetartó alakja. És közben pár mondatos napi bejegyzésekkel naplót vezetett, melyet barátai unszolására Privát ösvény címmel terjedelmes könyv formájában is kiadott, hogy a napló ne csak önmaga vívódásait, szenvedélyeit, e baráti Asztaltársaság eseményeit, de 1988-tól 2001-ig sorsfordító évek látképét is közvetíthesse, igaz tanúként.

2020. március 15. alkalmából állami részről megkapta a Magyar Érdemrend lovagkeresztje elismerést a Rákóczi Szövetség megalapításában vállalt jelentős szerepéért, valamint a felvidéki magyarság támogatásáért, illetve kulturális életének fejlesztése érdekében végzett munkája elismeréseként. Isten Veled, kedves Feri, abból a Privát ösvényből, mellyel még az örök búcsú előtt meg tudtál ajándékozni minket, mindig idézni fogjuk énedet és magunkat! (mé)

Foto: Zsáhr Ottó

Veres Ági barátunk 2021. október 28-án elhunyt. Kívánságának megfelelően a hamvait a szűk család 2021. november 14-én a Dunába szórta. Ági, akit már súlyos kórok gyötörték az utóbbi években, de a keleti filozófia tanításait átvéve maga volt az élni akarás, a humoros optimizmus, a lelkesedni tudás és a szépség, az ízlés, illetve művészi kifejezésük közvetítője festményeken, selyemfestésben. Életszenvédélye és pályája a tipográfia volt, melynek grádicseit nyomdában retusorként kezdve, szorgosan tanulva a Helikon Kiadó tervezőjéig végigjárta. A feladat mindig felvillanyozta, mint ahogy menetközben megtervezte Bohemia folyóiratunk első nyomtatott változatát, türelemmel bevezette, tanította be Polgár Lacit a tördelés technikai rejtelmeibe, hogy elengedje 16 évre a folyóirat dizájn világába. Sőt e sorok írójának is tartott egy villámtanfolyamot e tárgyból, s a kezdetektől végig konzultánsa, rugalmas, nyitott munkatársa volt. 2010–2018 között nyolc éven át a Bohemia tipográfiáját is újra kézbe vette, finomította. Neki köszönhetjük logónk

megalkotását, számos meghívónkat, és sok más megjelenítési ötletet. Őt eme elévülhetetlen érdemeiért a rendes tagságon kívül tiszteletbeli tagunkká is fogadtuk, amíg csak törekeny alkátát az elhatalmasodó betegség birtokba nem vette. De még ereje fogytán is töretlen ragyogással örült egy-egy jó poénnak, egy szép kompozíciónak, kedves kis lakásának, új könyvnek, a jóga és a meditáció felszabadító érzésének, és azoknak, akik törődtek vele. Ūrt hagyott maga után, mégis velünk marad a Bohemia lapjain! (mé)

Sasika vagy **Klarissza**, hivatalos nevén **Dr. Sasi Nagy Istvánné**, körünk rangidőse, 95. életévében, közel öt évig tartó, végtelen türelemmel viselt súlyos bénulásos betegség után 2021. november 9-én elaludt. Földi hamvait 2022. december 21-én református istentisztelet után a Fasori Református Templom kolumbáriumában helyezték örök nyugalomra. A hozzátartozók között Sasi-Nagy Ildikót és férjét, Palotai Tamást, testvérét Tildát is ismerhettük révén a Bohemiában. A végső búcsún meghatóan emlékeztek meg szívós és megannyi dolog után érdeklődő lényéről. Sok egyesületnek volt támogató és aktív tagja, szinte lubickolt a felszabadult civil életben, mi sem felejtjük, hogy sok fontos akciónkra, sőt kirándulásunkra eljött. Utoljára talán a 20. évfordulónkra rendezett kavalkádra tudott eljönni,

ahol őt is a **Diploma Bohemorum** birtokosává avattuk, hiszen megalakulásunk óta folyamatosan megtisztelt tagságával. Életében az Erzsébet Nőiskola zászlófeliratát követte: *Igazságért küzdeni / Szeretemben élni / Szépért lelkesedni / Tudásért áldozni / Szenvedésben megtisztulni / Hittel cselekedni*. A kis emléklapon látható két fényképen idős korára is megőrizte a sugárzó ifjú leány élénk érdeklődő szemét. Isten nyugosztalja! (mé)

2021. május 6-án hirtelen távozott e földi világból **Hunyadi Zsófia**, valamikori tagtársunk a könyvkereskedői szakmából. Rövid ideig volt tagunk, de közeli bohemiás barátja révén a cseh kultúra és a cseh sörök barátja lett, keresve a kapcsolódási pontokat. Íme a volt barát búcsúja: *Drága Zsófi! Sohasoha egy percig nem gondoltam volna, hogy ilyen helyzet bekövetkezhet. Soha eszembe sem jutott volna, hogy én írok nekrológot neked, rólad, hozzád, és nem fordítva. Aki végigkísérte az életünket, mindenki tudja pontosan, hogy nemcsak „hivatalosan” ismertük egymást, hanem civilben is. Sok-sok éven át voltunk részesei egymás életének, s nem csak a „csehes körökben”. Nem csak a Bohemia Baráti Körben. Felfogni*

is nehéz, hogy már nem jössz többet velünk sehová... Hát még, ha hozzátesszük, hogy csak 52 évet éltél meg, s hogy milyen furcsa, elháríthatónak tűnő módon hagytál itt minket. Nemcsak én, de mindenki kedvelte mosolygós, vidám természetedet, és azt, hogy mindig volt egy-egy kedves szavad. Az életkedved példa lehet, hiszen még az előtt a végzetes reggel előtti napon is türelmetlen szavakkal posztoltál arról, vajon mikor lesz már a 2021-es évi Ūnnepi Könyvhét. Látszott rajtad, mint azelőtt mindig, hogy tenni, lépni, csinálni akartál valamit. Ahogy mindig, mindig akartál valamit. Valami mást, valami újabbat, valami előremutatót, ami addig még nem volt. [...] Már csak az a remény maradt nekünk, drága Zsófi, hogy ott fent, az égi virágoskertben kiélheded szépérezkedet, és ott kedvedre nevelgetheded kedvenc virágaidat. Köszönöm, hogy a részese lehettem az életednek, és két szép, jóra való gyereked felnevelésének.

2022. február, Polgár László

Fotó: Zachár Ottó

2021. augusztus 9-én az elizumi mezőkre költözött **Mária (Wolf) Krisztina** barátunk, aki Zürichből járt haza és vízitúrázóink oszlopos tagja lett a Reichardt–Maczák „szekcióval”. Hosszú éveig egyszer sem hiányzott, míg az alattomos kór az utóbbi időben meg nem támadta. Kedves arcát, vidámságát, érdeklődését, a vízisellő-ügyességét és jelenségét nem feledjük. Hamvait Zürichben és Balatonedericsen készültek gyermekei eltemetni. Fájó szívvel búcsúznak Bohemiás barátai!

Fotó: Zachár Ottó

2021. augusztus 27-én **Tényi István**, Balázs Béla-díjas filmrendező, régi barátunk Margit körüti lakásának tragikus kimenetelű tüzeben hunyt el – értesültünk aznap a hírekből. 73 éves volt. Megrendülve gyászoljuk, dokumentumfilmjei – melyek között Gyulai Líviuszról és Orosz Istvánról forgatott kettős filmportré is szerepel (Tálalkozás a kertben, 2006) – megőrzik nevét a szélesebb közönség előtt is. Az Otaván tett vízitúránk is emlékezetes volt, amikor 2008-ban hatalmas testi erejével jó pár rizikós helyzetből mentette ki főleg női csapatát. A mellékelt kép akkor készült. Majd arról értesültünk, hogy vidéken megtalálta társát és a békés életformát, de amikor Budapesten járt, be-betért egy kis beszélgetésre a törzshelyünkre is. Nyugodjék békében! *Lásd még: <https://www.origo.hu/filmklub/20210830elhunyt-tenyi-istvan-filmrendezo.html>*

Kuzma Laci 2018–2019-ben csatlakozott a vízitúrázókhöz, régi „vizes” barátunk hozzátartozójaként, és legyőzve idegenkedését a vizes megpróbáltatásoktól, csöndes jó humorral vette az akadályokat. 2021 nyarán ment el hirtelen, tudomásunk szerint.

Takács Ildikó, aki az egyik ősvízitúrázónk társaként 1997-től erősítette a csapatot családostól és vidáman vette a gátakban megtestesülő akadályokat, szintén tavaly hagyta itt sorainkat. Hiányozni fog!

Balassa Ferencné 2021. szeptember 29-én hunyt el. 2018-ban csatlakozott hozzánk és kapcsolódott be kirándulásainkba, aminek folytatása sajnálatosan rövid időre szabatott ki.

Fotó: Zachár Ottó

2021. október 10-én, életének 83. évében elhunyt **Ferenczy Ingrid Margarete**. Hamvainak Dunába-szórásával november 26-án helyezték örök nyugalomra. 2013-tól volt aktív tagja egyesületünknek az utolsó pillanatig, német származása révén német nyelvű fordításokban is segédkezett, szerettük enyhe akcentusát. Élénk érdeklődéssel és kitekintéssel dolgozta fel közép-európai népek történelmi sorsát. Legutóbbi bánáti kirándulásunkon, 2016-ban még

játszva megmászta a Duna fölé kiugró szikla-magaslatot Svátá Helena cseh falu fölött, Ferdinand Hána helyi lakos vezetőnk irigylésre méltó példaként konstataulta teljesítményét. 2019-ben már panaszkodott járási nehézségeire, de a Szépművészeti Múzeum újra megnyílt román csarnokát így is megnézte. A sors tisztos kort engedett néki. (mé)

Fotó: Zachár Ottó

2021. november 9-én elment **Csoma Zsigmond** barátunk is, okleveles kertészmérnök, muzeológus, gazdaságtörténész, egyetemi oktató, kutatóprofesszor, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum munkatársa, aki munkássága mellett több szalon is kapcsolódott a Bohemiához, mint országhoz és baráti körünkhöz.

Lásd még: <https://reformatus.hu/egyhazunk/hirek/elhunyt-csoma-zsigmond/>

2022. január 25-én érkezett az értesítés **Péterffy Ágoston** barátunk elhunytáról, aki életének 80. évében január 13-án hosszú betegség után költözött az égi mezőkre. Búcsúztatása és örök nyugalomra helyezése 2022. február 1-jén történt meg az Avilai Szent Teréz-plébánia-templomban és altemplomában. Szinte az alapítástól volt családostól tagunk és kirándulásaink résztvevője 2016-ig, amikortól már a betegség akadályozhatta abban, hogy sűrűben lássuk. Az ő credóját Szent Ágostontól választotta a család: „Semmi sem győz meg, csak az igazság, semmi sem ment meg, csak a szeretet.”

2022. február 17-én távozott közülünk **Kovács Istvánné Ildikó**, aki régóta ismerte már körünket bohemiás ismerősei, szomszédai révén, mígnem 2019-ben tagként is megerősítette

Fotó: Zachár Ottó

kapcsolatát és szívesen vett részt megmozdulásainkon, szülinapokon, szalonon, sétálós kirándulásokon, érdekelték a történelmi összefüggések, a közös emlékek, mivel ő is egy II. világháború végén ide telepített családból származott. Sajnálatosan rövid idő alatt ragadta el egy gyors kifejlődésű kór.

Fotó: Zachár Ottó

2022. március 2-án elhunyt **Flasch János** barátunk, aki az egyesület alapítása óta tíz évig volt tagunk, majd nyugdíjba vonulása után is számon tartotta összejöveteleinket és egyes rendezvényeinket, melyeken alkalmanként megjelent. Számos egyesületnek volt még tagja, s mélyen vallásos lévén egyházi körökben forgott legtöbbet. Életét a hitnek szentelte, végtelen jóindulattal és megértéssel fordult az emberek felé.

Valamennyi elhunyt barátunk nyugodjék békében, emléküket megőrizzük! (mé)

Fotó: Faragó István

Bohemia-bemutatózás újra Prágában

Bohemia Baráti Körünk minicsapata 2021. október 3. és 9. között Prágában és környékén kirándulgatott Szabó Gábor barátunk vezetésével és záróakkordként a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) Prágai Helyi Egyesületének meghívására október 8-án a Nemzetiségek Házába is ellátogatott. Itt baráti találkozó keretében újból bemutatkoztunk, felelevenítve a régóta tartó partnerkapcsolatokat. A prágai magyar folyóirat, az évente hatszor megjelenő Prágai Tükör így számolt be látogatásunkról:

„Sok mindenben érdekes lehet a csehországi magyar szervezetek számára a budapesti Bohemia tevékenysége. Mint ismeretes a Bohemia a cseh kultúra magyarországi barátainak a köre. Míg Magyarországon a cseh kultúrát népszerűsítik, addig Csehországban aktív kapcsolatot ápolnak többek között a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségével. Találkozásaink, eszemecseréink mindkét fél számára mindig gyümölcsözőek.

Nem véletlen tehát, hogy amikor a magyar szövetség prágai helyi egyesülete meghívására október elején a cseh fővárosba látogatott a bohémiasok egy kis csoportja, a Nemzetiségek Házában lezajlott találkozóznak ismét gazdag és érdekes programja volt. És érdeklődőkben sem volt hiány.

A rendezvényen egyebek között két filmmel megemlékeztünk a közelmúltban elhunyt Gyulai Lívusz, Kossuth-díjas grafikusról, animációs filmrendezőről, a Nemzet Művészeről, a magyar–cseh barátság lelkes hívéréről, megtekinthettük Molnár Éva összeállításában az egyesület 28 évéről szóló vetítéses prezentációt és Zachár Ottó alapító, tiszteletbeli elnök Prágai Kuriózumok című kiállítását.* Az érdekes gyűjtemény Zachár Ottó évtizedes szorgalmának, gyűjtőszendvényének eredménye. Emlékeztetni szeretnék, hogy Zachár Ottónak a magyar–cseh barátság érdekében kifejtett tevékenységét 2020 őszén Gratias Agit díjjal ismerte el a Cseh Külügyminiszté-

rium. Korábban ezt a nívódíjat maga a Bohemia Baráti Kör is megkapta.

A prágai találkozón Szabó Gábor, a Bohemia BK jelenlegi elnöke, egykori csehországi egyetemista, beszámolt szervezeteink legutóbbi rendezvényeiről, terveiről is.

A találkozó kötetlen borozgatós, beszélgetős részében a jelenlévők megállapodtak egyesületeink rendszeres hírlevél-cseréjében, hogy tudjunk egymás programjairól, amelyekhez mindkét fél képviselői szívesen látott vendégként csatlakozhatnak.

Itt szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy októberben a Bohemia Baráti Kör kezdeményezésére és közreműködésével megjelent *Bohumil Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem* című kötet a Tandem Kiadó gondozásában. Az új könyv a magyarok körében is méltán népszerű cseh író halála után (1997) megtalált, kézzel lejegyzett emléktöredékeit tartalmazza saját gyerekkoráról. Az érdekes anyagot Molnár Éva ültette át magyarra, az utószót Tomáš Mazal írta, míg a fülszöveget G. Kovács László. Az újabb magyar Hrabal-könyv, amelyet a Heti Világgazdaság című tekintélyes lap „irodalmi csemegének” minősített, a magyarországi könyvesboltokban szerezhető be.

Kokes János

Megjelent: Prágai Tükör, 2021/6. szám, 13–14. o.

*Zachár Ottó a bemutatkozás után tárlatvezetést is tartott gyűjteménye kiemelt kincseiről: mint Mária Terézia prágai koronázási menetéről készült metszet 1743-ból, Bohemia és Moravia XVII. századi térképei, XIX–XX. századfordulós régi prágai levelezőlapok és Jaroslav Šetelík akvarell képeslapjai, Olbram Zoubek merített papírnyomatai, művészi fotók cseh személyiségekről, tájakról és az 1989-es „bársonyos forradalom” pillanatairól. – A szerk.

Palágyi György tanulmányozza Zachár Ottó metszeteit

Fotó: Lőrincz Zsuzsa

Cseh sör csapolási típusok

A Jaromír Söröző Krónikáiból

Amióta világ a világ, vannak, akik sok habbal, mások kevéssel vagy éppen anélkül szeretik a sört. Csehországban, a sör „szentélyében” ennek megfelelően igyekeznek többféle sör csapolási technikát is használni. Fussunk át gyorsan az ismert ötféle csapolási megoldáson.

Kezdjük a sort a Pilsner Urquell rajongók által jól ismert típusokkal, melyek közül a **hladinka** (selymes) a legtradicionálisabb. A csapolás során előbb a habot alkotják meg, majd a korsót 45 fokban megdöntve ez alá egy ütemben töltik a hideg sört. Ha egy korsó csapolt sörre gondolunk, leginkább ez a kép jut eszünkbe, hiszen az aranylő folyadék feletti vastag, három ujjnyi sűrű, tömött hab ígésző látványt nyújt. De természetesen nem csak a látványt szolgálja, hiszen kiváló hőszigetelő réteget biztosít a sör kortyolása közben. És emellett azt is megakadályozza, hogy a sör a levegő oxigénjével kapcsolatba lépjen, így a minősége megváltozzon.

A másik „habos” megoldás a **na dvakrát** (ropogós) nevet viseli, melynek során a hladinkától eltérően előbb a sört csapolják a korsóba és ezt zárják le habbal, így a sör a selymestől eltérően sokkal szénsavasabb lesz. A **šnyt** (snitt) esetében a félliteres korsóba egy pohár sört csapolnak, mégpedig úgy, hogy a hab kitöltse az edény nagyobb részét. A szimpla pohárhoz képest így a sör sokkal frissebb és ízletesebb marad. A PUSOK által „kitalált” harmadik csapolási mód az ún. **mlíko** (tej), mely nem más, mint egy korsónyi sűrű hab egy picike sörrel az alján. Így, nyilván nem a mennyiségről szóló csapolási technika révén jön ki talán a legintenzívebben a komló íze és főleg a maláta pazar édes aromája.

A sör hab nélkül csak félig sör, szól a mondás, amely a legtöbb ilyen határozott kijelentéshez hasonlóan nem tükrözi a valóságot. Sőt sokan vannak, akik kifejezetten hab nélkül, a korsó pereméig töltve szeretik a sört. A csehek ezt **čochtan** (színsör) típusú csapolásnak hívják. Felettébb barátságos és őszinte megoldás, hiszen tisztán sört kapunk, ám a habréteg szigetelő hatásának hiánya miatt gyorsan felmelegedhet, ezért érdemes azt gyorsan legurítani a torkunkon.

Forrás: <http://jaromir68.blogspot.com/2021/07/cseh-sorcsapolasi-tipusok.html>

Gombás falatok és gyorsételek

Houbové chuťovky a rychlovky

A csehek közismerten szenvedélyes gombászok, ahogy a Csehország, nemcsak Prága blogspot írta *Gombaszedés, az ősznépi cseh sport* című, 2013. október 10-i bejegyzésében: <http://nemcsakpraga.blogspot.com/2013/10/gombaszedes-az-ossznepi-cseh-sport.html>

A cikk szerint a cseh lakosság csaknem 70%-a szed több-kevesebb rendszerességgel gombát (legalább évente egy alkalommal). És akkora mennyiségben, hogy az meghaladja a teljes magyar termesztett gombamennyiséget. A gombászás arany szabályait taglaló, kedvcsináló írás után itt a gomba gyors elkészítésének módozatait kínáljuk.

Gombás pogácsa / Houbové placky

Hozzávalók: 200 g gomba, 200 g sonka, 150 g sima liszt, 200 ml tej, 2 tojás, petrezselyem, vaj, só, bors, olaj
A meghámozott gombát vajon megpároljuk a felszeletelt sonkával, majd hagyjuk kihűlni a keveréket. A tojásból, tejből és lisztből sima palacsinta-tésztát keverünk, hozzáadjuk a párolt gombát a sonkával, megsózzuk, megborsozzuk és mindezt jól átkavarjuk. Ha a tészta sűrű, tejet öntünk hozzá, ha híg, akkor lisztet adunk hozzá. A lábasban felforrósítjuk az olajat és merőkanalanként beleöntve a keveréket, aranyszínűre sütjük mindkét oldalán. A kész pogácsákat megszórjuk vágott petrezselyemmel és melegen tálaljuk.

Pikáns gombapástétom / Pikantní houbová pomazánka

Hozzávalók: 1 kg gomba, 300 ml olaj, 500 g paprika, 40 ml ecet, 500 g hagyma, 300 ml víz, 1 paradicsompüré, 80 g kristálycukor, só

Az összes nyersanyagot összekeverjük, 10 percig főzzük és hagyjuk kihűlni. Aztán az egész masszát húsdarálón ledaráljuk. A pástétomot fedeles üvegpohárba tesszük és rákapcsoljuk a tetejét és 90 °C fokon kb. 25 percig főzzük. Pirítóssal tálaljuk.

Gombás bagett / Houbové bagety

Hozzávalók: 250 g friss gomba, 1 fej hagyma, 2 gerezd fokhagyma, ½ piros paprika, 2 chili paprika, 100 g angol szalonna, 100 g gouda sajt, 2 evőkanál olíva olaj, 1 bagett, só, őrölt bors, csipetnyi rozmarin

A bagettet hosszában kettévágjuk, a megtisztított gombát darabokra vágjuk, a meghámozott hagymát és fokhagymát felaprítjuk. A paprikát kis kockákra vágdossuk, a chilit kis karikákra, a szalonnát kis kockákra, s a sajtot finomra reszeljük. A felforrósított olajon a szalonnát megszteljük, a hagymát megpároljuk, hozzáadjuk a fokhagymát, a feldarabolt gombát, a chilit és a paprikát. Majd sóval, borssal és felaprított rozmarinval ízesítjük. A keveréket rákenjük a bagett vágott felére, megszórjuk sajttal és előmelegített sütőben 200 °C fokon kb. 6–8 percig sütjük.

Fordítás: Molnár Éva

Barátainktól, barátainkról

2021–2022

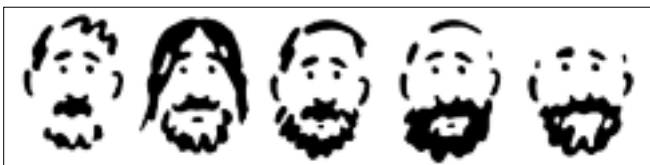
Itthon

A *Hetedik Lépcső* cseh sörkulturális magazin és kiadója 2021 márciusában tudatta, hogy a pandémia elhúzódása miatt elektronikus formában is elérhetővé vált. A magazin a pandémia hullámai ellenére tartotta a papíralapú negyedévi megjelenést is. (Bohemiásoknak 300 forintért a 7. lépcső Sörözőben!) Ráadásul egy testvérlelapot is alapított, a **Hetedik Lépcső Special**, ami alkalmasszerűen és kizárólag elektronikus formában jelenik meg. Első lapszáma **március 11-től** máris elérhető volt a digitalstandon, és válogatást közölt 56 oldalon a Hetedik Lépcső első három évfolyamának cikkeiből.

A *Hetedik Lépcső Special* megvásárolható itt:
<https://digitalstand.hu/hetediklepcsospecial>

2021. május 14–június 27. – **Árendás József** plakátművész barátunk kiállítását *Bakos István* festő, grafikusművésszel a pesti Vigadó VI. emeletén. Június 25-én a finisszázson *AR&ÁS. Árendás József plakátvilága* című új könyvét is dedikálta.

2021. május 30. – Tízéves az Asztaltársaság Képzőművész Csoport, mely alkalmából a társaság tagjai – *Felényi Péter, Kéri Mihály, P. Boros Ilona, Székács Zoltán, Vankó István* és *Lőrincz Zsuzsa, Luzsicza Árpád* barátaink – kiállítással vártak

A Hrabal Asztaltársaság 2021–22-es programjairól távirati stílusban

A 2020–21-es pandémia idején a társas programok sorra elmaradtak. 2021 júniusában azonban – a Cseh sörnapok keretében – végre tarthattunk asztaltársasági találkozót. A Hrabal söröző sátra mögött kialakított szabad területen *Schlanger András* színész, rendező volt a vendégünk, aki legfrissebb Hrabal-rendezéséről beszélt, amit a Mézesvölgyi Nyári fesztivál keretében mutattak be a Veres1 Színházban.

2021 októberében *Stanislav Musil*, a régi prágai sörfőzdék és pályaudvari éttermek krónikása volt vendégünk, aki bemutatta nagyon érdekes kötetét, és egy kicsit beszélt Hrabalról is.

2022. március 2-án a Bohemia Baráti Kör és a Cseh Centrum közös Hrabal-megemlékezési programjához kapcsolódva vendégeink voltak *Václav Špale* képzőművész és régi barátunk, *Tomáš Mazal* író.

2022. március 6

Polgár László
(Lásd még: 36–37. oldal!)

mindenkit a törökbálinti Falumúzeumban az együttünneplésre!

2021. július 30. – Veresegyháza Mézesvölgyi nyári fesztiválján új **Sörgyári capriccio**-előadás **premierje** zajlott *Schlanger András* rendezésében! A **színpadi feldolgozás** ösztől a veresegyházi színház műsorán is szerepelt.

2021. szeptember 2–19. között a Szent István öröksége című Kárpát-medencei Keresztény Magyar Alkotóművészeti Kiállításon **Lőrincz Zsuzsa**, Prágában élő grafikus, szobrász barátunk három alkotása is vendégszerepelt a Szent István-bazilika attemplomában.

2021. szeptember 21-én Martin Imre, a Ferdinánd Monarchia Étterem & Cseh Sörház megszemélyesítője a Nemzeti Múzeum disztermében a **Széchenyi Vállalkozói Díjat** vette át a gróf Széchenyi Család Alapítványtól, a vendéglátásban eltöltött 40 évének ezidáig legnagyobb elismerését. Gratulációnkat szept. 28-án a Bohemia

BK grémiumának néhány tagja élőben is leróta. *Lapzártakor érkezett: A Ferdinánd Sörház elköltözik a Szív u. 30. sarkáról és 2022 áprilisában már új helyen, a 1068 Király utca 76. szám alatt várja vendégeit!*

Fotó: Molnár Éva

2021. szeptember 16–17-ről Orvos Miklós, a Hrabal Söröző tulajdonosa hazahozta a Hetedik lépcsőbe Plzeň–Černicéből a 14. pilzeni Napfény a pohárban (Slunce ve skle) sörfesztivál egyik versenyének – a teli literes korsó kinyújtott kézzel való megtartása – első díját – nem mellesleg mint **címvédő!**

2021. október 16-án az Ozvena Budapesti Szlovák Kórus fennállásának 20. évfordulója alkalmából ünnepi koncertet adott az Angyalföldi József Attila Művelődési Központban. **2022. január 22-én** pedig a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége KÓTA-díjjal tüntette ki a kórust (együttesvezető: *Hollósy Tiborné, Zuzana*), mely többször vendégszerepelt a Bohemia-baráti rendezvényeken is. A laudációk ebben az albumban olvashatóak: <https://www.facebook.com/media/set/?set=4861540013912426>. A díjátadásról *Thaler Tamás* készített képeket, ezek itt tekinthetők meg: <https://www.facebook.com/media/set/?vanity=KOTA1970...>

Fotó: Molnár Éva

2021. december 8–2022. január 7. között a Szent István-Bazilika lovagtermében rendezett **Betlehemi jászol** című kiállításon *Rónaszegi János* barátunk három tűzgrafikáját, *Keztygártó Cecília* barátunk mézeskalács képét tekinthették meg sok szép alkotás mellett. *Rónaszegi János* további két képét ugyanebben az időben Rómában, a vatikáni Szent Péter-Bazilika X. Piusz termében rendezett nemzetközi „Betlehemi 100 jászol”-kiállításra is meghívták.

Fotó: Gálos Mihály Samu

2022. január 22-én, a Magyar Kultúra Napján Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata az **Óbuda Kultúrájáért Díj** átadásával ismerte el azt a kimagasló teljesítményt, amellyel **Harányi Mária**, az Óbudai Társaskör korábbi igazgatója példamutatóan járult hozzá a ke-

rület kulturális életének fejlődéséhez, de Budapestéhez is. Gratulálunk, hisz *Mária* a cseh kultúra barátjaként élénk kapcsolatot ápolt a Cseh Centrummal, a Bohemia Baráti Körrel is, otthont adva több rendezvényünknek, mindannyiunk öröme.

Csehországból

Martina Fialková barátunk szerkesztésében megjelenő Listy Prahy 1 kerületi lap 2021. januári online száma interjút közölt **Svoboda Róbert** barátunkkal: <https://listyprahy1.cz/clanek.php?id=198&cislo=1>

2021. február 10-én **Svoboda Róbert** barátunk teljes portrérajzoló beszélgetése a Mistní kultura portálon is megjelent fényképekkel kísérve. Készítette: *Martina Fialková* barátunk (a 2020. évi ČT2 Babylon-sorozat és a Listy Prahy 1 havilap után): <https://www.mistnikultura.cz/ceska-kultura-pred-same-tem-a-po-sametu-s-prekladatelem-robortem-svobodou>

2021. február 11-én a Mistní kultura portál szintén *Martina Fialková* barátunk visszaemlékezését közölte **Geraldine Mucha** zeneszerzőről, *Jiří Mucha* író özvegyéről, akiről a fényképeket részben *Molnár Éva* készítette 2005-ben, amikor az Alfons Mucha-könyv magyarul is megjelent. *Lásd: https://www.mistnikultura.cz/stopy-v-pisku-geraldine-mucha*

2021. július 1-től augusztus 3-ig kedves emlékü barátunk, **Hana Pražáková** irónőről és munkásságáról nyílt kiállítás a brünni Morva Tartományi könyvtárban. *Hana Pražáková – Richard Pražák* hungarológus professzor, a Cseh Köztársaság első budapesti nagykövete felesége – több évet töltött Budapesten, és egyik kisregénye a Bohemia BK közvetítésével magyarul is megjelent „Ajándék Mónikának” címmel, *Hódos Mari* barátunk fordításában (Korma Kiadó, 1998). A Brünni Rádió (Dobry den, Brno, 2021. júl. 1.) honlapján olvashatunk még róla: <https://brno.rozhlas.cz/dobry-den-brno-poslechnete-si-porad-o-spisovatelce-hane-prazakove-8524772?>

2021. július 17-én a dtv interjút készített **John Muchával**, *Alfons Mucha* unokájával, *Jiří Mucha* fiával, a családi hagyaték gondozójával a Szláv eposz körüli vitákról: <https://video.aktualne.cz/dtv/mucha-epopej-sam-pro-sebe-nehci-to-jsou-famy-otcovy-slavne/r~6c7cd54ae63711eba1070cc47ab5f122/>. Az interjú egyfajta válasz volt a másik leszármazott: **Jarmila Mucha-Plocková** interjújára a mistnikultura.cz portálon: <https://www.mistnikultura.cz/ceska-kultura-pred-same-tem-a-po-sametu-jarmila-mucha-plockova>

2021. október 31-én vaskos könyv jelent meg a **Český dialog** (Cseh párbeszéd) baráti folyóirat 30. évéről, az alapító-főszerkesztő **Eva Střížovská** összeállításában. A folyóiratot abból a szükségletből hozta létre, hogy 1989 után kapcsolatokat létesítsenek a külföldön élő csehekkel. Ez sikerült is, a könyv összefoglalja a sajtótermék 30 évi történetét, számos cikkét, rengeteg beszámolóját közli a párbeszéd kibővítéséről a posztkommunista időkben, ön-

erőből, önkéntes támogatásokból. *Martina Fialková* barátunk is 13 évig dolgozott a Dialognál, mellyel Gratias agit díjunk átvételekor ismerkedtünk meg, és népszerűsítette a Zene háttárok nélkül programot, illetve 2009-ben itt indította el a České kořeny filmes projektet is, ami pár év múlva kivált és önállósult. A Bohemia mindkét egyesülettel baráti kapcsolatokat ápol, szívesen végiglapozzuk az elmúlt 30 évet. Beszerezhető a nagyobb Kosmas könyvesboltokban, a szerzőnél vagy a kiadónál: eshop.paperjam.cz, info@paperjam.cz, strizovska@seznam.cz. *Weboldal:* <http://www.cesky-dialog.net>

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének (CSMMSZ) híreiből és programjaiból,

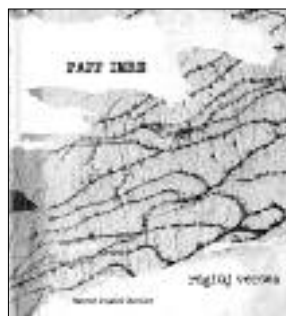
megújult honlapon: <https://csmmsz.cz/>

A prágai magyarok három kitüntetéséhez gratulálhatunk:
– *Áder János*, Magyarország köztársasági elnöke a nemzeti ünnep, 2021. március 15. alkalmából a **Magyar Érdemrend Tisztikeresztje Polgári Tagozata** kitüntetést adományozta **Rákóczi Annának**, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) elnökének a csehországi magyar közösség érdekében több évtizede odaadóan végzett munkája, valamint a Nyugat-európai Országos Magyar Szervezetek Szövetségében és a Magyar Diaszpóra Tanács Nyugat-európai Szervezetek Regionális Ülése keretében végzett tevékenysége elismeréseként. *(Lásd még: 11. oldal!)*
– *Áder János* köztársasági elnök **Magyar Arany Érdemkereszt** kitüntetést adományozott 2021. augusztus 20-án **Stáněk-Csoma Borbálának**, a prágai Iglice Egylet elnökének, a Prágában és környékén élő magyar családok összefogása, anyanyelvének, kulturális és nemzeti hagyományainak megőrzéséért kifejtett tevékenysége elismeréseként. **Magyar Ezüst Érdemkeresztet** kapott **Majová Barbora**, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége Karlovy Vary-i Helyi Egyesületének elnöke. *(Lásd még: 17. és 38–39. oldal!)*

CONCORDIA

2021. szeptember 4-től október 1-ig volt látható a csehországi magyar képzőművészek CONCORDIA nevű csoportjának műveit bemutató **Letisztulás / Megújulás** című új kiállítás, egy év halasztás után a pandémia miatt, a Bubeneči Régi Víz tisztító múzeumának galériájában.

2000-ben született meg a sikeres CONCORDIA 2000 vándorkiállítás, amelyet több galériában bemutattak Csehországban, Szlovákiában és Magyarországon. Ezt a kiállítást tíz évvel később a CONCORDIA 2010 követte, amikortól a csoport gyakrabban állít ki, némileg változó összetételben. A 2021-es év kiállítói: *Blaskovics Éva, Gál Attila, Hajnal Mihály, Kutas Ágnes, Lőrincz Zsuzsa, Andrej Németh Endre, Struhár Boglárka, Štefunková-Szabó Erzsébet, Plátková-Ország Veronika* és *Vámos János*.

2021. december 10-én a Prágában élő és alkotó **Papp Imre** barátunk legújabb verseskötetét – **régijű versek** címmel – mutatta be a szerzővel együtt *Gál Attila* a prágai Nemzetiségek Házában. A könyvet a Vámbéry Polgári Társulás adta ki Dunaszerdahelyen, 2020-ban. Az utószót *Balla Kálmán* írta 2019 márciusában.

Móttó és szemelvény a kötetből:

*Zsuzskónak a kis manónak a mesebelinek
aki mikor vigyáz rám kívül szemem szélére
és a madarakkal kezd repülni*

P. I.

egy sorban öregség

lassan lekopok a földgolyóról

Április

az öreg fa ripeg-ropog,
megtartja magát
aztán mondjuk jön a
madárköltözőkdedés
abba beleroppan

Szlovákiából

2021. június 14-én a Több mint szomszéd – Magyar Kulturális Hét Pozsonyban – Családi portré program-sorozat keretében **Dráfi Máttyás színművésszel és családjával** ismerkedhetett meg a közönség. Az eseményre a Magyar Kulturális Intézet épületében került sor.

A Családi portré főszereplői – az édesanyjuk révén – három testvér volt: *Dráfi Máttyás* színművész, *Lőrincz János* fotóriporter és *Lőrincz Zsuzsa* képzőművész barátunk. A beszélgetést *Hajak Szabó Mária* újságíró, a Magyar7 hetilap állandó szerzője vezette. *Lásd: https://ma7.sk/kultura/csaladi-portre-drafi-matyas-szinmuvezzel-es-szeretteivel?fbclid=IwAR19BaK08Zc9ZcBUUJWkRXsIX1SXmEZ4Y5-1EdxhlokRVXn_QG8dXDy0pc*

2021. augusztus 6-án megnyílt az I. Felvidéki Szépművészeti Biennálé, amelyen díjakat is átadtak a révkomáromi Limes Galériában! A szeptember 10-ig megtekinthető tárlaton a kiállítók között *Lőrincz Zsuzsa* barátunk is szerepelt.

A Kassai Csehek Szövetségének **Střibrný vítr** című folyóiratában interjú készült 2021 októberében *Jaroslav Šonkský* hegedűművész barátunkkal és *Daniel Wiesner* zongoraművésszel, akik a 2021. december 3-i Adventi estünk előtt a Kassai Cseh Napok vendégei voltak.

2022. január 18-án A Magyar Kultúra Napja (január 22.) alkalmából a Falvak Kultúrájéért Alapítványtól a „**Magyar Kultúra Lovagja**” címet kapta **Dráfi Máttyás**, szlovákiai magyar színművész „A magyar színházi kultúra határon átívelő fejlesztése érdekében kifejtett életművéért”. *Lásd: <https://www.atempo.sk/hirek/98-hirek/31951-drafi-matyas-szinmuvesz-magyar-kultura-lovagja-cimben-reszesul.html>*

A szerkesztőség postaládájából

Postaláda

feladó: **Janota Zoltán** <janota99@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. ápr. 15. 12:27, tárgy: BOHEMIA lap
Kedves Éva! Nagyon szépen köszönöm ezt az értékes, sokoldalú újságot. Külön örömmre szolgált ismerősök (Ottó) felfedezése a lapban. Köszönöm! Zoli

feladó: **Németh Miklós** <miknem@hotmail.com>
címzett: ottozacher512@gmail.com;
molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. ápr. 17. 21:39, tárgy: Köszönet!
Kedves Éva és Ottó! Nagyon köszönöm a Bohemia-számot, érdekes riportok és kedves leírások, mint mindig! Ottónak külön gratulálok a megérdemelt díjért. Remek a Telč-i írás, itt együtt voltunk 2014 novemberében Ottóval! [...] Köszönöm! Üdv: Miklós

feladó: **Toth Gitta** <gitta021@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. ápr. 18. 20:00
tárgy: Re: Bohemia_2021/13_ápr.12-30.
Dobry večer...! Köszönöm szépen a Bohemia folyóiratot. Átlapoztam, sok érdekes infót találtam benne, lesz mit olvasnom. Szép estét! Tóth Gitta

feladó: **Nagy Tamás** <tompalab@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. ápr. 19. 10:05, tárgy: BOHEMIA lap
[...] Megkaptuk a lapot, talán még az eddigiéknél is szebb, tartalmasabb. Gratulálok. Barátsággal, Nagy Tamás

feladó: **Sárosi Imréné** <sarosi.mari@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. ápr. 19. 14:12
tárgy: Re: Bohemia_2021/14_ápr.18-30.
[...] Mindenekelőtt köszönök mindent, amit küldesz. Olvasom és szeretnék sok mindenen részt venni, de sokféle korlátja adódik. [...] Az Évkönyv igen nívós, szeretem olvasgatni. Sok munkátok van benne, amit ezúton is köszönök szépen. [...] barátsággal, Mari

feladó: **Dobi Miklós** <dobimiklos@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. ápr. 21. 6:11, tárgy: BOHEMIA lap
A napokban hozta a posta a Bohemia legfrissebb évkönyvét – amitől leesik az ember álla – olyan szép, tartalmas és olvasmányos. Gratulálok az összes alkotójának: Miklós

Dobi Miklós barátunk a járványügyi korlátozások ideje alatt számos remek fotóalbumával örvendeztette meg barátainkat a Bohemia BK életéből a nosztalgia jegyében: pozsonyi látogatásunk, a csehországi UNESCO világörökségek, a Ráth-villa, a Róth Miksa-emlékház... Köszönjük mindnyájunk nevében a szép pillanatok még szebb felidézését. – A szerk.

feladó: **Hrabéczy Klára** <hrabeczyklara@t-online.hu>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. jún. 6. 20:05, tárgy: Bohemia-szülinap
Kedves Évi, remekül éreztem magam a nagyon kedves programon, és a sok finomság, a társaság üdítő volt. Még egyszer köszönet Neked, Ottónak, segítődnek. Ahoj, Klári

feladó: **G. Kovács László** <gkovacsaszlo@hotmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. jún. 6. 0:08
tárgy: RE: Bohemia28_jún.5._tudnivalók
Kedves Éva, nagyszerű volt az este (Bohemia-szülinap), a rendezvény pedig pontosan olyan, amelyről elmondható: hiba, sőt bűn lett volna kihagyni. Köszönöm szépen, a szervezéshez pedig gratulálok! Jó éjszakát! Maradok... Laci

feladó: **Gottwaldné Károlyi Mária** <gottwaldne@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. jún. 11. 2:24, tárgy: Aquincum
Kedves Éva! Nagyon köszönöm a lehetőséget, Mari (Czirok) a környék szakavatott ismerője, egész komoly létszámú csapat gyűlt össze. Soha nem jártam erre, jó volt kicsit tájékozódni. Szép hétvégét! Maja Györből

feladó: **Karel Daňhel** <danel.k@seznam.cz>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. okt. 2. 23:12 + 2021. okt. 4. 14:22
tárgy: Bohemia v Praze
Děkujeme za zprávu a výstavu při návštěvě Prahy najdeme a navštívíme. Posíláme fotky ze života 2/3 Pouličníků a srdečně zdravíme a vzpomínáme. Karel. Třetí Pouličník je v penzi v Želči u Tábora a má spoustu práce a měl dovolenou, nebo pořad něco. Když má čas, hrajeme tři, když ne, hrajeme s Alenou, když nemá čas ani Alena, hraju sám. Ale Alena si čas většinou najde, Marcel a já také a až přijedete, zahrajeme vám tři, dva, nebo jeden. Už se těšíme. Karel

feladó: **Alena Obstová** <alena.mirek@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. okt. 3. 8:14, tárgy: Bohemia v Praze
Milá Evičko, moc Ti děkujeme za pozvání na setkání v Praze. Rádi bychom se zúčastnili, ale trávíme podzim v Albánii a budeme se někdy tou dobou teprve vracet domů, takže možná právě tou dobou budeme projíždět okol Budapešti. Měj se moc dobře a ať se vám setkání vydaří. Budu na vás vzpomínat. Alena a Mirek Obstovi.

feladó: **Zuzana Muchová** <zuzana.muchova@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2021. okt. 4. 14:14
[...] Jsem moc ráda, že spolek Bohemia se má k světu a dělá tak krásné věci jako dřívě. Snad je nyní také trochu lehčí něco organizovat, v r. 2020 se vlastně nedalo dělat skoro nic. Já jsem se v prosinci 2020 vrátila do Brna a od ledna 2021 učím pro CJV Masarykovy univerzity kurzy češtiny pro cizince. A hlavně vzpomínám na Budapešť. [...] V Budapešti je teď nový lektor: Ondřej Geppret. Nevím, zda jste se už potkali. [...] Naposledy jsem měla šanci se aspoň na chvíli vidět s panem prof. Kiss-Szémanem, který měl v Brně na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity nějaké semináře a přednášky v týdnu od 14. do 16. 9. 2021. Jak jsem už psala, moc ráda na Budapešť a ELTE vzpomínám, 6 roků je 6 roků. [...] pořád jsem cestovala mezi Budapeští a Brnem, a pak přišel Covid. [...] Mějte se co nejlépe to jde! S pozdravem, Zuzana M.

feladó: **Stanislav Musil** <stanimil@seznam.cz>
címzett: molnarova111@gmail.com
dátum: 2022. okt. 8., P 15:51

Dobrý den paní Molnárová, jsem rád, že jsem se mohl zúčastnit zajímavého střetnutí Hrabalovy stolní společnosti v Budapešti a že jsem se mohl setkat se zajímavými lidmi včetně Vás a poznat i z jiné stránky toto překrásné město. Děkuji za pozvání do Přátelského kruhu Bohemia. Dnes se tam bohužel nedostanu, ale pokud bude nějaké další střetnutí, napište mi prosím. Také pokud pojedete do Prahy, napište mi, mohli bychom se setkat v nějaké restauraci, stejně jako se vidáme s Lacim. Obdivuji se všem Maďarům, kteří se naučili česky. Je rovněž milé, kolik Maďarů se zajímá o českou kulturu. Mějte se krásně a na shledanou v Praze nebo v Budapešti! Stanislav Musil

feladó: **Patricia Bretas** <patriciabretasrosa@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
dátum: 2021. okt. 6. 5:50, tárgy: Novo e-mail

Thank you, my dear friend! Please, let our friends from Bohemia Club take note of this new e-mail. Some of them did not respond. The one I had of Jaroslav (swipnet) did not work. How is he, is he doing fine? I treasure your friendship and all the folks of BC a lot. Will never forget our great moments together! Patricia

feladó: **Zdeněk Thoma** <zdenek@thoma.cz>
címzett: <ottozachar512@gmail.com>
dátum: 2021. okt. 11., H, 19:22
tárgy: výstava Oty Záchara v Praze

Milý Otto, děkuji ta pozvání na Tvoji vernisáž a zároveň se Ti omlouvám, že jsme s přítelkyní nevydrželi do finále. Výstavu jsme ake důkladně prošli a prostudovali. Obdivuji Tě jaké zajímavosti a cenné dokumenty se Ti o Praze a o Česku podařilo soustředit. Přeji Ti k Tvé práci mnohozdaru. S srdečným pozdravem, Zdeněk Thoma, mobil: +420 602 830 383, https://cs.wikipedia.org/wiki/Zdeněk_Thoma

feladó: **Kalmár Györgyi** <gykalmar@t-online.hu>
címzett: molnarova111@gmail.com
dátum: 2021. okt. 18. 20:57; okt. 19., K 20:10

[...] Nagyon szépen köszönöm, hogy kezembe nyomtad a Bohémia „évkönyvet”. Nagyon élveztem és sok-sok jó cikket olvastam benne. Számomra különösen sok információt jelentett. Igazán öröm volt ezt a tiszta, túlzásoktól mentes, nivós kiadványt olvasni. Üdvözlettel, Kalmár Györgyi [...] Olyan ritka élmény, hogy az önzetlen ügyszeretet ennyire átsüt a témákon és sorokon. [...] ezt a hatást érték el nálam. [...] Üdv, Györgyi

feladó: Ladislav Szabó G.
<ladislav.szabo@vasarnap.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
dátum: 2021. nov. 3. 7:21

[...] azonnal rögzült is bennem: mi ugyanazért a célért küzdünk: Hrabal életművének további népszerűsítéséért, a cseh irodalom értékeinek fenntartásáért. Tegnap újra, sokadszor is nagyon jól beszélgettem Tomáš Mazallal, tőle tudtam meg a hírt az újabb könyvről. Fel is lelkesített azonnal. Köszönöm, hogy küld belőle. Elsőként szeretnék írni róla az Új Szóban. Amint megjelenik a cikk, másnap már a neten is olvasható, így mindenkire eljut. G. Kovács Lacit nagyon szeretem és tisztetem, ha következő hetekben jön Pozsonyba, és elhozza a könyvecskét, hálás leszek neki. Ha nem jön, a posta is meg-

teszi, a címem talán már el is jutott Évához. Köszönettel Szabó G. László

feladó: **Laszlo G. Kovacs** <gkovacsaszlo@hotmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
dátum: 2021. nov. 7. 23:06

[...] a könyv igen nagy meglepetés lett számomra, a szó legjobban értelmében vett meglepetés. Nem nagyon tudtam elképzelni, milyen lesz, s ha fel is derengett bennem valami, az egészen más volt, mint amit végül megláttam. A kötet a NAGYON-nál is sokkal jobban tetszik. Elragadtatva nézegettem, lapozgattam, forgattam. Rendkívül tetszetős, vonzó, elbűvölő könyv: szerintem büszke lehetsz rá – nagyon büszke! S mivel elsősorban és főképpen és mindenekelőtt a Te munkád: GRATULÁLOK! Minden nagyon tetszik, a papírt, a betűtípust is beleértve – s természetesen szívmengetően jó viszontlátni mindazt, amiről hosszú heteken át beszélünk, eszmét cserélünk. Ezúton is őszinte hálával köszönöm a „bizalmas belémvetést”! (A Csinibabából plagizálok...) GKL

feladó: **Krisztián Kalapos** <krisztian.kalapos@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
dátum: 2021. nov. 18. 19:16; 2021. nov. 19. 21:38
tárgy: Re: Bohemia_2021/39_nov.15-december

[...] A hírlevélben említett lehetőséggel élve már meg is rendeltem Bohumil Hrabal: Csak és csakis a verőfényes napokra emlékezem c. könyvet közvetlen a kiadótól. Megérkezett és már ki is olvastam. Nagyon szép, letisztult kiadvány. Szeretnék gratulálni a fordításhoz is. Őszintén élvezet volt olvasni. [...] Ha jól emlékszem a Sörmentén Prága kötetek kapcsán is volt szentesi kötődés a Hibernia Nova kiadónál, ill. cseh térképek rendelésénél (vagy forgalmazónál?) is talán. Itt jut eszembe, hogy még a legeslegeső cseh sör kalauz, Polgár László–Simkó György Prágai által írt Sörkalauz c. kötet is megvan 1989-ből. Az utóbbi években igyekszem beszerezni a cseh sörkultúrához köthető könyveket, nem tudom a Sörmentén Prága (összes), ill. a Varázslatos Csehország könyvön kívül van-e még olyan könyv, ami ebbe a témába jobban belenyúl? A Hrabal életrajzokat is nagyon szeretem. Tomáš Mazal: Szlalom a Parnasszusra c. könyv már megvan, korábban, pont a hírlevélből értesülve [...], azt is megrendeltem a kiadótól. [...] Üdv: Krisztián

feladó: **János Péter** <janos.peter97@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com
dátum: 2021. nov. 24. 10:37, tárgy: szalon
[...] Reméljük, nemsokára elmúlik a járvány összes hulláma és nem lesz ötödik hullám se. Nagyon hiányzik nekünk a Bohemia Baráti Kör, a rendezvények [...]. Mindig felolvasom Klárinak és minden szívfájdító képet megnézünk. Üdvözlettel, Klári és János

feladó: **Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház** <regulyantal.muzeum@gmail.com>
címzett: molnarova111@gmail.com;
mautnermiklos@hotmail.com

dátum: 2021. dec. 3. 15:32, tárgy: Bér Júlia emlékszoba átadója Tisztelt Molnár Éva! Tisztelt Mautner Miklós! November 27-én néhány fős közönség előtt, családias hangulatban átadtuk Bér Júlia emlékszobáját a zirci Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóházban. Úgy gondolom, hogy szép és méltó volt az átadó. Küldöm a beszámolót az eseményről. [...] Ha felénk járnak valamikor, kérem, értesítsenek bennünket,

örömmel látjuk Önöket bármikor! Üdvözléssel: Kirmer Anna, 8420 Zirc, Rákóczi tér 10. 88/415-422, 30/237-6493, www.reguly muzeum.hu, regulyantal.muzeum@gmail.com

Martina Fialková <Facebook>

dátum: 2021. december 8. 21:40

Adventni večer v českém duchu v Budapešti pořádalí přátelé z maďarského Bohemia klubu, České centrum Budapešť a

Velvyslanectví ČR. Zazněl tam Smetana, Suk i Dvořák - hráli Jaroslav Šonkský a Daniel Wiesner, byla zahájena výstava Ilona Goldmann, která našla inspiraci v dílech Jakuba Schikandera. Po dlouhém čase, kdy nás Covid dělil, jsme se mohli s maďarskými přáteli zase jednou setkat osobně a začít spřádat další plány. Díky, Eva Molnár Éva, Borbála Dobozy, Ottó Zachár a další. Těším se i na další spolupráci s České centrum Budapest

Látogatás Bér Júlia új zirci emlékszobájában

A Szent Borbála-napi programok keretében adták át *Bér Júlia* zirci művészno emlékszobáját a Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóházban.

A vendégeket *dr. Vida Beáta*, a házigazda intézmény megbízott igazgatója köszöntötte. Mint mondta, nagy örömeinkre szolgál, hogy a teljesen felújított múzeum egy újabb tere kerül átadásra és

veheti birtokba a közönség. Köszönését fejezte ki a kiállítás alkotóinak, elsősorban *Kirmer Anna* néprajzos munkatársnak, aki közel egy évtizede foglalkozik *Bér Júlia* gyűjteményével, illetve *Szűcs István Miklós* okleveles képzőművésznek, nyugalmazott középiskolai tanárnak, aki óriási segítséget nyújtott a terem berendezése és a tárgyak fontossági sorrendjének megítélése során, továbbá *Kovács Ilona* állományvédelmi referensnek. *Marton Károly* és *Marton-Böczi Boglárka* szintén nagy munkával hozták létre ezt a kiállítást és a *Bér Júlia* bányászati témájú rajzaiból és grafikáiból készült tárlatot is.

A járványügyi helyzetre hivatkozva *Szűcs István Miklós* okleveles képzőművész, nyugalmazott középiskolai tanár gondolatait *Csaba Lilla* tolmácsolta. „Nekem szerencsére két hazám van, Magyarország és Csehország, a szívemben két hön szeretett város él örökké, Zirc és az aranyos Prága” – idézték a művészno gondolatait emlékszobájának megnyitóján.

Elhangzott, hogy a Reguly Antal Múzeumban kialakított hely – mely a művészno prágai és zirci lakásának enteriőrjeit idézi fel – újra kiemeli és életre ébreszti a magasztos tartalmakat. Középen az 1943-ban farostlemezre festett fiatalkori önarckép látható, mely „egy szelíd tekintetű, művészpályája elején járó alkotót, az életében mindvégig rá jellemző szerénységet és a művészeti célokért megnyilvá-

nuló dinamikát különös módon fejezi ki”. A szoba berendezésében igazodási pont, a portrétól jobbra és balra a két hazából vett képgrafikák helyezik el térben és időben is az alkotójukat. Az önarckép mellett a népek kultúrájából vett nagyméretű színes fametszetsorozat egyik szép darabja, a „Szülőföldem, a Bakony” látható, amelyen „lankás és meredek lejtőjű hegyek, források és patakok, pompás rétek, ma is ragyogó történelmi építmények tárjak elénk a Magas-Bakony e fametszettel megidézno szépségét”.

Példát kaphat a látogató a művészno Őszikéiből is, a pasztellel készült pompás virágcsendéletekből. Felmagasodó németalföldi típusú festőállványra helyezett zirci látkép várja, hogy életre és elkészülésre ébredhessen, most már csak a néző képzeletében. Üvegajtós szekrényben sorakoznak a hosszú, termékeny évek eredményeit minősítő dokumentumok, kéziratok, levelezések, a megbecsülés bizonyítékai, kitüntetések, a festő- és grafikusművész szívének kedves tárgyai. Megjelent kiadványok, katalógusok reprezentálják a pályaképet, kiemelve a képzőművészeti életmű főbb állomásait. A látogató egy kerek kis asztal és kényelmes fotelok közelében kaphat ízelítőt abból a környezetből is, amelyben a művészno fogadta vendégeit és élte mindennapjait. Komódról tekint ránk *Miroslav Pangrác*, a hű barát *Bér Júliáról* készített gipsz szoborportréja, bronzöntésre várva – mutatták be az emlékszobát.

Szó esett a megnyitón a művészno egykori zirci lakásáról, benne a szüleiről készített portrérajzokról, melyek több más alkotásával együtt ma a Városháza nagytermében láthatók.

A képzőművész tanár több képét is elemezte *Bér Júliának*, melyeket a vetítövászonon meg is jelentettek a házigazdák. Felidéztek azt is, hogy 1989-ben egy négyfös kulturális delegáció élvezhette a művészno vendégszeretetét prágai lakásában. *Dr. Varga Tibor*, Zirc város tanácsitkára, *dr. Feledy Balázs* Budapestről, mint a Magyar Művészeti Alap Képzőművészeti Szakosztályának igazgatója, *Havasi Dezső* oktatási és művelődési osztályvezető Zircről és *Szűcs István Miklós*, a Zirci Galéria művészeti vezetője, a Barátság Nemzetközi Grafikai Gyűjtemény kezelője érkezett egy grafikusművészeti szerződés aláírására, ami nagy valószínűséggel az első hivatalos megegyezés volt akkor cseh és magyar települések között.

A megnyitót követően *Hordós Boldizsár* grafikus tanár tartott előadást a *Bér Júlia* által kedvelt és használt grafikai eljárásokról, majd a fazekasműhelyben lehetőség nyílt a linómetszés technikájának kipróbálására. [...]

Kelemen Gábor

Fotó: *Gyurkó János*

(a [https://zirc.hu/aktualis/hirek/ oldalán](https://zirc.hu/aktualis/hirek/oldalán))

Lásd még korábbi írásainkat: Bohemia 2012–2013/1–4. sz. 57–59. o. és https://epa.oszk.hu/02700/02729/00004/pdf/EPA_02729_Bohemia_2012-2013.pdf

feladó: **Gálová Adéla** <galova@czech.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2022. jan. 2. 16:35, tárgy: 2022

[...] chtěla bych [...] touto cestou poděkovat za zájem, vstřícnost a aktivitu pokud jde o společné projekty. Doufám, že do roku 2022 vstoupím o roční zkušenost bohatší a tudíž s větším klidem provázejícím naši náročnou práci. Přeju [...] i celé Bohemii pevné zdraví, mírné počasí a hodně legrace v nadcházejícím roce. Srdečně a s úctou: Adéla Gálová

feladó: **Tharan Marianne** <tharan.marianne@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2022. febr. 13. 17:05

[...] gratulálok ehhez a kitartáshoz, ennyi év óta, és főleg ezekhez a remek programokhoz. Mindig átfutok rajtuk. Marianne

feladó: **Nagy Judit** <nagyjuditildiko@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2022. febr. 14. 17:39

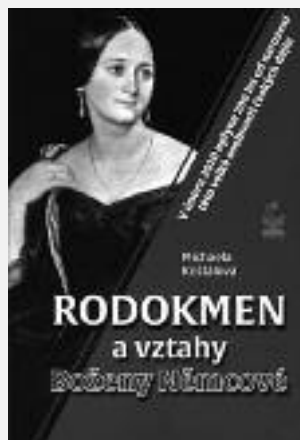
tárgy: Re: Bohemia_2022/7_febr.14-28-március
[...] gratulálunk a gazdag programhoz! A Hrabal-születés-naphoz csatlakozunk a 2014-es kisfilmünkkel!: Szabad Színház: Tükröződések – YouTube. Ottól külön is üdvözljük! Judit, Szabad Színház, Székesfehérvár

feladó: **Kalapos Krisztián** <krisztian.kalapos@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2022. márc. 7. 23:25

tárgy: Re: Bohemia_2022/10_márc.7-31. Hrabaliáda
Kedves Éva! [...] egy rendkívül magas színvonalú és egyúttal egy – jó értelemben véve – nagyon tömény szellemi, társasági

Havasi Béla barátunk – aki Božena Němcová (1820–1862) cseh író nő rajongójaként négy emlékművet kezdeményezett és valósított meg Észak-Magyarországon a Bohemia BK támogatásával – Miskolcra postán küldött levélben hívta fel ismét figyelmünket az író nő születésének 200. évfordulójára, melyről Csehországban 2020–2021-ben a pandémia körülményei között újabb könyv, dokumentumfilm, tv-sorozat

formájában emlékeztek meg. Božena Němcová ükunokájával készített rádióinterjú készítette barátunkat, hogy legújabb összefoglalójában az író nő négy gyermekének és leszármazottainak sorsát ossza meg az olvasókkal. – A szerk.

Božena Němcová utódairól az író nő születésének 200. évfordulója alkalmából

Csehország méltón emlékezett meg a neves személyiségről, aki az első nőíróként jelent meg a cseh irodalmi életben, mint maradandó művek alkotója, illetve a cseh szép próza megteremtője. A reformkor szülőtte, mely időszak az európai nemzetek megújulásának kora, amikor a nemzeti romantika bátorságával kényszeríti ki a liberális eszmék részbeni érvényesülését. Ezen útkeresésnek vált aktív szereplőjévé és lett a feminizmus merész zászlóbontója *Božena Němcová*. Ott látjuk a világirodalomban, annak panteonjában olvasható aranybetűs neve. Írásaival jelentős értéket jelent a reformkor-kutatóknak. Úgy is tekinthetünk személyére, mint a magyarok és a szlovákok 1850-es évekbeli krónikására.

Nyelvezete könnyed, mindenki számára érthető, kifejezőmódja a cseh nyelv értéktárát gazdagította. Mondatainak csokorba fűzésekor gyakran hívta segítségül a természet világát, annak megértéséhez pedig a metafora képeit használta, ahogyan ezt tette egyik kisregényében (*Házak az erdő alatt*). Az idilli, nyíló szerelem érzelmét és a reménytelen vágyakozást kifejező képsorokat zömében vers formájába öntötte.

Leánykórus hajnali dala:

„Arcom, arcom nyíljal mint virágom,
Szent János felkeltekor,
búza harmatával mossalak.”

Kató szomorú magányában:

„Szívem könnyekkel beborítva,
ahogy a magyar korona gyöngyökkel kirakva.”

Ez a lírai kép mindent elárul, és jelzi a magyarokhoz és a szlovákokhoz fűződő viszonyát, tiszteletét.

Az író nőről szóló megemlékezés csehországi formái igazolják, hogy a cseh irodalomtörténet megkerülhetetlen alakjáról van szó. A 2021 elején vetített *Božena* című új cseh játékfilm Csehország tévé nézőiben váratlan érzelmi hullámokat váltott ki, hiszen ilyen formán (200 év távlatából) a nézők még nem látták megelevenedni a kivételes irodalmi ikon női sorsát. Ezúttal azonban a négy gyermekéről és azok utódairól, sorsuk alakulásáról szeretnék szólni...

Božena négy gyermeke közül a felnőtt kort hárman érték meg. *Hynek*hez (1838–1853) nagy reményeket fűzött az anya, kiváló képességei miatt, különös tekintettel a festészet iránti vonzódására. Súlyos drámaként élte át fia korai halálát. (Ez a sorscsapás adott viszont erőt neki legismertebb műve, a *Nagyanyó* megírásához.) Egy évvel később született *Karel* (1839–1901), őt követte *Dora* (1841–1920), majd *Jaroslav* (1842–1898).

Theodora leányuk – akit születésétől csak Dorának becéztek – sokat betegeskedő anyjának támasza lett. A varrás sok idejét lekötötte, amit anyagi vonzattá váltott. Prágában tanítói oklevelet szerez. Jičín leányiskolájában kézi mesterseget és francia nyelvet tanít. Csehországban az elsők között sajátította el a modern, iparszerű varrógép kezelését. Negyvenhat évi iskolai szolgálatát a Hradec Králové-i Járasi Tanács és a püspöki kar elismerő oklevéllel jutalmazta. A tanítónők házasságkötése törvényileg tiltott volt. Negyvenévesen erős érzelmekkel kötődött a helyi polgármesterhez, akitől állapotos lett. A megszületett *Alfréd*ot kénytelen volt

B. Němcová a gyermekeivel, 1852 (balról jobbra): Jaroslav, Karel, Hynek, Theodora (Dora)

(kommunikációs) és gasztró-élményt nyújtó estét sikerült létrehozni, [...] egyszerűen: csúcsmínőség. Talán rögtön ide kíváncsodik G. Kovács László precíz és élvezetes fordítója és moderátora munkája, ami tökéletesen elfeledtette, a cseh nyelvet nem beszélő és nem értő érdeklődőkkel, hogy valójában egy „real time” kétnyelvű előadáson vesznek részt. [...] Nem is tudom túlzás-e ezt állítani, de nekem utólag úgy tűnik, mintha ebbe a pár órába – egyszerre profi és egyszerre fogyasztható

módon – bele lett volna sűrítve a cseh kultúra, a cseh irodalom, a cseh sör és legfőképp Csehországot és a cseh embereket szerető magyar emberek hiteles esszenciája. [...] Szeretném még egyszer megköszönni a magam és barátom nevében is a program létrehozásán fáradozó szervezőknek, hogy ez az „est” létrejött. Jó egészséget kívánva, üdvözlettel:
Kalapos Krisztián

nevelési céllal Slaněba elhelyezni és visszatér Jičínbe. Fia négyéves korában torokgyulladásban meghal. A magány éveiben családi házat épített az egyik legismertebb építész tervező munkája alapján. Ma a villa teljes pompájában, mint védett műemlék idézi a XIX. század és a XX. század eleji hangulatot.

Jaroslav mutatta a legtöbb hasonlóságot anyja alkatával és jellemével. Igen korán megmutatkozott a rajz tehetsége. Sikeresen tanult a prágai Képzőművészeti Akadémián. Az Ognessza-i orosz iskola rajztanára lett. Házasságából gyermek nem született. Szakterületévé vált a gyümölcsfák nemesítése, s így került kapcsolatba az ismert növénytermesztő *Micsurinnal*. 1895-ben tanulmányozta – az orosz kormány felkérésére – az észak-amerikai titkos gyümölcs-termesztés fortélyait, amiről hosszabb tanulmányt készített megbízói számára. Reumás fájdalmai miatt gyógykezelésre Prágába érkezik, ahol tüdőgyulladás következtében meghal. Kérésére holttestét anyja sírjába helyezik a Vyšehradi Nemzeti Temetőben.

Karel fiuk lett az egyetlen, akinek él leszármazottja. Már kiskorában tudatosult benne, hogy örömet jelent neki a kertészet sokszínűsége, változatos „világképe”. Mindkét szülő támogatta ebben, biztatta ilyen irányú tanulását. Öröme és szerencséjére a prágai főkertész, *Josef Fiala* által irányított Na slupi – ma Botanikus Kert – közösségi kertben kapott állást, majd a porosz Sagan (Zahán) város kastélyparkjának helyettes vezetője lett. Édesanyja ellenére feleségül vette *Adél* nagynénjét. Dolgozik a Potsdam királyi város kertészetében, majd a morva Rajec városi parkban, továbbá a prágai Klamovka kertészetében, oktatói munkát vállal a Táborban működő Gazdasági Főiskola kertészeti tagozatán. Kinevezik a Prága-Troja Pomológiai Intézet igazgatójává. Kétszer nősül. Első házasságából *Božena*, *Karel* és *Milena*, második házasságából *Miroslav*, *Marie (Madla)*, *Jaroslav* és *Vladimir* születik.

Božena Němcová ükunokája: *Michaela Procházková*
a híres előd portréjával

Marie Němcová (1885–1930), *Madla* névre is hallgató unoka története regénybe illő téma. Vonzotta a színészi pálya. Végül tanítói oklevél birtokosa, aki éveken át ún. gyakorló tanító, azaz iskolán kívüli foglalkozásokat tartott. Férjes asszonyként lemondott állásáról, az újságírást választotta, elsősorban a szociális területet érintő témák tudósítója. Az első Csehszlovák Köztársaság megalakulásával megtalálta a számára vállalható szociális területen a hivatásszerű életpályát. A Népjóléti Minisztériumban az ifjúsági szociális területen felelős beosztású vezető. Kezdeményezte a gyermekeiket egyedül nevelő anyáknak tanácsadó intézmény kiépítését. A Védelem Egyesület keretében *Masaryková*, a köztársasági elnök felesége támogatásával Női Otthon létesül Prága–Žižkovon a vidékről kényszerűen a fővárosba költöző nők befogadására. Tíz éven át a Fiatal Keresztény Nők Egyesületének elnöke, közben 1929-ben felépül Žitná a Nők Háza, ahol önálló étkezdét üzemeltetnek, a padlásteret tornateremmé varázsolják. Negyvennégy évesen szélütés érte. Fájdalmas kimondani, hogy *Božena* ezen utódjának élete is idő előtt fejeződött be.

A képzőművészeti képesség rejtélye *Karel Němec* másik leszármazottja, *Vladimir* gimnáziumi tanár Prágában. 85 évesen hunyt el. Gyermekei *Milada* és *Tomáš*. Mindkettő orvosi pályát választ. *Tomáš* azzal vált „híressé”, hogy szerinte *Božena Goya* festő lánya. Ennek indítéka: apjának szekrényében négy grafikát talált, amelyeket dédnagyanyjától örökölt, s ezek egyik darabja állítólag *Goya* alkotása. Az e témában kiötlött elméletét meg is jelentette kiadványában. Meggyőződése kétségeket támaszt, ennek ellenére elgondolkodtató az a tény, hogy a család négy gyermeke közül kettőnek kifejezetten elismerésre méltó képességei voltak a festészet iránt.

Az egyetlen élő utód *Vladimir Němec* leányának, *Miladának* (férje után *Léblová*) a leszármazottja, aki *Božena* ükunokája: *Michaela Procházková* (sz. 1950) író, újságíró. Huszita felekezeti lelkészként szolgált 2013-ig, majd gyermekgondozó felügyelő, azaz szociális munkás lett. A rádióban interjú adó *Michaela* személyében sehol sem fedeztek fel hasonlóságot. Erről így nyilatkozott: „Gondolom, sem termetre, sem külsőre nem fedezhető fel hasonlóság. De belső világát igen közelinek érzem magamhoz, azonosulok vele. Az írásait felszólításnak tekintem és magaménak érzem... Az ember teljességre vágyik. Minden ember önmagában valójában fél ember. Ezért a nő férjre, társra vágyik és fordítva. Csak ezután lesz a két fél egy pár.” Az úkszülőktől csupán egy fából faragott, szőlőleveles kancsó maradt rá, amelyet Jaroslav édesanyja köszöntésére készített, mint íróeszköz-tartót. Ékesszéként őrzik továbbá annak a babérkoszorúnak egyik levelét, amely *Karel Havlíček Borovský* költő koporsóját borította. *Božena*, mint harcostárs és tisztelő a keresztfájára a temetés dátumát saját kezűleg írta rá.

2021. november

Havasi Béla Miskolcraól

Hódolat Schikanedernek

Goldmann Ilona kiállítása

a Cseh Köztársaság nagykövetségén,
(1064 Budapest, Szegfű utca 4.)
2021. december–2022. március

Magamról

A somoskői vár látványának hatására kezdtem el festeni *Cene gál István* nógrádi festőművész segítségével. 2003 óta festek nyári festőtáborokban és Budapesten egy festőklubban. Prágát, kedvenc városomat szeretem megörökíteni tisztelettel adózva *Jakub Schikaneder* (1855–1924) cseh festőművésznek.

Goldmann Ilona

O sobě

K malování mne inspiroval pohled na Hrad Šomoška a malovat jsem začala za podpory nógrádskeho malíře *Istvána Cene gála*. Od roku 2003 maluji na letních malířských táborech a v jednom malířském klubu v Budapešti. Při malování mého oblíbeného města Prahy ráda vzdávám poctu českému malíři *Jakubu Schikanederovi* (1855–1924).

Ilona Goldmann

Goldmann Ilona (csehül: **Goldmannová**, művésznevén: **Gila**) a hajdani cseh nyelvtanfolyam hallgatójaként Csehországot járva szeretett bele a cseh tájakba, s kezdeményezője, illetve egyik alapítója lett 1988-ban az Amicus, majd 1993-ban a Bohemia Baráti Kör nevű egyesületnek, amely a cseh kultúra magyar barátait fogja össze. De nemcsak a vezetőség tagjaként

segíti a kör ismeretterjesztő munkáját, hanem önálló művészi hobbijává vált festészetében is szívesen választ témájaként cseh városokat, vidékeket, látnivalókat. Különös ihletet nyert *Jakub Schikaneder* (1855–1924) cseh festő képeiből, aki Prága alkonyi, álomszerű hangulatát egyedi módon örökítette meg. A festőkurzuson *Cene gál István* festőművész a mestere, aki sikeres hiperrealista festőként elismeri és értően egyengeti tanítványai másfajta, egyéni stílusát. Ilona nyaranként a mester által vezetett ceredi festőtáborokban alkot. Csoportos vagy egyéni kiállításokkal hazai helyszíneken és Szlovákiában, Hollandiában járt, ahol mindig volt látogató, akit megfogott 1–1 képe, s otthonába is vásárolt tőle. Egyéni kiállítása cseh rendezvényt kísér Mohácson, Pécsen, Tatán, Biatorbágyon, Budapesten a Prága Kávéházban, a Ferdinánd Sörházban és másutt. A csehes környezetben való megjelenés külön öröm számára, különösen, hogy legutóbb, 2021 és 2022 fordulóján a budapesti cseh nagykövetség épületében is bemutathatta alkotásait. Nem véletlen, hogy folyóiratunk belső borítóin kedvenc cseh festője, *Schikaneder* előtt tisztelgő képeit láthatjuk Prága szegleteiről.

2021. december 3.

Molnár Éva

Prágai képeslap anno (részlet)

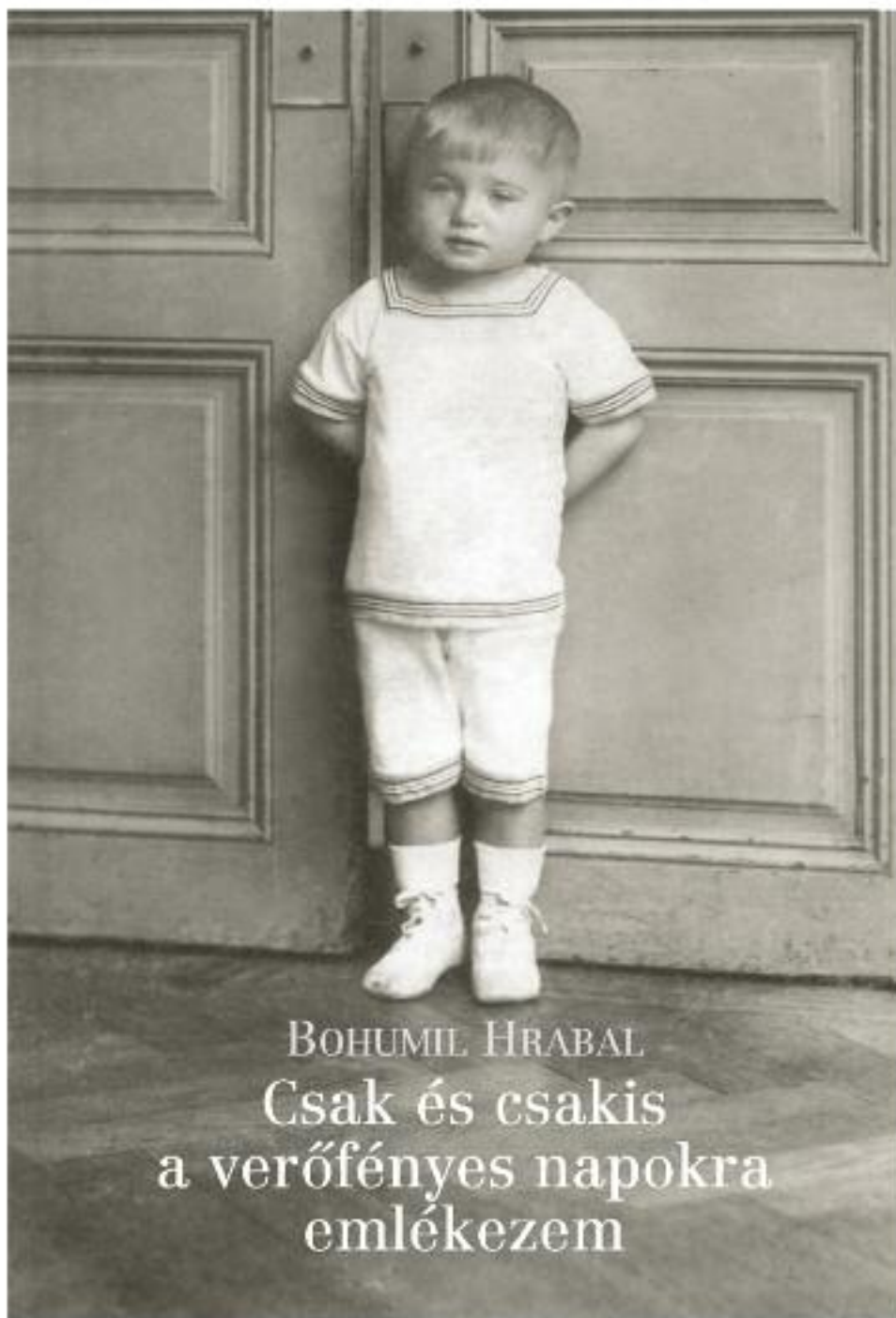

A Várban

A Víziló felé

BOHUMIL HRABAL
Csak és csakis
a verőfényes napokra
emlékezem

»Én nem vagyok író, én krónikás vagyok!«
– jelentette ki Hrabal 1990-ben. Kalandos ifjúkorát fő műveiben is megörökítette, míg születésének körülményeit, gyermekkorának eseménydús történéseit az epeműtete után, kórházban, kézírással vetette papírra még 1973-ban. Ebben a halála után fellelt derűs, ám néha bánatos írásban mesél gyerekes csínytevéseiről és az önmagára ébredésről.
Tandem Grafikai Stúdió [tandemgrafika.hu]
ISBN: 987-615-511194-26-9 Ára: 2900 forint